

Párizs után VÉLEMÉNYEK A VALUTAMEGÁLLAPODÁSRÓL

A párizsi valutaértekezlet eredményeit tagláló kommentárok mindenképp előtt arra hívják fel a figyelmet, hogy az USA semmiféle határozott kötelezettséget nem vállalt a nyugat-európai partnerekkel történő együttműködésre, s csak homályos ígéretet tett arra, hogy maga is közbe fog lépni a pénzpiacokon a dollárárfolyam támogatására. A francia lapok többségének véleményét tükrözi az *Aurore* vezércikke: a tények brutálisak — állapítja meg —, immár senki sem kételkedhet abban, hogy az USA szándékosan robbantotta ki a legutóbbi pénzügyi viharokat. Mivel most bekövetkezett a nyugat-európai valutáknak Washington által óhajtott általános lebegtetése, az amerikaiak kedvező helyzetben vannak a meginduló nagy kereskedelmi tárgyalások előtt, amelyek el akarják érni a közös piaci vámtarifák lebontását.

A TASZSZ hírmagyarázója kételkedik abban, hogy a Párizsban létrejött kompromisszum megőv majd az újabb megrázkódtatásoktól. Azt sem ígéri a megegyezés, hogy lényegesen lecsökken majd az Európában felhalmozódott — a *Newsweek* értesülései szerint 100 milliárdos nagyságrendű — óriási dollárkészlet. Továbbra is napirenden maradnak a kiélezett kereskedelmi és gazdasági ellentétek az Egyesült Államok és partnerei között — teszi hozzá a szovjet hírfüggőség kommentárja.

Tokióban is vegyes visszhangra talált a valutamegállapodás. Pénzügyi körökben attól tartanak, hogy csak ideiglenes megoldás született a válság áthidalására, az USA főleg elvont fogalmakban fejtette ki szándékait. Nem lehet tudni pontosan, hogy milyen messze hajlandó elmenni a nyugat-európai valutapiacokon történő beavatkozásban, illetve a dollár visszaáramlásának ösztönzésében. Az pedig egyenesen valószínűtlennek látszik, hogy beavatkozna a dollár védelmében a jennel szemben, hacsak Japán nem tesz számottevő kereskedelmi engedményeket. Tokiót — mondják a körökben — közvetve veszélyezteti az is, ha a közös piaci valuták blokkja túlságosan fejlebb törőnsza magát a dollárhoz képest, mivel a nyugat-európai

kormányok nem tűnének egy olyan helyzetet, amelyben valutáik a jen felé lebegnének.

A párizsi megállapodásnak, illetve közvetlen előzményének, a valutaváltságnak hosszabb távon pozitív kihatásai is lehetnek — ez washingtoni pénzügyi szakértők egy részének véleménye. Szélesebb körben vizsgálva a legutóbbi pénzügyi fejleményeket, arra a következtetésre jutnak, hogy megkérdőjeleződött a nemzetközi valutarendszer két eredeti mércéjének, az aranynak és a dollárnak a szerepe, csökkent jelentőségük. A Nemzetközi Valuta Alap további működésére is rányomja bélyegét, hogy a közös piaci valuták lebegtetésével gyakorlatilag lezárult a rögzített árfolyamokon alapuló Bretton Woods-i fejézet.

A Nemzetközi Valuta Alap közel 30 éve megszövegezt — bár azóta kisebb-nagyobb mértékben módosított — alapszabályzata ezentúl már nem lehet a monetáris rendszer irányítója. A lebegő árfolyamok térhódításával feleslegessé válik a Valuta Alap rövid lejáratú hitelnyújtási tevékenysége, amelynek célja a fix árfolyamok együttes megvédése volt. Előállhat az a helyzet, legalábbis átmenetileg, hogy a vezető tőkésországok csupán formális udvariasságból engedelmessékednek az IMF-szabályoknak, s csak a fejlődő országok fogják ténylegesen betartani az alapszabály rendelkezéseit. Ez könnyően oda vezet, hogy a tartós reform kidolgozása előtt a Valuta Alap tevékenysége kimerül majd a fejlődő országok bajainak orvoslásában.

Bármennyire kidolgozatlanok, elvontnak is tűnik a párizsi megállapodás, nagyobb előrehaladást sikerült elérni az általános valutareform előkészítésében, mint amennyit az IMF keretében létrehozott Húszak csoportja elérhetett volna. A lebegtetéssel a rendszer bizonyos mértékig saját magát reformálta meg, hangoztatják Washingtonban, egyúttal felvetik nemzetközi ellenőrző mechanizmus felállításának gondolatát, amely a lebegtetés gyakorlati problémáit oldaná meg.

H. R.

A VG JELENTI

- Norvég gazdasági kiállítás nyílt Pekingben. A bemutató alkalmából több műszaki és gazdasági előadás is elhangzott.
- Tovább folytatják Peruban a földreformot. A földművelésügyi miniszterium bejelentette, hogy újabb 18 ezer hektár földet vesznek el a földbirtokosoktól és adnak át a parasztnak. Még ebben a hónapban Cajamarca megyében 27 nagybirtokot sajátítanak ki.
- A spanyol kormány biztosítja az ország importőreit és exportőreit a valuták értékingadozásából adódó veszteségeik ellen. A madridi pénzügyminiszterium rendelete szerint a 3 százaléknál nagyobb paritásváltozások esetén kompenzálják a külkereskedőket.
- Növelik a lengyel mezőgazdaság beruházásait. Az idén 6 százalékkal többet ruháznak be, 60 milliárd zloty értékben. Az ország állami gazdaságaiban az idén mintegy 15 ezer új lakás, 3 meglegház-kombinát, körülbelül 100 ezer szarvasmarhát befogadó istálló épül.
- Rekordmennyiségű cigarettát fogyott tavaly az Egyesült Államokban: 565 milliárd cigarettát szívtak el, 2 százalékkal többet, mint 1971-ben. Minden felnőttre évi 4040 cigarettát jutott.
- Kanada 8 millió dollár hitelt nyújt Zambiának új utak kiépítésére. Zambia korábban segítségért kért a világ országaitól, válaszul rá, hogy Rhodesia lezárta a zambiai határt.
- A BP angol olajvállalat fontolgatja, fellebbezen-e egy szicíliai bíróságnál a Líbiával való vitában. Egy siracusai bíróság a múlt héten visszautasította a társaság igényét 37 ezer tonna olajra, amelyet 1971-ben államosított líbiai kőolajmezőjéről szállítottak. A bíróság emellett mintegy 60 ezer dollár perköltés megfizetésére kötelezte a BP-t.
- Nakaszone japán külkereskedelmi miniszter a textilipar vezetőivel tárgyal a sokoldalú textilkereskedelmi egyezményről, amelyet az USA összel akar tető alá hozni, amikor lejár a nemzetközi pamutegyezmény. A japán textilipar ellenzi a multilaterális egyezmény megkötését, a kormány azonban nemzetközi megfontolásokból hajlandó lenne részt venni benne.
- Rövidesen bejelentik Peruban az állami repülővállalat megalakítását. Az Aero-Peru másfél éven belül megindítja járatait. Az országnak nem volt nemzetközi járatokat lebonyolító repülőjárata a magántulajdonban levő Absa két évvel ezelőtti csődbejutása óta.
- Az osztrák minisztertanács jóváhagyta az osztrák—bolgár hosszú lejáratú gazdasági megállapodást. Ez lép majd a jelenlegi hosszú lejáratú megállapodás helyébe, és tíz évig marad érvényben. Egyidejűleg a két ország érvényesíti a kétoldalú forgalomban a legnagyobb kedvezmény elvét.
- A kelet—nyugati kereskedelmi kapcsolatokról, az Európai Gazdasági Közösségen belüli fejleményekről és Nyugat-Berlinről tanácskoztak a Londonban tartózkodó Schütz nyugat-berlini polgármester és Heath brit miniszterelnök.

Bővül a lengyel—csehszlovák áruforgalom

A lengyel—csehszlovák külkereskedelmi forgalom értéke tavaly elérte a 3 milliárd devizazlotyt és az idén további 15 százalékkal növekszik — mondta *Kaim* lengyel miniszterelnök-helyettes a *Zycie Gospodarcze* című varsói hetilapnak adott nyilatkozatában. A lengyel külkereskedelem több mint nyolc százalékát bonyolítják le Csehszlovákiával, vagyis ugyanannyit, mint az NDK-val.

A két ország kereskedelmi kapcsolataiban szinte évenként másnak kedvez a mérleg. Így például 1967—68-ban Csehszlovákia tartozott, negatív egyenlege 1970-ben még tovább növekedett, 1971-ben és 1972-ben pedig a lengyel fizetési mérleg mutatót passzívumot. A kétoldalú forgalomban azonban még jelentős kihatással lehetőségek jelennek — mondta a miniszterelnök-helyettes —, így a negatív szaldónak egyáltalán nem kell fékeznie az árucserét.

Kaim szót arról, hogy számos intézkedést dolgoznak ki, amelyek 1973 második felétől növelni fogják a Csehszlovákia irányuló lengyel exportot, hatását pedig különösen 1974-ben és 1975-ben lehet majd lemérni. „Igy fokozatosan eljutunk a lengyel—csehszlovák fizetési mérleg egyensúlyához.”

A miniszterelnök-helyettes végezetül aláhúzta, hogy az utóbbi időben különösen eredményesen fejlődik a két ország jármű-, kohászati, építő- és utépitő gépgyártási, élelmiszeripari berendezést gyártó, valamint mezőgazdasági gépgyártási kooperációja. (MTI)

Mégis folyhat Libanonban az iraki olaj

Bagdadban ratifikálták azt az egyezményt, amelynek értelmében az iraki nyersolajat továbbra is libanoni területen át szállíthatják. A március 5-én aláírt, 15 évre szóló egyezmény kiter az olaj szállításával kapcsolatos minden anyagi jellegű kérdésre. Libanon vállalja benne, hogy semmilyen formában sem zavarja az olaj útját, illetve tankhajókba szivattyúzását.

A két ország vitája — mint ismeretes — abból származik, hogy Libanon lefoglalta az Iraq Petroleum Company (IPC) libanoni területen levő berendezéseit, köztük a 32 kilométeres csővezetékét, valamint a tripoli olajfinomítót. Libanon akciója egy nappal követte Irak és az IPC megállapodását, amely lehetővé tette, hogy az államosított iraki nyersolajat libanoni csővezetéseken szállítsák.

Az iraki kormány Baath Párt napilapja, az *Al Thawra* azzal vádolta a libanoni kormányt, hogy e lépéssel 160 millió dollár kárt okozott Iraknak, és vezércikkében így indokolta azokat az intézkedéseket, amelyekkel Irak megtiltotta a libanoni gyümölcs, zöldség és egyéb fogyasztási cikkek importját. (Reuter)

A világ hajógyártása a szakszervezetek szemével

A hajógyártó ipar rendelkezéskorlátozásának és beruházásainak előrejelzése; a kormánysegélyek irányzata; Japán, Nyugat-Európa és a fejlődő országok hajógyártása az iparág strukturális változásainak figyelembevételével; az iparág foglalkoztatottság szintjének fenn tartása; a kollektív szerződések megkötése, valamint a munka egészségügyi, biztonsági és környezeti feltételei — ezek a témái a hajógyártó világkonferencia hetedik ülészakán. A konferenciát a fém munkások nemzetközi szövetsége hívta össze, és a *Reuter* jelentése szerint március 27. és április 5. között mintegy 30 szakszervezeti vezető részvételével Tokióban tartják meg.

Sokat ígérő kooperációs megbeszélések az NDK és Ausztria között

Megkötésre kerül az áruforgalom az NDK és Ausztria között a diplomáciai kapcsolatok felvétele után három évvel — erősítette meg tavalyi kijelentését *Beil*, az NDK külügyi államtitkára az APA tudósítójának. Az államtitkár a lipcei vásár alkalmával nyilatkozott, és kifejtette, hogy sokat ígérő kooperációs lehetőségek vannak az osztrák acéliparral a külső piacokon való fellépésre. Az NDK érdekelt abban, fejtegette *Beil*, hogy az elszámolásokról mielőbb térjenek át a schilling-kliring rendszerre, a szabadon konvertálható valutában történő fizetésekre.

Ami az áruforgalom növelésének lehetőségeit illeti, *Beil* szerint a lipcei vásáron levő osztrák küldöttséggel folytatott eszmecsere át sejtetik: az eredeti elképzeléseket túl is lehet szárnyalni. A kooperációs megbeszélések között említette az osztrák VÖEST-Alpine céggel folyó tárgyalásokat a külső piacokon való együttműködésről a gépxport és gyárak építése terén. Az államtitkár mindenképp a Dél-Amerikában megvalósítandó, közös erővel elkészíthető tervekre célozott anélkül, hogy konkrétan országot említett volna. Elvileg minden fejlődő ország szóba jöhet — mondotta.

A török elnökválasztási zsákutca Gyors fejlődés, szerkezeti aránytalanságok a gazdaságban

Ankarában tovább folytatódik az elnökválasztás körüli huzavona. A hadsereg jelöltje Gurler tábornok és a szenátus jelöltje, Ariburun egyaránt bejelentette, visszalép és nem állja útját annak, hogy a 73 éves Sunay elnöki megbízatását meghosszabbítsák. A kérdés azonban még korántsem oldódott meg ezzel: a két legerősebb politikai párt megegyezett, hogy a választásokat két évvel kitolják, de a pártok tagjai között is, és a kisebb, kevésbé erős politikai szervezetek részéről is, nagy ellenzésbe ütközik ez a megállapodás. Így kétségs, hogy a parlament kétharmados többséggel hajlandó-e Sunay maradására szavazni.

A választásnak bármi legyen az eredménye, a török belpolitika szempontjából nem döntő jelentőségű, hiszen az ország jövőjét meghatározó két legfontosabb erő — a *Demirel* vezette Igazságpárt és a hadsereg — már az októberre meghirdetett parlamenti választások felé tekint. A képviselők az elnök személyéről a szavazást pontosan két évvel és egy nappal azután kezdték meg, hogy a hadsereg megbuktatta *Demirel* kormányát és az úgynevezett „március 12-i nyilatkozatban” a polgári politikusoktól a belső reformok végrehajtását követelte. A két év voltaképpen nem vitte közelebb az országot a belső stabilitáshoz. *Demirel* ugyan a hadsereg elzárta a kormányruótát, de pártjának parlamenti többsége megmaradt, a hadsereg által támogatott „pártokon felül” kormányok mozgási szabadsága tehát erősen korlátozott maradt. A hadsereg pedig kímálisan tartotta magát ahhoz, hogy nem veszi át nyíltan a politikai irányítást, „híven Atatürk szelleméhez”. *Patthelyzet* állt tehát elő, amely a fiatal katonatisztek számára egyre vonzóbbá teszi a „görög megoldást”.

A gazdaságpolitikában a két év alatt két irányvonal váltotta egymást. *Erim* bevonta kormányába az úgynevezett radikális technokratákat, vezérüket, *Karaosmanoglu* a belgazdasági politika legfőbb irányítójává tette. *Karaosmanoglu* célja a versenyképes állami szektor megerősítése volt — a beruházások jelenleg fele-fele arányban oszlanak meg az állami és magán szektor között —, mint miniszterelnök-helyettes, nagyarányú adóemléseket hajtott végre, hogy a költségvetés egyre romló egyenlegét védeni tudja. A közvetett adók egy év alatt 23 millió török fontról 42 millióra emelkedtek, ez minden bizonyosan lökést adott az áremelkedéseknek, míg a közvetlen adók csaknem 4 milliós növekedése a vállalati jövedelmzörséget csökkentette. A magántőke a beruházások elhalasztásával reagált, az építési program 1971-ben munkásainak 15 százalékát kénytelen volt elbocsátani.

A recessziót elkerülendő, *Erim* mezesztette *Karaosmanoglu* és az 1972 októberében elfogadott harmadik ötéves terv már más elveken alapul. A terv szerint az állami szektor csak azon iparágakban működik, ahol a tökébe-fektetés, nagysága vagy a kockázat a magántőke számára a vállalkozást nem teszi vonzóvá. Így központi forrásokból finanszírozzák például a bányászat fejlesztését és az infrastrukturális beruházásokat. Az 1973—77-es tervidőszakban összesen 281,1 milliárd török fontot ruháznak be, ennek azonban csak a kisebb részét (122,7 milliárdot) adja a magántőke. Az előirányzat szerint öt év alatt 7,9 százalékos átlagos növekedés érhető el. A probléma azonban az, hogy az új terv túlságosan ambíciózusnak tűnik, a fenti értékek enyhén magasabbnak a második ötéves terv előirányzatainál, melyeket nem sikerült teljesíteni. Ráadásul a számítások a forrás oldalon 3,6 százalékos korlátozzák a külföldi tőke igénybevételét, és az idegen befektetések engedélyezését szigorú feltételekhez kötik. (Az új létesítmény nem kerülhet belső piac monopolhelyzetbe, új technológiát kell hoznia és növelnie kell az exportkapacitást.) Megkockázható a megállapítás, hogy míg az 1971-es gazdaságpolitika a magántőkével, addig a jelenlegi a külföldi tőkével

Gonda György—Lőrincze Péter

Szovjet állásfoglalás a halásziati vitában

Moszkvai tudósítónktól:

A hajózási és halásziati szabadságon belül a Szovjetunió támogatja a fejlődő országoknak „az a törekvését, hogy a parti felségvizeken túl közterületben halászási előnyt élvezzenek — jelentette ki nemrég tartott moszkvai sajtóértekezletén *Iskov* halgazdasági miniszter.

A világon a halászat gyors ütemben fejlődik, amit jól érzékeltet, hogy az 1950. évi 21,1 millió tonnával szemben tavaly már 70 millió tonna volt az éves eredmény. A kifogott hal mennyiség 36,7 százalékát ipari célokra használták fel. A tengerek halállománya — szovjet számítások szerint — lehetővé teszi, hogy a halászatot másfél-kétszeresére bővítsék. A kereslet növekedése viszont oda vezet, hogy napjainkban egyes országok valóságos rablógazdálkodást folytatnak, és az emberi táplálkozásra alkalmas halakat takarmányozási célokra használják fel. A Szovjetunió fellép az ésszerűtlen halászat ellen, eddig több mint ötven kétoldalú szerződést írtak alá. A Szovjetunióknak alapvető érdeke, hogy a tenger halkincsét megfelelően hasznosítsák — mutatót rá a miniszter. Az 1973-ra tervezett 8,6 millió tonnás haltermelésnek a 85 százalékát tengeri halak adják majd.

Az NDK és Olaszország bővíti kereskedelmi kapcsolatait

Az NDK és Olaszország árucseré-forgalmának gyors növelésére hatékony intézkedéseket hoznak — erről állapodott meg lipcei megbeszélésen az olasz kereskedelmi delegáció vezetője és *Sölle*, az NDK külügyi minisztere. A két ország januárban nagykereskedelmi szinten diplomáciai kapcsolatot létesített egymással. (Reuter)

VILÁG GAZDASÁG

VILÁGGAZDASÁG

1973. MÁRCIUS 21., SZERDA

V. ÉVFOLYAM, 56. (1058.) SZÁM

Brüsszel—Washington dialógus

A valutaválság megoldására hozott párizsi intézkedések eloszlatták az atlanti együttműködés egén tornyosuló legsötétebb felhőket, de Nyugat-Európa és az USA között a komoly kereskedelempolitikai erőpróba még csak ezután kezdődik. Nyugati sajtójelentések szerint rendkívül „kemény vonalat” vitt az amerikai küldöttség Genfben, a kártérítési tárgyalások megindulásakor, és várhatóan ugyanilyen erőteljesen lépnek fel ma Brüsszelben, ahol — az intézményesített dialógus keretében — a kibővülés óta első ízben ülnek össze a közösség és az USA képviselői.

A brüsszeli tárgyalások előterében az amerikaiak kártérítési követelése áll, amelyet néhány nappal ezelőtt már Genfben is előterjesztettek. A GATT-szabályokra hivatkozva igény tartanak a Közös Piac kibővülése miatt mezőgazdasági exportjukat érő veszteségek pótlására. Genfben rendkívül kemény vonalat képviselt az amerikai küldöttség; egyértelműen elutasították azt a közös piaci javaslatot, hogy az agrárexportot érő veszteségek ellensúlyozásának tekintés az iparicikkek vámjainak csökkentését.

Az amerikaiak listát terjesztettek elő, amely — mint ismeretes — mintegy 1 milliárd dollár értékű exportcikket sorol fel: mindazokat a termékeket, amelyeknek az USA az angol, dán és ír piacon a legfőbb vagy jelentős szállítója. A GATT-szabályok értelmében kérhet kártérítést, ha kimutatja, hogy Angliába, Dániába és Írországra irányuló exportja — amely egyébként 1970-ben és 1971-ben évi átlagban összesen 3,1 milliárd dollárt tett ki — vesztélybe kerül a közösség importlefedési rendszerének alkalmazása miatt. Egyelőre titok fedi, pontosan milyen termékekről van szó, noha köztudott, hogy mindennekellát az amerikai kukorica, búza, dohány és déligyümölcs kivitelének fenntartása okoz gondot az amerikai exportöröknek. A zárt ajtó mögött folyó megbeszéléseket március 26-ra elnapolták.

Az USA a tárgyalások sikeres befejezését reméli, és ettől teszi függővé magatartását a szeptember 12-én Tokióban kezdődő újabb világkereskedelmi fordulón. Egy másik amerikai útkártya a már régóta vajdú, de még mindig kongresszusi előterjesztésre váró kereskedelmi törvényjavaslat, amely, mint ismeretes, számos protekcionista intézkedés megtételére hatalmazná fel az elnököt. E törvény hangneme — mondják Washingtonban — attól függ, hogy mennyire tanúsít előzékenységét a Közös Piac a washingtoni kereskedelmi kívánságokkal szemben. E kereskedelempolitikai témákról folytatott eszmecsere *Shultz* amerikai pénzügyminiszter is, aki Brüsszelben *Ortolino*-nak, a bizottság elnökének fejtette ki az amerikai álláspontot, majd Londonban tett villámátogatása alkalmával *Heath* brit miniszterelnökkel, *Barber* pénzügyminiszterrel és az angol pénzügyi világ más vezetőivel tárgyalt. *Nixon* legfőbb gazdasági tanácsadója azt is jelezte a brit vezetőknek, hogy Washington elégedetlen a pénzügyi reformra vonatkozó tárgyalások lassú ütemével. Nyugati hírgyűnösök megállapították: látogatásával a tárgyalások meggyorsítását szeretné elérni.

Az e témát feszegető bonni nyilatkozatok, az eddigi hagyományokhoz híven, igen óvatossággal foglalkozódtak. *Scheel* külügyminiszter egy tv-adás keretében hangsúlyozta, hogy a közösség és az USA közötti kereskedelmi háború lehetősége nem kizárta, de minthogy egy félnek sem érdeke, mindent megfognak tenni az elkerülésére. Párizsban kedvező feltételek teremődtek a jövőbeni együttműködéshez — mondotta — és megismételte azt a korábbi nyugatnémet javaslatot, hogy az eddigieknél szervezettebb formában, intézményesíteni kellene az USA-val folytatott párbeszédet. *Ertl* mezőgazdasági miniszter annak a véleménynek adott hangot, hogy nem lesz újabb „csirkeháború” és meg lehet majd állapodni, esetleg a mennyiségi szabályozások alapján, az agrárkereskedelmi kérdésekben.

E bonni véleményeket nyilvánvalóan az is befolyásolta, hogy a közeljövőben meg kell kezdődni az USA és az NSZK közötti devizakiegyeztelési tárgyalásoknak. A június 30-án lejárató legutóbbi 2 éves megállapodás előírta, hogy az NSZK nyugatnémet márkában — im-

port útján — egyenlítsé ki a nyugatnémet támaszpontokon állomásozó amerikai csapatok fenntartásának dollárköltéseit. Az USA a hírek szerint azt kívánja szövetségeseitől, hogy az eddigénél nagyobb részt vállaljon a költségek kiegyenlítésénél. Erre szorítja őket a washingtoni szenátus demokrata párti többségének legutóbbi határozata, amely a külföldön állomásozó 600 ezer amerikai katonára nagy részének hazahozására szólította fel *Nixon*-t. Az USA-nak évi 30 milliárd dollárjába kerül külföldi támaszpontjainak és az ott állomásozó katonaságának fenntartása. Ebből egyedül az Európában levő amerikai fegyveres erők költségei 17 milliárd dollárt tesznek ki.

A Nyugat-Európával kapcsolatos gazdasági problémák a jelek szerint valóban az amerikai vezetők érdeklődésének homlokterébe kerültek, és ennyiben beigazolódtott *Nixon*-nak egy nemrég elhangzott kijelentése, hogy „1973 Európa éve lesz”. Washingtonból egyébként olyan híreket szivárogtattak ki, hogy az amerikai elnök még tavasszal, de legkésőbb nyáron látogatást tesz a nyugat-európai fővárosokban, ahol a NATO-val kapcsolatos problémákról és a közös piaci ügyekről kíván megbeszéléseket folytatni az arra leginkább illetékes államférfiakkal. (*Reuter*, *DPA*, *MTI*)

A kormány a kamatemelések ellen

Volcker reálisnak tartja a dollár árfolyamát

Az amerikai hivatalos szervek rosszallással vették tudomásul, hogy a nagybankok sorban emelték a legfontosabb ügyfeleknek felszámított kedvezményes kamatot, a prime rate-et. A szenátus bankügyi bizottságának elnöke azzal vádolta a bankokat, hogy összejárásznak a törzstulajnos törvény megsértésében. Gazdasági körök attól tartanak, hogy a hitel drágulása végső soron fékezi a gazdasági tevékenységet és erősíti az inflációt. A kormány a dollár visszaáramlata érdekében más területen akar harcolni: meghosszabbítja a kamatkiegyenlítési adó érvényét, a külföldi tőke visszatartására vonatkozó adót pedig el kívánja törölni. Washington így próbálja tartani a dollár jelenlegi árfolyamát, amelyet *Volcker* pénzügyminiszter-helyettes reálisnak minősített, kizárva minden további leértékelést.

Folytatódott a Wall Streeten az árfolyamok már tegnap jelzett zuhanása. A prime rate felemelését az üzleti élet mellett a hivatalos gazdasági vezetés is rossz néven veszi. „Egyáltalában nem világos, vajon a kamatemelés összhangban van-e a kamatok és osztalékok biztonságának alapelveivel”, — sürögönyözte a hír vétele után az érintett bankoknak *Burns*, a Federal Reserve Board elnöke, aki egyben a kamatok és osztalékok bizottságának élén is áll. A kamatok 6,25 százalékról 6,75 százalékra történő emelése az első ilyen nagybért jelentőségű lépés 1971 júliusa óta, és ellentétben áll a hiteldrágulás visszacsorítását célzó intézkedésekkel, — írja *Burns*, aki csütörtökre összehívta az érintett bankvezetőket, magyarazzák meg álláspontjukat. A kamatot emelő bankok sorába lépett a tegnap említett *Manufacturers Hanover Trust* és a *Marine Midland* mellett a *Continental Illinois*, a *Franklin National* és a *First Pennsylvania* is. A megfigyelők szerint nem valószínű, hogy a bankok a hivatalos nyomásnak engedve, ismét olcsóbbá tennék a hitelt.

A kamatok emelése a valutáris bizonytalanságok elhárítása szempontjából hasznos lehet, hiszen dollárokat csalogat vissza Amerikába — mondják gazdasági körökben, de egyben fékezheti a fellendülést, és erősíti az inflációt. A kormány más módon igyekszik a külgazdasági egyensúlyt megteremteni. A szenátus pénzügyi bizottsága az eredetileg javasolt 15 hónap helyett a kormány kérésére jóváhagyta a kamatkiegyenlítési adó két éves meghosszabbítását. Az adó visszatartja az amerikai be-

A KGST beruházási bankjának hitelügylete

A Nemzetközi Beruházási Bank és a londoni *National Westminster Bank* egyezményt kötött, amelynek értelmében a moszkvai pénzintézet 50 millió dollár értékű hétéves lejáratú kölcsönt vesz fel.

A hitelt a szocialista országok olyan gépek és berendezések importjához veszik igénybe, amelyeket nyugati cégek szállítanak. Az importált gépeket olyan létesítményekhez használják fel, amelyeket a Nemzetközi Beruházási Bank finanszíroz.

A visszafizetés az angol pénzintézetnek konvertibilis valutában történik. (*Reuter*)

A Szovjetunió hitelmegállapodása az Eximbankkal

Az Egyesült Államok *Export—Import Bankja* bejelentette, hogy tétő alá került a megállapodás, amelynek értelmében 202,4 millió dollár értékű amerikai kölcsönt folyósítanak a Szovjetunióknak ipari berendezések vásárlásához.

Az e héten aláírandó egyezmény értelmében az Eximbank 101,2 millió dollár közvetlenül folyósít a Szovjetunió külkereskedelmi bankjának, 101,2 millió dollárt pedig három amerikai kereskedelmi bank nyújt, és ezeket a kölcsönöket az Eximbank garantálja.

A Szovjetunió — ahogy már hírül adtuk — az egyezmény értelmében 225 millió dollár értékű amerikai beruházási cikket vásárol. A vételár kölcsönök által nem fedezett részét készpénzben egyenlíti ki. Értesülések szerint első sorban a Káma menti teherautógyár számára szerez be gépi felszereléseket.

Ez az Eximbank első hitele a Szovjetunióknak. (*Reuter*)

fektetőket attól, hogy a magasabb külföldi kamatszínvonalat kihasználva, dollárt vigyenek ki az országból. A képviselőház korábban 15 hónapos hosszabbítást engedélyezett, s a javaslatról a szenátus teljes ülése még nem tárgyalt. Washington ugyanakkor a külföldi befektetéseket sújtó adó eltörlésével meg akarja könnyíteni a külföldi tőke beáramlását. Ezt jelezte *Volcker* amerikai pénzügyminiszter-helyettes. Egyedüljleg közölte, hogy a kormány más intézkedéseket is tervez a tőkebeáramlás megkönnyítésére, így egyszerűbbé akarja tenni, hogy a bankok külföldi leányvállalataiktól vegyenek fel hiteleket. Az amerikai hitelintézetek külföldi ügyleit viszont korlátozni kívánják. Az említett lépésekkel Washington lényegében eleget tenne a párizsi pénzügyminiszteri értekezleten tett ígéretének, hogy ösztönözní fogja a külföldi tőke beáramlását.

Volcker a dollár helyzetéről is nyilatkozott, és reálisnak nevezte az amerikai valuta jelenlegi árfolyamát. Egy szenátusi bizottság előtt elmondott beszédében kizárta azt a lehetőséget, hogy a dollárt belátható időn belül ismét leértékelik. A miniszterhelyettes mindazonáltal utalt arra, hogy időbe kerül, amíg a dollár leértékelése és a párizsi valutáris határozatok hatása mutatkozik a fizetési és a külkereskedelmi mérlegben. *Volcker* azt várja, hogy jövőre már jelentékenyen megjavul a fizetési mérleg. A miniszterhelyettes egyébként 2,25 milliárd dollárt kért a szenátustól, mert a deválzás miatt ennyivel növekedett az USA hozzájárulása a Valuta Alaphoz. (*AP*, *DPA*, *Reuter*)

NAPRÓL NAPRA

- ♦ **ÁRFOLYAMZUHANÁSSAL REAGÁLT A WALL STREET A KAMATOK emelkedésére.** A kormány is állást foglalt a legnagyobb ügyfeleknek nyújtott kedvezményes kamatok felemelése ellen, mert attól tart, hogy a hitel drágítása erősíti az inflációt és egyben fékezi a gazdasági tevékenységet. A dollár visszaáramlását Washington inkább különböző adópolitikai intézkedésekkel szeretné elérni.
- ♦ **SOKAT ÍGÉRŐ KOOPERÁCIÓS MEGBESZÉLÉSEK FOLYNAK AZ NDK ÉS AUSZTRIA KÖZÖTT.** A legjelentősebb tárgyalások a VÖEST-Alpine osztrák vállalattal zajlanak a külső piacokon való export-együttműködésről. Beil az NDK külgazdasági miniszter-helyettese szerint a kétoldalú áruforgalom a diplomáciai kapcsolatok felvétele után 3 évvel megkétszereződhet.
- ♦ **BAGDADBAN RATIFIKÁLTÁK IRAK ÉS LIBANON OLAJEGYEZMÉNYÉT,** amely az olaj szállításával kapcsolatos minden kérdést szabályoz. Libanon vállalja, hogy nem zavarja az olaj útját. Korábban a két ország között vita robbant ki az IPC tulajdonában volt berendezések, közöttük a csővezeték és egy olajfinomító libanoni lefoglalása miatt.
- ♦ **GYORSAN NÖVEKSZIK A LENGYEL—CSEHSZLOVÁK ÁRUFORGALOM.** Az idén a kereskedelem 15 százalékos növekedésére számítanak. Jelenleg csehszlovák exportfelesleg mutatkozik, de ezt 1973 második felétől a Csehszlovákiába irányuló lengyel kivitel gyors ütemű növelésével kívánják ellensúlyozni.
- ♦ **A TESCO 50 SZÁZALEKKAL AKARJA NÖVELNI AZ IDÉN TÖKES EXPORTJÁT.** Tavaly 4,3 millió dollár értékben adott el dollár viszonylatban magyar terveket, illetőleg végzett szerelési munkát. Az idén valószínűleg bővül az európai főkérszlovákban végzendő szerelési munkák köre.
- ♦ **CSÖKKEN AZ USA KŐOLAJ- ÉS FÖLDGÁZTERMELÉSE.** A földgázállítás 1972-ben 4,6 százalékkal esett vissza, a napi kőolaj termelés pedig az idén maximális erőfeszítések esetén is csak 10,3 millió barrel lehet, 350 ezerrel kevesebb az 1971. évinél.

CSEHSZLOVÁKIÁBAN ALACSONYABB LESZ A NAGYKERESKEDELMI ÁRSZINT

A kiskereskedelmi árszint érintetlenül hagyásával 1976. január 1-ig komplex módon átalakítják a nagykereskedelmi árak jelenlegi rendszerét — erről hozott döntést a csehszlovák kormány. Az intézkedés fő célja, hogy a gazdaságirányítási rendszer most folyó tökéletesítésének keretében ilyen módon is előmozdítsák a termelés gazdaságosabbá és hatékonyabbá tételét, fokozzák az anyagi érdekeltséget, és a nagykereskedelmi árrendszer közelítését a többi KGST-országok árrendszeréhez. A jelenlegi Csehszlovák árrendszerben ugyanis a korábbi években elkövetett hibák következtében fogyatékosok tapasztalhatók. Egyebek között 1967. január 1-én megalapozatlanul, megfelelő előkészületek nélkül láttak hozzá a nagykereskedelmi árak rendszerének átalakításához, majd 1968—69-ben, amikor lényegében megszünt a tervirányítás, az egész árrendszer deformálódott. Az 1969-ben beve-

zetett általános ármoratórium jelentős mértékben gátat emelt az árrendszer aránytalanságai további elmélyülése elé, de a nagykereskedelmi árak körében bizonyos fokig konzerválta a korábbi kedvezőtlen helyzetet.

Az 1976. január 1-vel hatályba lépő intézkedés értelmében leszállítják a nagykereskedelmi árszintet a legdinamikusabban fejlődő ágazatokban, így a gépiparban, a kohóiparban, a vegyiparban és a közüzemi ágazatokban, valamint részlegesen az építőiparban. A közlekedésben csökkentik a gépkocsival történő teherszállítás tarifáját. Mindezek eredményeképpen alacsonyabb lesz az általános kereskedelmi árszint az iparban, az építőiparban, a közlekedésben, és a szállításban, bár a tüzelőanyag- és az energiatermelésben a nagykereskedelmi árak emelésével számolnak. (*MTI*)

Friderichs a keleti kereskedelem új lehetőségeiről NYUGATNÉMET—OSZTRÁK KERESKEDELEMPOLITIKAI ESZMECSERE

Az NSZK gazdasági minisztere az osztrák kereskedelmi kamara meghívására látogatást tett Ausztriában. Megbeszélést folytatott az osztrák kereskedelmi miniszterrel, a pénzügyminiszterrel és több más vezető személyiséggel. A tanácskozások eredményeiről sajtóértekezleten számolt be.

Dr. Friderichs elmondotta: a két ország nézetei teljesen azonosak abban a tekintetben, hogy a nemzetközi kereskedelem szabadságát minél nagyobb mértékben biztosítani kell, s a protekcionista áramlatokat, kivált azokat, amelyek az utóbbi időben kaptak erőt, meg kell fékezni. A kereskedelem-politikával összefüggő kérdések, mondotta — amelyekről a két kormány egyformán gondolkodik — fontos szerepet kapnak majd a GATT következő, Tokióban tartandó értekezletén.

A kétoldalú témákról szólv kifejtette; Ausztria helyesen cselekedett, midőn a schillinget felértékelté, bár az NSZK-nak az az érdeke, hogy az import olcsóbb legyen. Megvitatták az osztrák kereskedelmi passzívum témáját, ami az NSZK-nak is fejtörést okoz, annál is inkább, mert az a számottevő idegenforgalom sem tudja kiegyensúlyozni. Nyugatnémet részről ügyelnek majd arra, hogy az osztrák cégek jobb lehetőségekhez jussanak a nyugatnémet piac feltartására. Ebben az összefüggésben gondolnak a kooperációra is, főleg a „termék-kiegészítések” vonatkozásában. Ezzel szemben mindkét fél elvetette a dirigista intézkedések gondolatát.

A nyugatnémet gazdasági miniszter megállapította: mindkét ország fokozza erőfeszítéseit, hogy legalábbis megfékezze az árak növekedésének ütemét. A legutóbbi valutaválság megoldása fölöttébb biztató — állította, majd hozzáfűzte —: nézete szerint a semleges országok nem csatlakozhatnak a gazdasági és pénzügyi unió keretében tervezett közös alaphoz. A szocialista kereskedelemnek nagy a távlati jelentősége, — hangoztatta *Dr. Friderichs*. Ha a politika a jelenlegi vágányokon halad tovább, az árcsere növekedésére lehet számítani. Különösen megnövekszik a hagyományos áruforgalomhoz képest a kooperációk jelentősége, már csak azért is, mert az áruforgalom nehézkes fizetési mérleg-problémákat idéz elő, amelyek a kooperációk esetében eleve messzemenően

kiküszöbölhetők. Túl ezen a kooperációk rendszere mindkét partner számára távlati előnyöket ígér.

Friderichs megjegyezte: foglalkoztak a keleti piacokért folyó versennyel, közelebbről azzal, hogy sem az NSZK-ban, sem Ausztriában nem folyósítanak állami hitelt a keleti kereskedelem lebonyolításához, ugyanakkor más országok különböző szubvenciókkal merőben eltorzított hitelhez jutnak.

A keleti kereskedelem témájával foglalkozva a nyugatnémet gazdasági miniszter kitért a vendégmunkások problémájára, amit — úgy mond — most is NSZK-ban újabb átgondolnak. Személyes nézete szerint az helyes, ha a vendégmunkások beözönlésének elősegítése helyett külföldre terelik át a termelést, elsősorban azokba az országokba, ahol a vendégmunkások jönnek. A téma azonban jelentőséget nyer majd a leteli kereskedelemmel kapcsolatban is. Példaként megemlítette egy német úllalat és egy szocialista ország tárgyalását, ami arra irányul, hogy a nyugatnémet cég egy termelési ágazatot fúzfatosan megszűntet, és azt az említett szocialista országba telepíti át. A lelszabadult kapacitást pedig új termék bevezetésére használja majd fel. (*APA*)

Csehszlovák—kínai kereskedelmi megállapodás

Tegnap Prágában aláírták az 1973. évi csehszlovák—kínai árucsera-forgalmi és fizetési megállapodást, amelynek értelmében a tavalyihoz képest 11 százalékkal növekszik a kölcsönös árucsera. A két ország áruforgalma 1971-ben 426 millió korona volt.

A most aláírt megállapodás szerint Csehszlovákia elsősorban Tátra tehergépkocsikat, szerszámgepeket, autódarukokat, Diesel-motorokat, gördülő anyagokat, hengerelt árut, 110 megawattos turbogenerátorokat, gépkocsi- és más pótkatrészeket szállít Kínának. A Kínai Népköztársaság pedig sertéshúst és hústermékeket, rizst, gyümölcskonzerveket, gyantát, színesfémeket, irodai berendezéseket, textilárúkat, sportfelszereléseket és egyéb anyagokat szállít Csehszlovákiába. (*Reuter*, *MTI*)

Angol ipari kiállítás Pekingben

Pekingben tegnap megnyílt a brit ipari kiállítás, a legnagyobb, amelyet Többszörös valaha is rendezett a Kínai Népköztársaságban. A bemutatott előreláthatólag 12 napig tart nyitva, s ez idő alatt a kínaiak megtekinthetik 350 angol vállalat legkülönbözőbb termékeit, a cigarettagyártó gépektől a lökhajtásos motorokig.

A kiállítás megnyitójára, majd az ezt követő hivatalos tárgyalásokra a kínai fővárosba érkezett Walker kereskedelmi miniszter és Haseltine repülésügyi és hajózási miniszter. A tárgyalásokon elsősorban a két ország kereskedelmi akadályozó tényezőit kerülnek szóba. Ezek sorában első helyen kell említeni a stratégiai cikkekre érvényes NATO-embargót. Anglia, mint a kiállított tárgyak is mutatják, szeretne olyan termékeket is eladni a kínai vállalatoknak, amelyek szállításiát az úgynevezett COCOM-lista egyelőre tiltja. Bemutatnak például egy igen fejlett technológiával rendelkező szerszámgyártó gépet, amelyet a kínaiak meg is vennének, de az embargólista az eladást egyelőre megakadályozhatja.

A hivatalos tárgyalásokon feltétlenül szóba kerül a tervezett kínai repülőgépvásárlás. Mint ismeretes, Peking opciót adott fel három Concorde repülőgépre, s várható, hogy a hivatalos megrendelést is közzéteszik. Egyes angol körökben viszont tartanak attól, hogy eredménnyel járhatnak az amerikai törekvések, amelyek meg akarják akadályozni a kínai—angol repülőgépvásárlást, mert szívesebben látnák, ha Peking Boeing 707-es repülőket venne.

Angol részről egyébként remélik, hogy további, repüléssel kapcsolatos megrendelések is érkeznek Kínától, például földi irányító állomásokra és berendezésekre. Ismeretes, hogy Kína ezenkívül VC 10-es repülőgépek iránt is érdeklődik.

A pekingsi brit kiállítás elnöke egyik sajtótájékoztatóján elmondta, hogy a két ország tavalyi 30 millió font sterlinges áruforgalmának megháromszorozódására a feltételek a következő két évben adottak. Az angol üzleti élet vezetői remélik, hogy a Kínai Népköztársaság a következő esztendőben Anglia egyik legjelentősebb külföldi vásárlójává nővi ki magát. (Reuter, Kyodo)

BRAZÍLIA ÉS A KÜLFÖLDI TŐKE

Brazília nem okoznak gondot a külföldi magánberuházások, csak az, hogyan állíthatják azokat az ország érdekeinek szolgálatába — mondta Reis Veloso tervezésügyi miniszter. Hozzátette, hogy nem könnyű feladat a multinacionális vállalatok és Brazília érdekeit összeegyeztetni, de a kormány rendelkezik olyan eszközökkel, amelyekkel ezt elérheti.

A brazil kormány nem szándékozik módosítani a külföldi tőkével szembeni politikáját, és nem akarja korlátozni a profitok "hazautalását", de van egy olyan ösztönzési, illetve visszatartó rendszer, amellyel a kívánt területre irányíthatja a külföldiek beruházásait.

Arra utalva, hogy veszélyt jelent-e Brazília számára, ha gazdaságának bizonyos ágazatait a külföldi tőke ellenőrzi, mint például az autópárt, Veloso azt mondta, hogy "Brazília nem érdeke, hogy megakadályozza a világ legnagyobb autógyártó vállalatának brazí-

liai tevékenységét, hiszen ezzel kockáztatná azt, hogy gyártási tapasztalatokat szerezve saját autógyártását is megindíthassa".

Az export-orientációval ellensúlyozták a multinacionális vállalatok tevékenységét, ugyanakkor éppen e nagyvállalatok beruházásai tették lehetővé az exportárualap diverzifikálását. A kivitel szem előtt tartó és hangsúlyozó irányzat fontos részét képezik azok a japán típusú kereskedelmi vállalatok, amelyek felállítását a kormány most munkálkodik. Medici kormánya úgy tette lehetővé, hogy a braziliaiak kezébe kerüljön a kereskedelmi vállalatok részvénységi csomagja, hogy az export hitel ösztönzést mind szélesebb körben alkalmazza. Az exportárualapok bővítését és változtatásait illetően a külföldi hozzájárulással tudták elérni, és ezért a segítségért hajók, autóbuszok, elektronikus berendezések és egyéb ipari termékek kivitelével fizettek. (Reuter)

Újabb CCC-hitelkeret Jugoszláviának

Az amerikai kormány jóváhagyta, hogy Jugoszlávia az idén 85 millió dolláros, három évre szóló CCC-hitellet vegyen igénybe amerikai mezőgazdasági termékek (búza, takarmánygabona, növényi olajak, gyapot, dohány és szarvasmarha) vásárlására. Az amerikai mezőgazdasági minisztérium Commodity Credit Corp. szerve által biztosított hitelkeretből 15 millió dollárt lehet igénybe venni június 30-ig, a maradék 70 milliót azonban csak július 1. után.

A Reuter-iroda értesülései szerint Jugoszláviának az idén mintegy 500 ezer tonna búza, 230 ezer tonna kukorica és legalább 70 ezer tonna növényi olaj, elsősorban szójaolaj importjára van szüksége.

Közös piaci vaj a Szovjetunióknak?

Párizsi tudósítónk: A Szovjetunió 25—100 ezer tonna vajat vásárolna a Közös Piac tagországaitól — terjedt el a hír nyugat-európai szakkörökben. A brüsszeli bizottság — a gazdasági lapok szerint — a tegnapi ülés napirendjére felvette ezt a témát is. Ha jóváhagyását adja, akkor közvetlen tárgyalásokat kell kezdeni az illetékes szovjet szervekkel.

Az esetleges szovjet vajvásárlás elsősorban a két nagy francia céget, a Fromont és a Francerpa vállalatot érintené, ugyanis ezeknek a raktáraiban található a legnagyobb rész a jelenleg 400 ezer tonnára becsült nyugat-európai vajfőléteglőb.

Japán külföldi tőkebefektetései

A japán cégek külföldi befektetései jelenleg 6,7 milliárd dollárba becsülhetők — írja a Business Week című amerikai gazdasági hetilap. Előzetes számítások szerint ez az összeg 1980-ig 25—30 milliárd dollárra gyarapodhat. Ezzel Japán, amely most még meglehetősen hátul kullog a külföldi befektetések területén, az évtized végére a második helyre zárkozhat fel.

A japán befektetések a gazdaságnak minden ágazatára kiterjednek, az elektronikai berendezések gyártásaitól a narancslé előállításig. Újabb több amerikai államban is kezdik elismerni a japánok vállalatvezetésének sajátos módszereit és ezért ösztönzik a japán tőke beáramlását. Üdvözik ezeket a befektetéseket az USA szakszervezetei is. Támogatja ezen a téren a japán vállalatokat Tokió hivatalos álláspontja, ezzel ugyanis bizonyos fokig mérsékelni lehet a már veszedelmesen nagy amerikai kereskedelmi mérleg-passzívumot. (AP)

Európai környezetvédelmi konferencia Bécsben

Március 28. és 30. között Bécsben európai környezetvédelmi konferenciát tartanak, amelyen az Európa Tanács 16 tagállama vesz részt. A konferencia Stockholmra tartott ENSZ-tanácskozás folytatása regionális szinten. A mostani bécsi értekezletet közvetlenül nem az Európa Tanács rendezi, de ennek egészé alatt zajlik majd le. A szocialista országok a megbeszélésekben nem teljes jogú tagként vesznek részt, megfigyelői minőségben is csak Románia és Jugoszlávia kapott meghívást.

A hivatalos program szerint március 28-án nyilvános megnyitó ülést tartanak, 29-én két zárókörű munkálásra kerül sor. A délelőttin a környezetvédelem általános problémáit vitatják meg, délután pedig két konkrét témát: egyrészt a természetes környezet kialakításának és az átfogó tervezésnek a kapcsolatát, másrészt a természetes vadállomány és a tudományos jelentőségű területek megőrzését. A harmadik konkrét témát, azaz a környezetvédelemmel kapcsolatos tájékoztatást és szakképzést az utolsó ülésnapon tárgyalják meg. Március 30-án délután hivatalos záróüléssel fejeződik be a konferencia. (APA)

Kínai hírközlési küldöttség Japánban

A Kínai Népköztársaság és Japán közötti tenger alatti hírközlési kábel lefektetéséről tárgyal Tokióban egy kínai küldöttség. A delegációt miniszteri rangú hírközlési szakember vezeti, s személyében első ízben látogat Tokióba miniszter a tavaly őszi japán—kínai diplomáciai rendezés óta. A küldöttség előreláthatólag két hétig marad Japánban.

Japán és Kína között már korábban létrejött a kábel ügyében az elvi megállapodás. Előzetes számítások szerint lefektetésének költségei 6 milliárd jent tesznek majd ki. Az összeget felerészben fedezi Japán és Kína. Az eddigi tervek szerint a kábel kiindulópontja a Kyushu sziget valamelyik városa, Kagoshima vagy Nagasaki lesz, kínai végpontja Sanghaj. Ha a kábel elkészült és bekapcsolják a már működő Csendes-óceáni vezetékbe, Kínából összeköttetés nyílik Japánon keresztül az Egyesült Államokkal és Ausztráliával. (Kyodo)

Új úton a Perzsa-öböl sejkségei

Az utóbbi időben egyre inkább a gazdasági érdeklődés előterébe kerül a Perzsa-öböl délkeleti partján, Szaúd-Arábia keleti partvidékének elterülő kilenc kis arab sejksége. Gazdasági fejlettségük színvonalra meglehetősen alacsony, jelenleg még az infrastruktúra megteremtésével tartanak, jelentős olajkészleteik azonban vonzzák a külföldi tőkét. Az olajtermelés és finomítás mennyisége tavaly több mint 70 millió tonna volt és az elkövetkező években jelentős emelkedésre lehet számítani. A tőkes világot fenyegető energiacrisis leküzdésében jelentős szerepük lehet a jövőben a térség minióllamainak.

A kilenc arab sejkség — Bahrain, Katar, Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Fujairah, Ajman, Umm al-Qaiwain és Ras al-Khaimah összterülete 108 ezer négyzetkilométer, lakóinak száma 510 ezer. Közülük legnagyobb Abu Dhabi 75 ezer, legkisebb pedig Ajman mindössze 260 négyzetkilométernyi területtel. A lakosság számát tekintve Bahrain áll az élen 212 ezer fővel, Ajmanban viszont csak 4000 ember él. A sejkségek közül mindössze négy — Bahrain, Katar, Abu Dhabi és Dubai — fontos gazdaságilag, a többi egyelőre nem játszik szerepet a nemzetközi kereskedelemben.

A Perzsa-öböl országainak igazi gazdasági fejlődése 1971-ben indult meg, amikor megkezdődött az angol csapatok kivonulása. A XIX. század végétől a sejkségeket védelmi erőkkel kötötték Angliához, amely egyben gazdasági kizsákmányolást is jelentett. Az angol jelenlét komoly bázisai voltak a flotta és légiereő támaszpontjai is. A brit csapatok távozása után a térség országai, Bahrain, Katar és Ras al-Khaimah kivételével föderációra léptek, amelynek inkább politikai, mint gazdasági jelentősége van.

A kilenc sejkség legnagyobb kincse az olaj. Az ipar kialakulása nemrég kezdődött meg. A mezőgazdaság az időjárási és geográfiai viszonyok miatt meglehetősen fejletlen, viszont a tengeri kikötők komoly bevételi forrást jelentenek. Bahrainbe tavaly 33, Abu Dhabiban 17, Dubaiban 4 millió tonna kőolajat bányásztak ki, amelyet csaknem egészében exportáltak. Nagyobb olajfinomító csak Bahrainba található, évi 12 millió tonna kapacitással. A többi olajtermelő országok finomítóképessége ma még alacsony, de fejlesztési tervekben ilyen beruházások létesítése kiemelt helyen szerepel. A kőolaj feltárásában és kitermelésében több külföldi cég, többek között a BP és a Nippon Oil is részt vesz, az Abu Dhabiban feltárt hatalmas földgázkincsek kiaknázására pedig nemzetközi társaság alakult, 300 millió dolláros alapítóképességgel földgázfeldolgozó üzem létesít. Becslések szerint 3 milliárd tonna kőolajkészlettel rendelkezik a térség és ez méltán váltja ki a fejlett ipari tőkésországok figyelmét. Elképzelésük szerint az arab sejkségek komoly szerepet játszanak majd energia-problémák megoldásában. Ehhez azonban további beruházásokra, fúrásokra, finomító és csővezetékek építésére van szükség.

Az egy, viszonylag fejlett kis arab ország így szinte alig haladta túl a kézművességet. Nagyobb ipari létesítmény szinte csak elvétve található, inkább a kisiparnak van vezető szerepe. Az iparosítást azért is támogatja lehetőségeihez képest minden sejkség, mivel az új üzemek munkaalkalmat teremtenek és segítik a burkoló munkanélküliség felszámolását. E cél megvalósításában számítanak a külföldi tőke részvételére is, amelyet adó-könnyítésekkel, liberális nyereségátutalási rendszerrel igyekeznek a térségbe vonzani. (Nagy vonzerőt jelent még az is, hogy nem alkalmazzanak kereskedelmi és devizakorlátozásokat, árucseret-

forgalmukat pedig szabad devizában bonyolítják le.) Bahrain fontos ipari objektuma az angol, ausztrál és svéd tőkével épült alumíniumfeldolgozó, amely évi 90 ezer tonna alumíniumot exportál. Hamarosan évi 100 ezer tonna kapacitású cementmű épül és nemsokára elkészül Abu Dhabi hasonló létesítménye is.

A mezőgazdasági is alacsony színvonalon áll, melynek fő oka a vízhiány. A kevés öntözött területen főleg zöldséget és gyümölcsöt termesztnek. A tengerparti országok kikötői és hajózási dokkjaik révén évről évre nagyobb bevételre tesznek szert. Távlati fejlesztési terveikben kiemelt helyen szerepel a kikötői szolgáltatások bővítése és a hajógyártó-, illetve javító kapacitás növelése. Érthető módon a fejlesztési tervek elsősorban az infrastruktúra megteremtésére irányulnak. A következő években több út, iskola, kórház, csatorna, öntözőrendszer épül és egyre több helyre jut majd el az elektromos áram. A sejkségek bekapcsolódtak a nemzetközi telefon- és táviróforgalomba is, jelenleg a hazai telefonhálózatok kiépítése folyik. A nemrég épült új nemzetközi repülőterekkel — ahol óriásgépek is leszállhatnak — rendszeres kapcsolat épült ki a világ sok részével és egyben leherbebevitte a kereskedelem kibővítését.

A külkereskedelmi létfontosságú az arab sejkségek gazdasági életében. Jóformán az olaj az egyetlen exportcikkük, ugyanakkor az ipar és a mezőgazdaság fejletlensége miatt mindenből behozatalra szorulnak. Az infrastruktúra megteremtéséhez, valamint a mezőgazdaság összetételének kiszélesítéséhez — amely távolabbi célként szerepel — nagy mennyiségű behozatalra van szükség. A gazdaságilag fontos négy ország behozatalának az értéke tavaly meghaladta az 500 millió dollárt. Az import többsége Angliából, az USA-ból, Japánból és az NSZK-ból származik. Az utóbbi években a szocialista országok is exportálnak kisebb mennyiségben gépeket és berendezéseket a térségbe. (A közelmúltban a Magyar Kereskedelmi Kamara piacfeltáró delegációja járt a Perzsa-öböl sejkségeiben.) Jó lehetőség van itt autóbuszok és teherautók, kikötői berendezések, építési elemek és élelmiszerek eladására.

Érdemes szólni külön is Dubairól, amely a térség pénzügyi és kereskedelmi központja — második Hongkongnak nevezik. Dubaiban 15 nagy nemzetközi bankkonzorcium nyitott fiókot és a kis ország bruttó nemzeti termékeinek jelentős része származik a banktevékenységből. Dubai a világ második aranyimportáló országa, a behozatal értéke 300 millió dollár. Hasonló nagyságrendű az országba évente illegálisan bekerülő arany és ezüst értéke. Nagy aranykészletei révén Dubai időnként beleszól a nemzetközi aranypiac alakulásába és aktívan tevékenykedik a valutaváltások idején is a nemzetközi pénzpiacokon.

A Perzsa-öböl többi öt sejkségében egyelőre a hagyományos ágak — halászat, zöldségtermesztés — az uralkodók. Gazdaságaik jelentéktelenekek, a legközelebbi cél az alapvető infrastrukturális és szociális létesítmények megteremtése. Helyzetüket nehezíti, hogy akárcsak a többi sejkségben, itt is kevés a kereskedő, a jólképzett műszaki és gazdasági szakember.

A politikai föderáció — amelynek fővárosa Abu Dhabi Town — megteremtése után sor kerülhet majd a sejkségek gazdasági közeledésére, esetleg szövetségére is. Mindehhez azonban a gazdasági kiszélesítés és az importfüggőség csökkentése szükséges, ami sok időt vesz igénybe.

G. Gy—L. P.

Az angol—francia csatorna-alagút terve

A La Manche csatorna két partja közötti alagút tanulmánytervét most tette közzé a brit kormány. A Zöld Könyv formájában kiadott tervezetről még tovább vitatkoznak, de ha a két (angol és francia) parlament jóváhagyását megkapja, akkor 1980-ra már meg is nyithatják a csatorna-alagutat.

A Zöld Könyvben körvonalazott elképzelések szerint két alagutat építenének, mindegyikben egy vasúti vágánnyal az angliai Cheriton és a franciaországi Snagatte között. Az alagút két végpontja között egy órába telne az út. Az új út vonal terveinek elkészítésére már eddig 5 millió font sterlinget költöttek, és a tényleges építési költséget (1972-es áron) 366 millió font sterlingre becsülik. Az összeget nemzetközi bankcsoport biztosítaná az angol—francia csatorna-alagút társaságok rendelkezésére. A költségeknek legalább 10 százalékát magántőke fedezik, a többi kormánygaranciával támogatott kölcsönök teszik ki. A kölcsönök visszafizetése után a csatorna-alagút nettó nyeresége a két ország államkasszájába folya be. A Zöld Könyv azonban leszögezi, hogy a tervezet megvalósítására csak akkor kerül sor, ha az kielégítő üzleti kilátásokat ígér.

A kivitelezés részleteiről, a csatorna-alagút gazdasági és szociális hatásairól angol szakemberek készítenek tanulmányt, és a Reuter jelentése szerint ennek eredményét áprilisban tette

szik közzé. Júliusra várható, hogy a parlament elé terjeszték az építkezés részletes programját.

A Zöld Könyv hangsúlyozza, hogy akár megvalósítják ezt a tervet, akár nem, az angol partok és a „kontinens” közötti forgalom gyorsan növekszik. Anglia többé sem gazdaságilag, sem társadalmilag nem tekinthető szigetnek. A csatornán lebonyolított forgalom egyre nagyobb jelentőségű lesz, és a közös piaci csatlakozás következtében egyre inkább szükséges tökéletesebb, gazdaságosabbá és gyorsabbá tenni ezen az útvonalon a szállítást.

1980-ra az autók száma megkétszereződhet, 1990-re már a mai négyeszeresére emelkedhet. A turistaforgalom 1980-ra 50, 1990-re 125 százalékkal bővülhet. Az üzleti forgalom pedig 85 százalékkal, illetve háromszorosa nővekedhet.

A csatorna-alagút terve már 170 éve foglalkoztatja a tervezők fantáziáját, a korábbi tervek azonban mind semmivé váltak, részben, mert a kivitelezéshez nem volt meg a kellő technikai felkészültség, részben pedig, mert az angolok féltek az „idegenek inváziójától”. A csatorna-alagút tanulmányi csoport és a csatorna-híd tanulmányi csoport 1960-ban és 1971-ben újabb javaslatokkal állt elő. A Zöld Könyvben most megteremtett tervet 1966-ban indították útnak, amikor az akkori angol és a francia miniszterelnök megállapodása erre lehetőséget adott.

Megszűnik az ár- és bérellenőrzés Finnországban

Április 1-től megszűnik a finn kormány ár-, bér- és lakbér-ellenőrzési joga. A helsinki parlament harmadik olvasásában elutasította a törvényjavaslatot, amely meghosszabbította volna a kormánynak ezt a jogát. Várható, hogy ezek után áprilisban az árak és lakberek hírtelen megugranak, ami sztrájkhullám kitörését vonhatja maga után.

Finnországban az infláció tavaly 8,5 százalékos volt. A kormány az áremelkedés megfékezésére az ár- és bérellenőrzést tartotta a legjobb eszköznek. Ebben kezdetben minden politikai csoport-

tosulás támogatta. A nagytőke pártja viszont néhány hónapja egyre nyíltabban adott hangot elégedetlenségének az az árellenőrzés miatt s végül a parlamentben sikerült megvonnia a kormánytól az erre szóló jogot.

Az újabb áremelkedési hullám előjelként már néhány hete közölték, hogy április 1-től a vendéglátóiparban átlagosan 20 százalékkal drágulnak a széles italok. Haladás mutatkozik viszont a szakszervezetek és a munkaadók tárgyalásain az új kollektív szerződések megkötéséről. (MTI)

A VG JELENTI

● Peru partmenti vizeiben meghatározatlan ideig felfüggesztették a szardella-halászatot. A szakemberek megvizsgálják az elmúlt hetek halfogását, mind mennyiségi, mind minőségi szempontokból.

● Kanada fizetési mérlege 1972-ben 584 millió kanadai dollár deficitel zárt, szemben az 1971. évi 400 millió dolláros aktívummal. A mérleg romlását elsősorban az idézte elő, hogy a kereskedelmi aktívum 900 millió dollárral 1,4 milliárd dollárra esett vissza.

● Tegnap megnyitotta kapuit Sao Paulóban (Brazília) a japán ipari vásár — jelentette be a Jetro japán külkereskedelmi szervezet képviselője. A látogatók 250 ezer kiállítási tárgyat tekinthetnek meg. Japán részről remélik, hogy a kiállítás alkalmával 30—50 millió dolláros exportserződést sikerül kötni.

● A Kínai Népköztársaság és Japán áruforgalma januárban 31 milliárd 132 millió jent volt, 8,8 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Ezen belül a japán szállítások 19 milliárd 76 millió, a kínai szállítások pedig 12 milliárd 56 millió jent tettek ki. Japán elsősorban acélt, természetes gumit és vegyszereket exportált, és továbbra is főként élelmiszereket importált.

● Román miniszteri küldöttség utazik a közeljövőben Izraelbe, hogy részt vegyen a két ország kapcsolatának hosszútávú kialakítását célzó rendkívüli gazdasági konferencián. Izrael egykori bukaresti nagykövete szerint a kapcsolatok gazdasági téren konszolidálódtak, a kétoldalú árucseré évi 35 millió dollár.

● Ali Nasszer Mohamed dél-jemeni miniszterelnök fogadta az országban tartózkodó szovjet tervezési szakembereket, akik Dél-Jemen második öt éves gazdaságfejlesztési tervének kidolgozásához nyújtanak segítséget. Az első öt éves terv az idén jár le. Időszaka alatt 40 millió font sterlinget fordítottak beruházásokra.

● Bukarestben megkezdődtek a román—tanzániai gazdasági tárgyalások a két ország gazdasági és műszaki együttműködési vegyes bizottságának keretében. Fő téma: a román—tanzániai ipari kooperáció lehetőségeinek megvizsgálása és annak megállapítása, milyen feltételek mellett vehetne részt Románia egyes tanzániai beruházások építkezésében.

● Az NSZK tavaly 277 ezer tonna marhahúst importált, 100 ezer tonnával többet, mint 1971-ben.

● Az Air Canada és az Air France légitársaság képviselői megállapodást írtak alá a Kanada és Franciaország, valamint a Kanada és a Francia-Antillák közötti repülőforgalom egybehangolásáról és javításáról. A megállapodás április 1-én lép életbe.

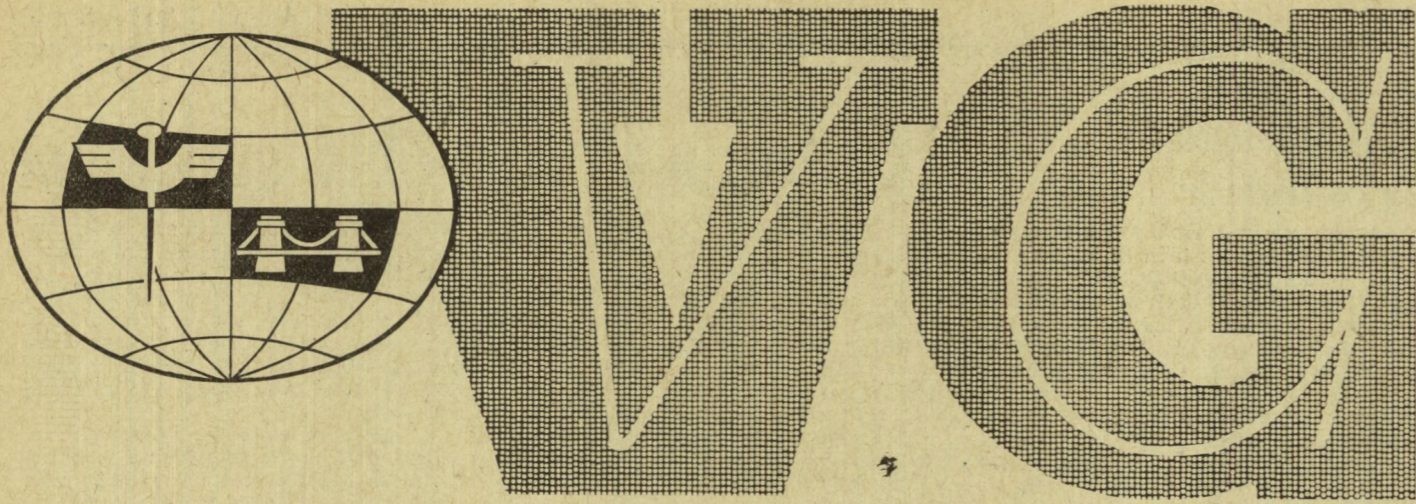
● A világ eddigi legnagyobb tőzsjáratását kötötte meg Japán és Ausztrália egy-egy cége. A szerződés szerint két évben belül 17 ezer tonna tőzst, 13 millió dollárért szállítanak Japánba.

● A nyugatnémet acélpár 2,6 millió tonna hengerelt acéltermék szállítására kapott megrendelést februárban, valamint kevesebbet, mint januárban, amikor 2,67 millió tonnát rendeltek.

● Nyolc délkelet-ázsiai ország és Japán képviselői négy napos konferenciát kezdtek Tokióban. Megvizsgálják a térség gazdasági fejlesztésének lehetőségeit. A tanácskozás eredményeiről a Tokióba augusztusra összehívott miniszteri konferencia résztvevőit tájékoztatják majd.

● A nyugatnémet Salzgitter vállalat az elmúlt 14 évben több mint 1 milliárd márka értékben exportált a Szovjetunióba. Az export döntő részét négy nagynyomású polietilénagyártó berendezés alkotta. Egyébként most tárgyalnak egy ötödik, 125 millió márka értékű képviselő berendezés szállításáról.

● Brnóban április 7. és 15. között negyedszer rendezik meg a közszükségleti cikkek nemzetközi vásárát. Ezen Cseh-szlovákia és előreláthatólag 37 külföldi ország több mint ezer vállalata mutatja be legújabb termékeit. Első ízben vesz részt a bemutatón a VDK.

VILÁGGAZDASÁG

1973. MÁRCIUS 27., KEDD

V. ÉVFOLYAM, 60. (1062.) SZÁM

TANÁCSKOZNAK A HÚSZAK WASHINGTONBAN

A tőkés és fejlődő országok képviselőiben húsz pénzügyminiszter kezdte két napos tanácskozását hétfőn Washingtonban az eddigինél hatékonyabb nemzetközi pénzügyi rendszer kidolgozásáról. A két napos értekezletről jelentősebb döntéseket nem várnak, de remélik, hogy a pénzügyminiszterek új irányelvekkel látják el a technikai szakértőket, így meggyorsul a reformtervezési munkák kidolgozása, s azt a Nemzetközi Valuta Alap szeptemberre tervezett nairobi ülése előtt tető alá hozzák.

A miniszterek tanácskozására olyan időpontban került sor, amikor viszonylag elcsendesedett a valutapiacok zűrzavara, de senki sem tudja biztosan, mikor mutatja meg ismét országlátó szerepét a spekuláció, mikor indul újabb dollárelles rohamra, mutatnak rá washingtoni pénzügyi körökben. Az új valutarendszer kidolgozásánál már nem az a legfőbb kérdés, hogy hogyan teremtsenek egy rugalmasabb és a változásokra érzékenyebb mechanizmust, hanem hogy hogyan építsék bele a külön-külön és együtt lebegő valutaárfolyamokat. Ma már ugyanis minden jelentősebb valuta lebeg a dollárral szemben.

Eldöntésre vár, hogy a jövőre tervezett — még ha a lebegtetést „törvényezőre” is emelik — melyek legyenek a nagy horderejű paritás módosítások kritériumai: a valutatartalékok változása — mint ahogy azt az amerikaiak javasolják, vagy pedig — a közös piaci elképzelés szerint — a rövid lejáratú tőkemozgásoktól megszűrt fizetési mérleg.

A reformhoz vezető út buktatói közül bizonyára szóba kerül Washingtonban az USA partnereinek az a régóta hangoztatott követelése, hogy a jövőben valamennyi ország, beleértve az Egyesült Államokat is, úgynevezett tartalék-aktívájából (arany- és valutakészlet, különleges leltári jogok, a Valuta Alaptól lehívható hitelek) egyenlítsék ki fizetési deficitjét. Ily módon az USA hitelezői legalábbis az újonnan keletkezett dollárkövetelések átválthatóságát tudják biztosítani. Egyelőre elvben sikerült megnyugtató megoldást találni a régebbi dollárkövetelések rendezésére. Sarkalatos pontjai az új valutarendszernek a nemzetközi likviditás globális szabályozása, a mesterségesen alacsony szinten tartott monetáris arányár emelésének kérdése, az egyensúlyzavarokat okozó rövid lejáratú tőkemozgások hatékony ellenőrzése is — emelik ki pénzügyi szakértők. Ervelésüknek külön

aktualitást ad az egyik vezető amerikai bankház jelentése arról, hogy az euróvaluták piacán már 1972 végén 100 milliárd dollárnyi tőke halmozódott fel. A Morgan Guaranty Trust becslései szerint tavaly 25 százalékkal gyarapodott a piac, elsősorban a jegybankok és állami szervek kihelyezései miatt: részesedések eléri a 25–30 százalékot! Noha fokozatosan nő az európai valuták jelentősége, a dollár még mindig 80 milliárdos tételt képvisel az euróvaluták-piacon. A piacon levő pénzmennyiség az utóbbi hónapok valutáris zűrzavara következtében a 100 milliárdos szintet is jóval felülmúlja — mondja a jelentés.

A hosszú reformkatalogusból kimaradt az egészséges valutarendszer egyik legfontosabb követelménye — állapítja meg a *Neue Zürcher Zeitung* e témával foglalkozó írása. Ez pedig az inflációellenes közös harc. Ha a nyugati világban általánosan jellemző és csak ütemében különböző inflációs tendencia tovább tart, félt, hogy még a leghatékonyabb reformintézkedések sem lesznek képesek elejét venni az

ismétlődő válságoknak — aggodalmaskodik a svájci üzleti körök szócsövének tekintett lap.

A fejlett tőkésországok is megosztó valutáris problémák megoldását tovább bonyolítja, hogy nyilvánvaló érdekellettek vannak a konferencián résztvevő fejlett és fejlődő országok között is. Ennek félreérthetetlen jele, hogy a konferencia előestéjén 24 fejlődő ország pénzügyminisztere — 8–8 miniszter Ázsiából, Afrikából és Latin-Amerikából — élesen bírálta a fejlett tőkésországokat, amiért meghallgatásuk nélkül igyekeznek kialakítani az új pénzügyi rendszert, amely veszélyezteti valutatartalékaik értékállóságát, meghiúsítja a hosszú távú gazdasági tervek kidolgozását, és bizonytalanná teszi exportbevételeiket. Mindez indokolja a rögzített valutaparitásos rendszerhez való gyors visszatérést — hangzik a 24-ek felszólítása. Ugyanakkor támogatásukról biztosítják a „Húszakat” — a reform kidolgozását célzó munkájukban.

A konferenciához közelálló körökből egyébként olyan értesülések szivárogtak ki, hogy a pénzügyminiszterek döntenek az IMF jelenlegi főtitkára, *Schweitzer* utódlásának ügyében is. Legtöbb esélye a holland jegybank elnökének, *Zijlstra* van, ő támogatja a nyugat-európai államok döntő többsége. *Schweitzer* megbízatása augusztus végével jár le. (*Reuter, APA*)

A szocialista utazási irodák tanácskozása

Fejlődik a magyar—szovjet idegenforgalom

Moszkvai tudósítónktól:
A szovjet fővárosban tanácskoztak a szocialista országok utazási irodáinak képviselői. *Bojcsenko*, az *Inturist* elnöke bevezetőjében elmondta, hogy a világ idegenforgalma tavaly 9 százalékkal fejlődött, körülbelül 200 millió ember utazott külföldre. Ebből 75 millióan keresték fel a szocialista országokat. Számottevően bővült az utazás a szocialista országokba. Ebben a turistaforgalomban 42,5 millióan vettek részt, 50 százalékkal többen, mint 1971-ben. A nagyarányú fejlődést többek között az

utlevél- és vízumkönnyítések tették lehetővé — hangsúlyozta *Bojcsenko*. A további előrelépés feltételei adottak, mert még igen sok helyet nem kapcsolhat be a turizmusba.

Érdekes képet mutat az egyes országok rangsora. A szocialista országok közül tavaly a legtöbbben az NDK-ból utaztak külföldre: 18,7 millióan. A második helyen Csehszlovákia áll 11,5 millió fővel. A további sorrend: Jugoszlávia, Magyarország, Lengyelország, Bulgária, a Szovjetunió és Románia.

A mostani megbeszélőssorozaton az utazási irodák képviselői nagy figyelmet szenteltek az idegenforgalom minőségének feltételei javításának. Többek között megvitatották a látogatások programjának bővítését, szó volt a turizmus területi bővítéséről, az elő- és utószolgálatok bővítéséről, a szolgáltatások jobb kihasználásáról, a kiszolgálás javításának lehetőségeiről. A résztvevők megállapodtak a soron következő tanácskozás programjában is. Bulgáriában 1974-ben nagyobb teret fordítanak a szakmai turizmus fejlesztésének és a harmadik országokban folytatott közös szervezéseknek.

Az *Inturist* elnöke újságírók kérdésére elmondta, hogy a Szovjetunió a jövőben igyekszik bővíteni a külföldi turisták által látogatott területek számát. Indokolja a törekvést, hogy néhány központi helyen, például Moszkvában, Leningrádban, Kijevben és több téli sportolásra alkalmas vidéken már most nem tudják kielégíteni a szocialista országok minden igényét. Az idegenforgalomba a jövőbe jobban be akarják kapcsolni Közép-Ázsiát, Kazahsztánt, a régi orosz városokat, Ukrajnát, és az Orosz Köztársaság mezőgazdasági és ipari centrumait. Kölcsönös alapon viszont szeretnék bővíteni a szovjet turisták látogatási lehetőségeit Csehszlovákiában, Lengyelországban, az NDK-ban, Romániában és Magyarországon.

A sajtótájékoztatót követően *Tausz János*, az *IBUSZ* vezérigazgatója a magyar tudósítóknak elmondta, hogy a kétoldalú megbeszélések eredményeként az idén tovább bővül a magyar—szovjet turistaforgalom. Megállapodtak egy-két napos hétvégi túrák szervezésében és lebonyolításában. Ennek során elsősorban a határmenti területek idegenforgalmát akarják fellendíteni.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A HÚSZAK MINISZTERI CSOPORTJA Washingtonban tegnap megkezdte tanácskozását a nemzetközi pénzügyi rendszer reformjáról. A két napos értekezletről jelentősebb döntéseket nem várnak, de remélik, hogy meggyorsul a reformtervezési munkák kidolgozása.
- ◆ AZ ARANY ÁRA TEGNAP 90 DOLLÁRRÁ UGROTT. Szakmai körök szerint a fejlemény háttérében európai spekulációs vásárlás húzódik meg. A Montagu londoni kereskedelmi bankház évi jelentése szerint a nemesfém ára valószínűleg látványosan emelkedik továbbra is, könnyen elérheti az unciánkénti 100 dollárt is.
- ◆ A KÖZÖS PIAC MEZŐGAZDASÁGI MINISZTEREI az idei gazdasági évre érvényes mezőgazdasági árakról kezdtek — általános vélemények szerint — hosszadalmas alkudozásokat. A vita alapjául a brüsszeli bizottság csomagterve szolgál, amely körülbelül 3 százalékos áremelést irányoz elő.
- ◆ PEKINGBEN MEGNYÍLT A BRIT IPARI KIÁLLÍTÁS. Ebből az alkalomból két miniszter is érkezett a kínai fővárosba. Walker kereskedelmi miniszter elsősorban az embargólista mérsékléséről tárgyal, Haseltine repülésügyi miniszter pedig tervbe vett Concorde-vásárlást tárgyalta meg.
- ◆ KÖZÉPLEJÁRATÚ FINANSZÍROZÁSI MEGÁLLAPODÁST kötött Oslóban a Magyar Nemzeti Bank és az Eksporfirans norvég finanszírozási és exporthitelnyújtó intézet. A megállapodás szerint az Eksporfirans 30 millió norvég korona összegben kész közleplejratú hitellel finanszírozni a Norvégiából származó magyar gép- és berendezés-, licenc- és know-how-vásárlásokat.

Magyar tervek alapján fejlesztik a perui vasutakat

A perui Állami Vasutak és a TESCO vezetői március elején a magyar szellemi export történetében egyedülálló, és mind üzleti, mind politikai szempontból rendkívül jelentős szerződést írtak alá. Ennek értelmében a több kis magánvasút államosítása után létrejött perui vasútszervezet teljes rekonstrukciójának és továbbfejlesztésének valamennyi szellemi, tervezési, irányítási feladatát magyar szakemberek végzik el. Túl azon, hogy a tényleges teljesítés milliárd dolláros nagyságrendű szellemi exportot jelent majd, az, hogy egy dél-amerikai ország teljes vasúthálózatának műszaki feladatait a TESCO-n keresztül magyar szakemberekre bízza, sikeres teljesítés esetén a magyar szellemi export minőségi fejlődését jelenti.

Március elején a TESCO és a Perui Állami Vasutak vezetője egy — perspektívában — rendkívül jelentős keretszerződést írt alá. Megállapodtak abban, hogy a több kis magánvasút államosítása után kialakult perui állami vasutak teljes rekonstrukcióját és jövőre fejlesztését magyar szakemberek műszaki irányításával, ellenőrzésével végzik el.

Ez a komplex feladat, éppen összetettségénél fogva, alapvetően különbözik a TESCO eddig vállalt tervezési, mérnöki munkáitól. Azok általában egy-egy meghatározott területre, épület, sportpályára tervezésére, városrendezésre, vízgazdálkodásra stb. vonatkoztak. Ez a munka volumenjében is meghaladja az eddig vállalt megbízásokat.

A most aláírt keretszerződés alapján rész-szerződéseket kötnek majd a különböző feladatok elvégzésére. Lényegében az előtervezéstől és beruházási programtól kezdve a teljes beruházástól beszerzések, létesítmények felépítése — az üzemelésig, a meglévő műszaki anyag karbantartásáig, ellenőrzéséig a legtöbb vasúti műszaki feladatot Peruban magyar szakembereknek kell majd ellátniuk.

A lényegesebb feladatok: vasútszervezés; beruházási programok, számítások készítése; forgalmi és üzemi vizsgálatok; pályafejlesztési és fenntartási kérdések; távközlési és biztosítási berendezések; vontatási és javítási problémák; karbantartási, állagmegóvási feladatok.

A munkát — a TESCO közbejöttével — döntő többségében a MÁV Tervező Intézetének szakemberei végzik majd el. A tervezési munkák részben itthon folynak, de már Peruban is megkezdtek az állandó helyszíni kirendeltség szervezését. Az első lépések, az azonnali feladatok tisztázása után kötik majd meg az éppen elvégzendő munkára a rész-szerződéseket.

A magyar szakemberek rövidesen elkészítik a gazdaságossági számításokat és a rekonstrukciós terveket több változatban. Attól függően, hogy a perui állam milyen ütemben milyen összegeket tud vasútfelújításra fordítani, összeállítják a műszaki fejlesztés terveit és kalkulációt.

A keretszerződés szerint a magyar fél feladata az egész munka során a műszaki tanácsadás. A vasútrekonstrukcióhoz szükséges beszerzések, külföldi vásárlások tender-kiírásait Magyarországon készítik el, magyar szakemberek veszik át a külföldi — harmadik — szállítótól az összes berendezést, gépet, gördülőanyagot. Irányítják az új vonalak építését, a rekonstrukciót, ellátják

a szakszemélyzet oktatását. Feladatuk lesz a már beszerzett javak és üzemelő vonalok műszaki ellenőrzése és a karbantartási, állagmegóvási munkák irányítása is.

A szellemi export szempontjából anyagilag is rendkívül jelentős — de a teljes magyar tőkés exportot belül természetesen nem túl nagy összeget jelentő — milliárd dolláros nagyságrendű szerződést elsősorban nem anyagi szempontból kell értékelni. Az a tény, hogy egy dél-amerikai ország teljes vasúthálózatának sorsát magyar szakemberek kezébe teszik le, sikeres teljesítés esetén, nagy lehetőséget rejt magában. Az egyik: a TESCO hihetetlen módon megerősítheti nemzetközi műszaki pozícióját. Ezt — tekintetbe véve, a hazai igényeket — túl még rendelkezésre álló magyar műszaki kapacitását, más tervezési feladatok vállalásakor szilárd garanciaként lehet majd felhasználni.

A másik: a dél-amerikai országok általában keresik a gazdasági függetlenség, az észak-amerikai tőkétől való elszakadás módjait, útjait, az új kapcsolatokat. Ha a magyar vasútmérnökök, szakemberek sikeresen bíróznak meg ezzel a — nagy távolság miatt is — nehéz feladattal, lehetőséget teremtenek ahhoz, hogy más területeken más dél-amerikai országok is megkeressék a magyar szervezetet, s a magyar külkereskedelem lendületesebben, jobb pozícióból fejlessze tovább kapcsolatait az amerikai kontinens déli részének országaiban.

Ismét kilencven dollár az arany

Tegnap a nyugat-európai pénzügyi központokban ugrásszerűen feljebb ment az arany ára. Londonban a nap folyamán az emelkedés nem kevesebb mint 5,5 dollár volt; az unciánkénti ár a délutáni árrögzítéskor 90 dollárra emelkedett. Szakmai körök szerint a fejlemény háttérében európai spekulációs vásárlás húzódik meg. Nehéz eldönteni — hangoztatják —, hogy ez a pénzügyi helyzet bizonytalanságával függ-e össze, már csak azért is, mert a devizapiacok viszonylag nyugodtak maradtak. Vannak olyan hangok is, amelyek szerint a vásárlási hullámot egy tokiói intézkedés ösztönzi. Japánban április 1-i hatállyal felfüggesztik az ipari arany importjának tilalmát. Az arany drágulása az értéktözsdeken maga után vonja az aranyipari papírok árának emelkedését is. (*Reuter*)

A Közös Piac miniszterei a mezőgazdasági árakról

A Közös Piac mezőgazdasági miniszterei tegnap Brüsszelben két napos ülésükbe kezdtek, hogy megvitassák az idei gazdasági évre érvényes mezőgazdasági árakról. A vita alapjául a brüsszeli bizottság lapunkban már ismertetett csomagterve szolgál, amely körülbelül 3 százalékos áremelést irányoz elő. Brüsszel emellett azt is javasolja, hogy a hús és a rozs kivételével az NSZK-ban és a Benelux-államokban fagyaszszák be a mezőgazdasági árakat, amely lehetővé tenné a valuták felértékelésekor kirott határilletékek eltörlését a Benelux-államokban, illetve leszállítást az NSZK-ban. A DPA jelentése szerint a miniszterek a tej és marhahús vonatkozásában április 1-ről május 1-re halasztják a gazdasági év kezdetét, hogy legyen idő az új árak megvitására. A tagállamok között feszülő ellenté-

tek miatt hosszadalmas alkudozásra lehet számítani. *Párizsi tudósítónk* szerint várható, hogy míg Franciaország az erőteljes mezőgazdasági protekcionizmus fenntartása mellett fog károskodni, az NSZK és Hollandia — úgy látszik — enyhíteni szeretne a rentartás bizonyos vonatkozásain, elsősorban az Egyesült Államoknak adandó kedvezmények formájában. Említték érdemel, hogy Nagy-Britannia először vesz részt a mezőgazdasági árak meghatározásában, s a belső inflációs helyzet miatt minden bizonyos nem akar hozzájárulni nagyobb áremelésekhez. A mezőgazdasági termelők további tiltakozásokkal bombázzák Brüsszelt nagyobb áremelést követve. Jellemző például, hogy a tej árát a különféle mezőgazdasági szervezetek 8,5 százalékkal kívánják emelni, a bizottság ezzel szemben 4,76 százalékos növelést javasol.

Értekezlet a „transzatlanti” kapcsolatokról

Az előtérben álló washingtoni monetáris tanácskozással párhuzamosan máshelyütt is folytatódnak a megbeszélések az Egyesült Államok és Nyugat-Európa kapcsolatainak alakulásáról. Amszterdami 750 neves közéleti személyiség részvételével háromnapos konferencia kezdődött a következő évtizedben felmerülő problémákról. Genfben ülésezett a Közös Piac kibővítésével kapcsolatos amerikai károk kompenzálását megvitató vegyes bizottság, amely úgy döntött, hogy tételről-tételre haladva mérli fel az amerikai kártérítési igények jogosultságát.

A kooperáció új formáira van szükség a kilenc országból álló Közös Piac és Amerika között — jelentette ki Halstein professzor, a Közös Piac bizottságának egykori elnöke. Az úgynevezett európai mozgalom kezdeményezte magánjellegű tanácskozáson tartott beszédében azt mondta: a következő tíz esztendőben elsőbbséget kell biztosítani a nemzetközi pénzügyi rendszer reformjának, új módon kell összeegyeztetni a regionális és univerzális érdekeket, új összhangot kell megteremteni a szocialista és fejlődő országok viszonylatában folytatott politika terén.

Luns, a NATO főtitkára azt bizonygatta: nem szabad, hogy Nyugat-Európa és az Egyesült Államok gazdasági ellenértékei a biztonsági együttműködésére is kihassanak.

A nemzetközi monetáris rendszer összeomlásában van, a szabadkereskedelem doktrínájának fölülvíválatára szorult, jelentette ki Rockefeller New York-i kormányzó az amszterdami tanácskozáson. A világgazdaság központi tényezője, hogy az utóbbi harminc esztendőben az Egyesült Államok és Japán vált a tőkés gazdaság fő determináló tényezőjévé. Nyugat-Európának központi, demokratikus választott kormányzatra van szüksége, amely európai politikai kialakítá-

sára képes. A jelenlegi gyakorlat, vagyis a kompromisszum az egyes nemzetek érdekei között, lehetetlenné teszi Nyugat-Európa számára, hogy erős és céltudatos politikai szerepet játsszon — állította Rockefeller.

A kölcsönös békülékenységet hangulatának elterjesztésére hivatott konferenciával egyidőben az érdekeltek megpróbálták felmérni Nixon új kereskedelempolitikai programjának hatásait. Tokióban fölöttébb rosszkedvűen fogadják a nyilatkozatot, megjegyezve, hogy az amerikai protekcionista politika megtorlást válthat ki más országok részéről. A japán sajtó kommentárjaiból kicsendül az az óhaj, hogy a távolkeleti szigetország és Nyugat-Európa fogjon össze az amerikai nyomással szemben. Heath brit miniszterelnök viszont „megértette”, hogy Nixonnak belpolitikai problémái vannak, de hozzáfűzte: bízik abban, hogy a GATT egésze alatt kezdődő multinacionális konferencia két és fél év alatt tető alá hozza az új nemzetközi kereskedelmi egyezményt. Soames, az EGK végrehajtó bizottságának alelnöke egy lépéssel továbbmenve célzást tett arra, hogy a Közös Piac agrárpolitikájának esetleges módosítását összekapcsolhatják a GATT keretében meginduló liberalizációs tárgyalásokkal. (*Reuter, Kyodo, MTI*)

Párizs után VÉLEMÉNYEK A VALUTAMEGÁLLAPODÁS RÓL

A párizsi valutaértekezlet eredményeit taglaló kommentárok mindenképp előtt arra hívják fel a figyelmet, hogy az USA semmiféle határozott kötelezettséget nem vállalt a nyugat-európai partnerekkel történő együttműködésre, s csak homályos ígéretet tett arra, hogy maga is közbe fog lépni a pénzpiacokon a dollárárfolyam támogatására. A francia lapok többségének véleményét tükrözi az *Aurore* vezércikke: a tények brutálisak — állapítja meg —, immár senki sem kételkedhet abban, hogy az USA szándékosan robbantotta ki a legutóbbi pénzügyi viharokat. Mivel most bekövetkezett a nyugat-európai valutáknak Washington által óhajtott általános lebegtetése, az amerikaiak kedvező helyzetben vannak a meginduló nagy kereskedelmi tárgyalások előtt, amelyek el akarják érni a közös piaci vámtarifák lebontását.

A TASZSZ hírmagyarázója kételkedik abban, hogy a Párizsban létrejött kompromisszum megőv majd az újabb megrázkódtatásoktól. Azt sem ígéri a megegyezés, hogy lényegesen lecsökken majd az Európában felhalmozódott — a *Newsweek* értesülései szerint 100 milliárdos nagyságrendű — óriási dollárkészlet. Továbbra is napirenden maradnak a kiélezett kereskedelmi és gazdasági ellentétek az Egyesült Államok és partnerei között — teszi hozzá a szovjet hírfüggőség kommentárja.

Tokióban is vegyes visszhangra talált a valutamegállapodás. Pénzügyi körökben attól tartanak, hogy csak ideiglenes megoldás született a válság áthidalására, az USA főleg elvont fogalmakban fejtette ki szándékait. Nem lehet tudni pontosan, hogy milyen messze hajlandó elmeni a nyugat-európai valutapiacokon történő beavatkozásban, illetve a dollár visszaáramlásának ösztönzésében. Az pedig egyenesen valószínűtlennek látszik, hogy beavatkozna a dollár védelmében a jennel szemben, hacsak Japán nem tesz számottevő kereskedelmi engedményeket. Tokiót — mondják a körökben — közvetve veszélyezteti az is, ha a közös piaci valuták blokkja túlságosan feljebb tornászta magát a dollárhoz képest, mivel a nyugat-európai

kormányok nem tűnének egy olyan helyzetet, amelyben valutáik a jelen lebegnének.

A párizsi megállapodásnak, illetve közvetlen előzményének, a valutaváltásnak hosszabb távon pozitív kihatásai is lehetnek — ez washingtoni pénzügyi szakértők egy részének véleménye. Szélesebb körben vizsgálva a legutóbbi pénzügyi fejleményeket, arra a következtetésre jutnak, hogy megkérdőjeleződött a nemzetközi valutarendszer két eredeti mércéjének, az aranynek és a dollárnak a szerepe, csökkent jelentőségük. A Nemzetközi Valuta Alap további működésére is rányomja bélyegét, hogy a közös piaci valuták lebegtetésével gyakorlatilag lezárult a rögzített árfolyamokon alapuló Bretton Woods-i fejezet.

A Nemzetközi Valuta Alap közel 30 éve megszüvegezett — bár azóta kisebb-nagyobb mértékben módosított — alapszabályzata ezután már nem lehet a monetáris rendszer irányítójá. A lebegő árfolyamok terhérdításával feleslegessé válik a Valuta Alap rövid lejáratú hitelnyújtási tevékenysége, amelynek célja a fix árfolyamok együttes megvédése volt. Előállhat az a helyzet, legalábbis átmenetileg, hogy a vezető tőkésországok csupán formális udvariasságból engedelmessékednek az IMF-szabályoknak, s csak a fejlődő országok fogják ténylegesen betartani az alapszabály rendelkezéseit. Ez könnyen oda vezethet, hogy a tartós reform kidolgozása előtt a Valuta Alap tevékenysége kimerül majd a fejlődő országok bajainak orvoslásában.

Bármennyire kidolgozatlanok, elvontnak is tűnik a párizsi megállapodás, nagyobb előrehaladást sikerült elérni az általános valutareform előkészítésében, mint amennyit az IMF keretében létrehozott Húszak csoportja elérhetett volna. A lebegtetéssel a rendszer bizonyos mértékig saját magát reformálta meg, hangoztatják Washingtonban, egyúttal felvetik nemzetközi ellenőrző mechanizmus felállításának gondolatát, amely a lebegtetés gyakorlati problémáit oldaná meg.

H. R.

A VG JELENTI

- Norvég gazdasági kiállítás nyílt Pekingben. A bemutatott alkalmából több műszaki és gazdasági előadás is elhangzik.

- Tovább folytatják Peruban a földreformot. A földművelésügyi minisztérium bejelentette, hogy újabb 18 ezer hektár földet vesznek el a földbirtokosoktól és adnak át a parasztnak. Még ebben a hónapban Cajamarca megyében 27 nagybirtokot sajátítanak ki.

- A spanyol kormány biztosítja az ország importőreit és exportőreit a valuták értékingadozásából adódó veszteségeik ellen. A madridi pénzügyminisztérium rendelete szerint a 3 százaléknál nagyobb paritásváltozások esetén kompenzálják a külkereskedőket.

- Növelik a lengyel mezőgazdaság beruházásait. Az idén 6 százalékkal többet ruháznak be, 60 milliárd zloty értékben. Az ország állami gazdaságaiban az idén mintegy 15 ezer új lakás, 8 melegház-kombinát, körülbelül 100 ezer szarvasmarhát befogadó istálló épül.

- Rekordmennyiségű cigarettát fogott el Egyesült Államokban: 565 milliárd cigarettát szívtak el, 2 százalékkal többet, mint 1971-ben. Minden felnőttre évi 4040 cigarettát jutott.

- Kanada 8 millió dollár hitelt nyújt Zambiának új utak kiépítésére. Zambia korábban segítséget kért a világ országaitól, válaszul rá, hogy Rhodesia lezárta a zambiai határt.

- A BP angol olajvállalat fontolgatja, fellebbezzen-e egy szicíliai bíróságnál a Líbiával való vitában. Egy siracusai bíróság a múlt héten visszautasította a társaság igényét 37 ezer tonna olajra, amelyet 1971-ben államosított líbiai kőolajmezőjéről szállítottak. A bíróság emellett mintegy 60 ezer dollár perköltség megfizetésére kötelezte a BP-t.

- Nakaszone japán külkereskedelmi miniszter a textilipar vezetőivel tárgyalt a sokoldalú textilkereskedelmi egyezményről, amelyet az USA összel akar tető alá hozni, amikor lejár a nemzetközi pamutegyezmény. A japán textilipar ellenzi a multilaterális egyezmény megkötését, a kormány azonban nemzetközi megfontolásból hajlandó lenne részt venni benne.

- Rövidesen bejelentik Peruban az állami repülővállalat megalakítását. Az Aero-Peru mással éven belül megindítja járatait. Az országnak nem volt nemzetközi járatokat lebonyolító repülőjárata a magántulajdonban levő Absa két évvel ezelőtti csődbejutása óta.

- Az osztrák minisztertanács jóváhagyta az osztrák—bolgár hosszú lejáratú gazdasági megállapodást. Ez lép majd a jelenlegi hosszú lejáratú megállapodás helyébe, és tíz évig marad érvényben. Egyidejűleg a két ország érvényesíti a kétoldalú forgalomban a legnagyobb kedvezmény elvét.

- A kelet—nyugati kereskedelmi kapcsolatokról, az Európai Gazdasági Közösségen belüli fejleményekről és Nyugat-Berlinről tanácskozott a Londonban tartózkodó Schütz nyugat-berlini polgármester és Heath brit miniszterelnök.

Bővül a lengyel—csehszlovák áruforgalom

A lengyel—csehszlovák külkereskedelmi forgalom értéke tavaly elérte a 3 milliárd devizazlotyt és az idén további 15 százalékkal növekszik — mondta *Kaim* lengyel miniszterelnök-helyettes a *Zycie Gospodarcze* című varsói hetilapnak adott nyilatkozatában. A lengyel külkereskedelem több mint nyolc százalékát bonyolítják le Csehszlovákiával, vagyis ugyanannyit, mint az NDK-val.

A két ország kereskedelmi kapcsolataiban szinte évenként másnak kedvez a mérleg. Így például 1967—68-ban Csehszlovákia tartozott, negatív egyenlege 1970-ben még tovább növekedett, 1971-ben és 1972-ben pedig a lengyel fizetési mérleg mutatott passzívumot. A kétoldalú forgalomban azonban még jelentős kihatással lehetőségek rejlenek — mondta a miniszterelnök-helyettes —, így a negatív szaldónak egyáltalán nem kell fékeznie az árucesetét.

Kaim szót arról, hogy számos intézkedést dolgoznak ki, amelyek 1973 második felétől növelni fogják a Csehszlovákia irányuló lengyel exportot, hatását pedig különösen 1974-ben és 1975-ben lehet majd lemérni. „Így fokozatosan eljutunk a lengyel—csehszlovák fizetési mérleg egyensúlyához.”

A miniszterelnök-helyettes vezetésű aláírta, hogy az utóbbi időben különösen eredményesen fejlődik a két ország jármű-, kohászati, építő- és ütéptől gépgyártási, élelmiszeripari berendezést gyártó, valamint mezőgazdasági gépgyártási kooperációja. (MTI)

Mégis folyhat Libanonban az iraki olaj

Bagdadban ratifikálták azt az egyezményt, amelynek értelmében az iraki nyersolajat továbbra is libanoni területre át szállíthatják. A március 5-én aláírt, 15 évre szóló egyezmény kiter az olaj szállításával kapcsolatos minden anyagi jellegű kérdésre. Libanon vállalja benne, hogy semmilyen formában sem zavarja az olaj útját, illetve tankhajókba szivattyúzását.

A két ország vitája — mjnt ismeretes — abból származik, hogy Libanon lefoglalta az Iraq Petroleum Company (IPC) libanoni területen levő berendezéseit, köztük a 32 kilométeres csővezetéket, valamint a tripoli olajfinomítót. Libanon akciója egy nappal követte Irak és az IPC megállapodását, amely lehetővé tette, hogy az államosított iraki nyersolajat libanoni csővezetékeken szállítsák.

Az iraki kormányzó Baath Párt napilapja, az *Al Thawra* azzal vádolta a libanoni kormányt, hogy a lépésével 160 millió dollár kárt okozott Iraknak, és vezércikkében így indokolta azokat az intézkedéseket, amelyekkel Irak megtiltotta a libanoni gyümölcs, zöldség és egyéb fogyasztási cikkek importját. (Reuter)

A világ hajógyártása a szakszervezetek szemével

A hajógyártó ipar rendelkezésszerűsége és beruházásainak előrejelzése; a kormánysegélyek irányzata; Japán, Nyugat-Európa és a fejlődő országok hajógyártása az iparág strukturális változásainak figyelembevételével; az iparág foglalkoztatottság szintjének fenntartása; a kollektív szerződések megkötése, valamint a munka egészségügyi, biztonsági és környezeti feltételei — ezek a témái a hajógyártó világkonferencia hetedik ülészakán. A konferenciát a fém munkások nemzetközi szövetsége hívta össze, és a *Reuter* jelentése szerint március 27. és április 5. között mintegy 30 szakszervezeti vezető részvételével Tokióban tartják meg.

Sokat ígérő kooperációs megbeszélések az NDK és Ausztria között

Megkétszereződik az áruforgalom az NDK és Ausztria között a diplomáciai kapcsolatok felvétele után három évvel — erősítette meg tavalyi kijelentését *Beil*, az NDK kül gazdasági államtitkára az APA tudósítójának. Az államtitkár a lipcei vásár alkalmával nyilatkozott, és kifejtette, hogy sokat ígérő kooperációs lehetőségek vannak az osztrák acéliparral a külső piacokon való fellépésre. Az NDK érdekelt abban, fejtegette *Beil*, hogy az elszámolásokról mielőbb terjénen át a schilling-kliring rendszerrel a szabadon konvertálható valutában történő fizetésekre.

Ami az áruforgalom növelésének lehetőségeit illeti, *Beil* szerint a lipcei vásáron levő osztrák küldöttséggel folytatott eszmecsere át is sejtetik: az erdeti elképzeléseket túl is lehet szárnyalni. A kooperációs megbeszélések között említette az osztrák VÖEST-Alpine céggel folyó tárgyalásokat a külső piacokon való együttműködésről a gépxport és gyárak építése terén. Az államtitkár mindenképp a Dél-Amerikában megvalósítandó, közös erővel elkészíthető tervekre célozott anélkül, hogy konkrétan országot említett volna. Elvileg minden fejlődő ország szóba jöhet — mondotta.

A török elnökválasztási zsákutca Gyors fejlődés, szerkezeti aránytalanságok a gazdaságban

Ankarában tovább folytatódik az elnökválasztási körüli huzavona. A hadsereg jeltöltje Guler tábornok és a szenátus jeltöltje, Ariburun egyaránt bejelentette, visszalép és nem állja útját annak, hogy a 73 éves Sunay elnöki megbízatását meghosszabbítsák. A kérdés azonban még korántsem oldódott meg ezzel: a két legerősebb politikai párt megegyezett, hogy a választásokat két évvel kitolják, de a pártok tagjai között is, és a kisebb, kevésbé erős politikai szervezetek részéről is, nagy ellenzésbe ütközik ez a megállapodás. Így kétséges, hogy a parlament kétharmados többséggel hajlandó-e Sunay maradására szavazni.

A választásnak bármi legyen az eredménye, a török belpolitika szempontjából nem döntő jelentőségű, hiszen az ország jövőjét meghatározó két legfontosabb erő — a *Demirel* vezette Igazságpárt és a hadsereg — már az októberre meghirdetett parlamenti választások felé tekint. A képviselők az elnök személyéről a szavazást pontosan két évvel és egy nappal azután kezdték meg, hogy a hadsereg megbuktatta Demirel kormányát és az úgynevezett „március 12-i nyilatkozatban” a polgári politikuskortól a belső reformok végrehajtását követelte. A két év voltaképpen nem vitte közelebb az országot a belső stabilitáshoz. Demirel ugyan a hadsereg elzárta a kormányúdtól, de pártjának parlamenti többsége megmaradt, a hadsereg által támogatott „partok felüli” kormányok mozgási szabadsága tehát erősen korlátozott maradt. A hadsereg pedig kínosan tartotta magát ahhoz, hogy nem veszi át nyíltan a politikai irányítást, „híven Atatürk szelleméhez”. Páthelyzet állt tehát elő, amely a fiatal katonatisztek számára egyre vonzóbbá teszi a „görög megoldást”.

A gazdaságpolitikában a két év alatt két irányvonal váltotta egymást. *Erim* bevonta kormányába az úgynevezett radikális technokratákat, vezérüket, *Karaozmanoglut* a bel gazdasági politika legfőbb irányítójává tette. Karaozmanoglu célja a versenyképes állami szektor megteremtése volt — a beruházások jelenleg fele-fele arányban oszlanak meg az állami és magánszektor között —, mint miniszterelnök-helyettes, nagyarányú adóemeléseket hajtott végre, hogy a költségvetés egyre romló egyenlegét védeni tudja. A közvetett adók egy év alatt 23 millió török fontról 42 millióra emelkedtek, ez minden bizonyosan lökést adott az áremelkedéseknek, míg a közvetlen adók csaknem 4 millió növekedése a vállalati jövedelmezőséget csökkentette. A magántőke a beruházások elhalasztásával reagált, az építőipar 1971-ben munkásainak 15 százalékát kénytelen volt elbocsátani.

A recessziót elkerülendő, *Erim* menesztette Karaozmanoglut és az 1972 októberében elfogadott harmadik ötéves terv már más elveken alapul. A terv szerint az állami szektor csak azon iparágakban működik, ahol a tökélyfektetés nagysága vagy a kockázat a magántőke számára a vállalkozást nem teszi vonzóvá. Így központi forrásokból finanszírozzák például a bányászat fejlesztését és az infrastrukturális beruházásokat. Az 1973—77-es tervidőszakban összesen 281,1 milliárd török fontot ruháznak be, ennek azonban csak a kisebb részét (122,7 milliárdot) adja a magántőke. Az előirányzat szerint öt év alatt 7,9 százalékos átlagos növekedés érhető el. A probléma azonban az, hogy az új terv túlságosan ambíciósúnak tűnik, a fenti értékek enyhén magasabbnak a második ötéves terv előirányzatánál, melyeket nem sikerült teljesíteni. Ráadásul a számítások a forrás oldalon 3,6 százalékos korlátozást a külföldi tőke igénybevételét, és az idegen befektetések engedélyezését szigorú feltételekhez kötik. (Az új létesítmény nem kerülhet beföldön monopolhelyzetbe, új technológiát kell hoznia és növelnie kell az exportkapacitást.) Megkockázható a megállapítás, hogy míg az 1971-es gazdaságpolitika a magántőkével, addig a jelenlegi a külföldi tőkével

szemben elfogult. A terv koncepciójával egyébként, mely a bányászat és feldolgozóipar fejlesztését tűzi ki és a magánszektor a feldolgozóipar és lakásépítés területére orientálna, a gazdasági körök többsége egyetért.

Az 1972-es év jó gazdasági mutatói persze részben magyarázzák a hivatalos szervek optimizmusát. A bruttó nemzeti termék 7,5—8 százalékkal nőtt, az ipari termelés 10 százalékkal emelkedett és a kapacitáskihasználtság az 1971. évi 62 százalékkal szemben elérte a 75 százalékot. A kereskedelmi mérleg hagyományosan nagy, 650 millió dolláros deficitet zárt, de a külföldön dolgozó vendégmunkások negyedmiliárd dolláros átutalásai ezt bőven fedezték. (A folyó tételek mérleg-egyenlege egyébként 1968 óta javuló tendenciát mutat, a passzívum 24 millió dollárról 1971-ben 109 millióra esett.) Mindezek következtében a hivatalos tartalékok meghaladták az 1,2 milliárd dollárt. Mindazonáltal a két mutató továbbra is kedvezőtlenül maradt, az infláció évi szinten 17,2 százalékot ért el és a munkanélküliek száma meghaladta az 1,6 milliót. Ez utóbbi adathoz hozzátartozik, hogy a legutolsó népszámlálás szerint a 36 millió lakosból csak 13,7 millió dolgozott, pedig az országban 18,2 millió 15 és 60 év közötti polgár van. Figyelembe véve továbbá, hogy a foglalkoztatottak 66 százaléka a mezőgazdaságból él, mely szektor erősen túlnépesedett, talán nem tűzők azok a becslések, melyek a hivatalos közlésekkel szemben a tényleges munkanélküliséget 11 millióra teszik.

A múlt év jó gazdasági eredménye aláhúzza azonban a nemzetgazdasági strukturális gyengeségét: mind a nemzeti jövedelem növekedése, mind pedig a kül gazdasági egyensúly nagymértékben függ a mezőgazdasági természetű nyektől. A mezőgazdaság korszerűsítépedig nem csak pénzkérdés. Nem vélen, hogy a hadsereg márciusi deklarációja a földreform kérdését tartotta a legfontosabbnak. *Sunay* államelnök 1972. július 28-án aláírta az előzetes földreformtörvényt, mely 250 és 100 hektárban maximálta az öntözött, illetve öntözetlen földtulajdon felső határát. A többit a parasztok között osztanák szét, akik kötelesek lennének szövetkezeteket alapítani. A jogszabály végrehajtása terén azonban — nem utolsósorban a konzervatív Igazságpárt ellenállása miatt — nem történt sok. Nagy szükség lenne továbbá az országnak korszerű oktatási rendszerre (a nők 62, a férfiak 31 százaléka analfabéta), a gazdaságirányítás modernizálására és korszerű adórendszerre is.

Kétségtelen, hogy a reformok gyors végrehajtására a jelenlegi politikai helyzetben nincs remény. A hadsereg, bármennyire is szeretnének egyes tisztjeit baloldaliabb katonai hatalomátvétellel, a köztársaság 50. évfordulójára közelétevé már csak lélektanai okokból is vonakodni fog a kormányzás közvetlen átvételétől, pedig az októberi választások után, melyek minden bizonnyal Demirel győzelmét hozzák, csak két lehetőség maradt. Az elsőtől maga zárkózik el, Demirel kinevezését pedig szeretné elkerülni. Eszerint folytatódik majd a már két éve tartó belpolitikai huzavona. Ezt pedig a labilis gazdaság hamar meg fogja érezni.

Gonda György—Lőrincze Péter

Szovjet állásfoglalás a halászlásati vitában

Moszkvai tudósítónktól:

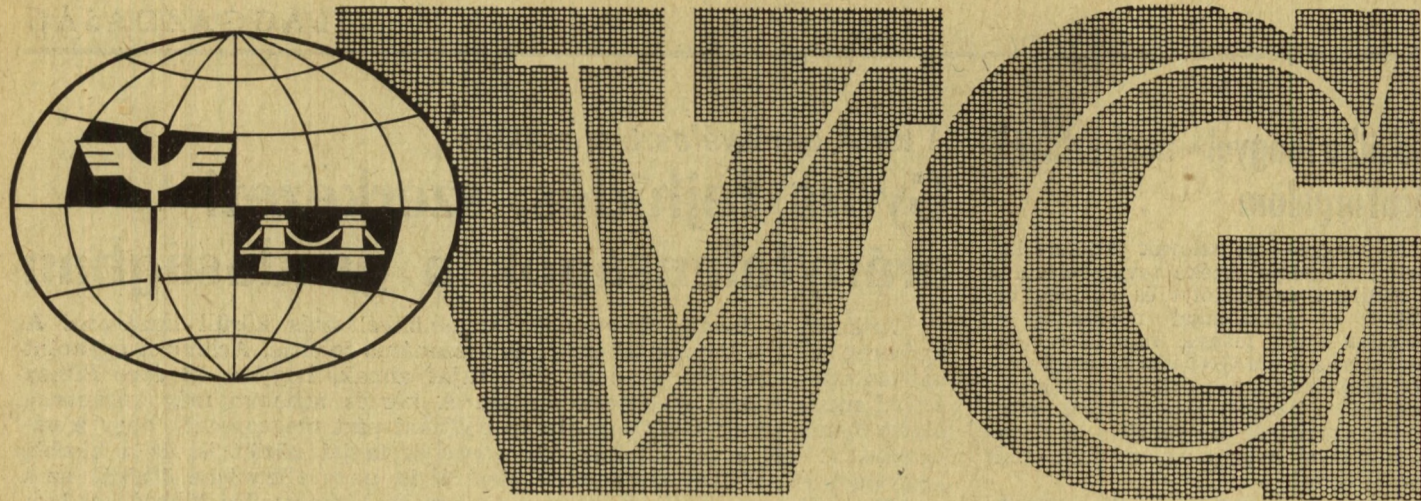
A hajózási és halászati szabadságon belül a Szovjetunió támogatja a fejlődő országoknak azt a törekvését, hogy a parti felségvizeken túl körzetükben halászati előnyt élvezzenek — jelentette ki nemrég tartott moszkvai sajtóértekezletén *Iskov* halgazdaságügyi miniszter.

A világon a halászlásat gyors ütemben fejlődik, amit jól érzékeltet, hogy az 1950. évi 21,1 millió tonnával szemben tavaly már 70 millió tonna volt az éves eredmény. A kifogott hal mennyisége 36,7 százalékát ipari célokra használták fel. A tengerek halállománya — szovjet számítások szerint — lehetővé teszi, hogy a halászlást másfél-kétszeresére bővítsék. A kereslet növekedése viszont oda vezet, hogy napjainkban egyes országok valóságos rablógazdálkodást folytatnak, és az embertáplálkozási alkalmas halakat takarmányozási célokra használják fel. A Szovjetunió fellép az ésszerűtlen halászlás ellen, eddig több mint ötven kétoldalú szerződést írtak alá. A Szovjetunióknak alapvető érdeke, hogy a tenger halkinséget megfelelően hasznossítsák — mutatott rá a miniszter. Az 1973-ra tervezett 8,6 millió tonnás haltermelésnek a 85 százalékát tengeri halak adják majd.

A nemzetközi problémákról a belső gazdaság elemzésére áttérve a miniszter elmondotta, hogy 1972-ben a Szovjetunió haltermelése 7,8 millió tonna volt, s ennek 72 százalékát fordították közvetlenül emberi táplálkozásra. Az egy főre jutó halfogyasztás mégis alig éri el a 17 kilogrammot, ami elmarad a nemzetközi átlagtól, a 18,2 kilogrammos szintől. Az eddig még nem teljesen hasznosított tavi és folyami halgazdálkodás fejlesztésével szeretnék már a közeljövőben kielégíteni a mennyiségi és minőségi igényeket, s az a terv, hogy az egy főre jutó fogyasztás 1975-re elérje a 20—22 kilogrammot.

Az NDK és Olaszország bővíti kereskedelmi kapcsolatait

Az NDK és Olaszország árucseréformáinak gyors növelésére hatékony intézkedéseket hoznak — erről állapított meg lipcei megbeszélésén az olasz kereskedelmi delegáció vezetője és *Sölle*, az NDK kül gazdasági minisztere. A két ország januárban nagyköveti szinten diplomáciai kapcsolatot létesített egymással. (Reuter)

VILÁGGAZDASÁG

1973. MÁRCIUS 21., SZERDA

V. ÉVFOLYAM, 56. (1058.) SZÁM

Brüsszel—Washington dialógus

A valutaválság megoldására hozott párizsi intézkedések eloszlatták az atlanti együttműködés egén tornyosuló legsötétebb felhőket, de Nyugat-Európa és az USA között a komoly kereskedelempolitikai erőpróba még csak ezután kezdődik. Nyugati sajtójelentések szerint rendkívül „kemény vonalat” vitt az amerikai küldöttség Genfben, a kártérítési tárgyalások megindulása-kor, és várhatóan ugyanilyen erőteljesen lépnek fel ma Brüsszelben, ahol — az intézményesített dialógus keretében — a kibővülés óta első ízben ülnek össze a közösség és az USA képviselői.

A brüsszeli tárgyalások előterében az amerikaiak kártérítési követelése áll, amelyet néhány nappal ezelőtt már Genfben is előterjesztettek. A GATT-szabályokra hivatkozva igényt tartanak a Közös Piac kibővülése miatt nezőgazdasági exportjukat érő vesztesé-
gek pótlására. Genfben rendkívül ke-
mény vonalat képviselt az amerikai
üldöttség: egyértelműen elutasították
zt a közös piaci javaslatot, hogy az
grárexporthoz érő veszteségek ellensú-
zójának tekintésük az iparicikkek
amjainak csökkenését.

Az amerikaiak listát terjesztettek
ő, amely — mint ismeretes — mint-
gy 1 milliárd dollár értékű exportcik-
ket sorol fel: mindazokat a terméke-
ket, amelyeknek az USA az angol, dán
ír piacon a legfőbb vagy jelentős
llítója. A GATT-szabályok értelmé-
ben kérhet kártérítést, ha kimutatja,
ogy Angliába, Dániába és Írorszába
irányuló exportja — amely egyébként
1970-ben és 1971-ben évi átlagban ösz-
szesen 3,1 milliárd dollárt tett ki —
veszélybe kerül a közösség importlefo-
lőzési rendszerének alkalmazása miatt.
Egyelőre titok van, pontosan milyen
termékekről szó, noha köztudott,
hogy mindenekelőtt az amerikai kuko-
rica, búza, dohány és déli gyümölcs ki-
vitelének fenntartása okoz gondot az
amerikai exportőröknek. A zárt ajtók
mögött folyó megbeszéléseket március
26-ra elnapolták.

Az USA a tárgyalások sikeres befe-
jezését reméli, és ettől teszi függővé
magatartását a szeptember 12-én To-
kióban kezdődő újabb világereskedel-
mi fordulón. Egy másik amerikai üto-
kártya a már régóta vajdú, de még
mindig kongresszusi előterjesztésre vá-
ró kereskedelmi törvényjavaslat, amely,
mint ismeretes, számos protekcionista
intézkedés megtételére hatalmazná fel
az elnököt. E törvény hangneme —
mondják Washingtonban — attól függ,
hogy mennyire tanúsít előzetes engedé-
lyt a Közös Piac a washingtoni kereske-
delmi kívánságokkal szemben. E keres-
kedelem politikai témáról folytatott
eszmecsere *Shultz* amerikai pénzügy-
miniszter is, aki Brüsszelben *Oto*lnak,
a bizottság elnökének fejtette ki az
amerikai álláspontot, majd Londonban
tett villámlátogatása alkalmával *Heath*
brit miniszterrel és *Barber* pénzügy-
miniszterrel is az angol pénzügyi vilá-
g más vezetőivel tárgyalt. *Nixon*
legfőbb gazdasági tanácsadója azt is
jelezte a brit vezetőknek, hogy *Wash-
ington* elégedetlen a pénzügyi re-
formra vonatkozó tárgyalások lassú
ütemével. Nyugati hírgyűlések meg-
állapítják: látogatásával a tárgyalások
meggyorsítását szeretné elérni.

Az e témát feszegető bonni nyilatko-
zatok, az eddigi hagyományokhoz híven,
igen óvatossággal foglalkoztak.
Scheel külügyminiszter egy tv-adás ke-
retében hangsúlyozta, hogy a közösség
és az USA közötti kereskedelmi háború
lehetősége nem kizárt, de minthogy
egyik félnek sem érdeke, mindent meg
fognak tenni az elkerülésére. Párizsban
kedvező feltételek teremtődtek a jövő-
beni együttműködéshez — mondotta —
és megismételte azt a korábbi nyugat-
német javaslatot, hogy az eddigini
szervezetesebb formában, intézményesi-
teni kellene az USA-val folytatott pár-
beszédet. *Ertl* mezőgazdasági miniszter
annak a véleménynek adott hangot,
hogy nem lesz újabb „csirkeháború” és
meg lehet majd állapodni, esetleg a
mennyiségi szabályozások alapján, az
agrárkereskedelmi kérdésekben.

E bonni véleményeket nyilvánvalóan
az is befolyásolta, hogy a közeljövőben
meg kell kezdődni az USA és az NSZK
közötti devizakiengyelítési tárgyalások-
nak. A június 30-án lejáró legutóbbi 2
éves megállapodás előírta, hogy az
NSZK nyugatnémet márkában — im-

port útján — egyenlítse ki a nyugatné-
met támaszpontokon állomásozó ameri-
kai csapatok fenntartásának dollárkölt-
ségeit. Az USA a hírek szerint azt kí-
vánja szövetségesétől, hogy az eddigi-
nél nagyobb részt vállaljon a költségek
kiegyenlítésénél. Erre szorítja őket a
washingtoni szenátus demokrata párti
többségének legutóbbi határozata, amely
a külföldön állomásozó 600 ezer ameri-
kai katona nagy részének hazahozására
szólította fel *Nixon*-t. Az USA-nak évi
30 milliárd dollárjába kerül külföldi
támaszpontjainak és az ott állomásozó
katonaságának fenntartása. Ebből egye-
dül az Európában levő amerikai fegy-
veres erők költségei 17 milliárd dollárt
tesznek ki.

A Nyugat-Európával kapcsolatos gaz-
dasági problémák a jelek szerint való-
ban az amerikai vezetők érdeklődésének
homlokterébe kerültek, és ennyiben be-
igazolódtak *Nixon*nak egy nemrég el-
hangzott kijelentése, hogy „1973 Euro-
pa éve lesz”. Washingtonból egyébként
olyan hírek szivárogtattak ki, hogy az
amerikai elnök még tavasszal, de legké-
sőbb nyáron látogatást tesz a nyugat-
európai fővárosokban, ahol a NATO-
val kapcsolatos problémákról és a közös
piaci ügyekről kíván megbeszéléseket
folytatni az arra leginkább illetékes ál-
lamfőrakkal. (Reuter, DPA, MTI)

A kormány a kamatemelések ellen

Volcker realisnak tartja a dollár árfolyamát

Az amerikai hivatalos szervek rosszállással vették tudomásul, hogy a
nagybankok sorban emelték a legfontosabb ügyfeleknek felszámított kedvez-
ményes kamatot, a prime rate-et. A szenátus bankügyi bizottságának
elnöke azzal vádolta a bankokat, hogy összejátszának a törzstellenes törvé-
nyek megsértésében. Gazdasági körök attól tartanak, hogy a hitel drágulása
végősoron fékezi a gazdasági tevékenységet és erősíti az inflációt. A kor-
mány a dollár visszaáramlata érdekében más területen akar harcolni:
meghosszabbítja a kamatkiegyenlítő adó érvényét, a külföldi tőke vissza-
tartására vonatkozó adót pedig el kívánja törölni. Washington így próbálja
tartani a dollár jelenlegi árfolyamát, amelyet Volcker pénzügyminiszter-
helyettes realisnak minősített, kizárva minden további leértékelést.

Folytatódott a Wall Streeten az ár-
folyamok már tegnap jelzett zuhanása.
A prime rate felemelését az üzleti élet
mellett a hivatalos gazdasági vezetés
is rossz néven veszi. „Egyáltalában nem
világos, vajon a kamatemelés összhang-
ban van-e a kamatok és osztalékok bi-
zottságának alapelveivel”, — sürögözte
a hír vétele után az érintett bankok-
nak *Burns*, a Federal Reserve Board
elnöke, aki egyben a kamatok és osz-
talékok bizottságának élén is áll. A ka-
matok 6,25 százalékról 6,75 százalékra
történi emelése az első ilyen nagyobb
jelentőségű lépés 1971 júliusa óta, és el-
lentében áll a hiteldrágulás vissza-
szorítását célzó intézkedésekkel, — írja
Burns, aki csütörtökre összehívta az
érintett bankvezéreket, magyarázzák
meg álláspontjukat. A kamatot emelő
bankok sorába lépett a tegnap említett
Manufacturers Hanover Trust és a
Marine Midland mellett a *Continental*
Illinois, a *Franklin National* és a *First*
Pennsylvania is. A megfigyelők szerint
nem valószínű, hogy a bankok a hiva-
talan nyomásnak engedve, ismét ol-
csóbbá tennék a hitelt.

A kamatok emelése a valutáris bi-
zonytalanságok elhárítása szempontjából
hasznos lehet, hiszen dollárokat
csalogat vissza Amerikába — mondják
gazdasági körökben, de egyben fékezhe-
ti a fellendülést, és erősíti az inflációt.

A kormány más módon igyekszik
a külgazdasági egyensúlyt megteremteni.
A szenátus pénzügyi bizottsága az ere-
detileg javasolt 15 hónap helyett a kor-
mány kérésére jóváhagyta a kamatkie-
gyenlítő adó két éves meghosszabbítá-
sát. Az adó visszatartja az amerikai be-

A KGST beruházási bankjának hitelügylete

A Nemzetközi Beruházási Bank és a
Londoni National Westminster Bank
egyezményt kötött, amelynek értelmé-
ben a moszkvai pénzügyintézet 50 millió
dollár értékű hétéves lejáratú kölcsönt
vesz fel.

A hitelt a szocialista országok olyan
gépek és berendezések importjához ve-
szik igénybe, amelyeket nyugati cégek
szállítanak. Az importált gépeket olyan
létesítményekhez használják fel, ame-
lyeket a Nemzetközi Beruházási Bank
finanszíroz.

A visszafizetés az angol pénzügyinté-
zetnek konvertibilis valutában történik.
(Reuter)

A Szovjetunió hitelmegállapodása az Eximbankkal

Az Egyesült Államok Export—Import
Bankja bejelentette, hogy tető alá ke-
rült a megállapodás, amelynek értelmé-
ben 202,4 millió dollár értékű amerikai
kölcsönt folyósítanak a Szovjetunió
ipari berendezések vásárlásához.

Az e héten aláírandó egyezmény ér-
telmében az Eximbank 101,2 millió
dollárt közvetlenül folyósít a Szovjet-
unió külkereskedelmi bankjának, 101,2
millió dollárt pedig három amerikai ke-
reskedelmi bank nyújt, és ezeket a köl-
csönöket az Eximbank garantálja.

A Szovjetunió — ahogy már hírül
adtuk — az egyezmény értelmében 225
millió dollár értékű amerikai beruhá-
zási cikket vásárol. A vételár kölcsönök
által nem fedezett részét készpénzben
egyenlíti ki. Ertesülések szerint első-
sorban a Káma menti teherautógyár
számára szerez be gépi felszereléseket.
Ez az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

Az Eximbank első hitele a Szov-
jetunióknak. (Reuter)

NAPRÓL NAPRA

◆ ÁRFOLYAMZUHANÁSSAL REAGÁLT A WALL STREET A KAMA-
TOK emelkedésére. A kormány is állást foglalt a legnagyobb ügyfelek-
nek nyújtott kedvezményes kamatok felemelése ellen, mert attól tart,
hogy a hitel drágítása erősíti az inflációt és egyben fékezi a gazdasági
tevékenységet. A dollár visszaáramlását Washington inkább különböző
adópolitikai intézkedésekkel szeretné elérni.

◆ SOKAT ÍGÉRŐ KOOPERÁCIÓS MEGBESZÉLÉSEK FOLYNAK AZ
NDK ÉS AUSZTRIA KÖZÖTT. A legjelentősebb tárgyalások a
VÖEST-Alpine osztrák vállalattal zajlanak a külső piacokon való
export-együttműködésről. Beil az NDK kül gazdasági miniszter-
helyettese szerint a kétoldalú áruforgalom a diplomáciai kapcsolatok
felvétele után 3 évvel megkétszereződhet.

◆ BAGDADBAN RATIFIKÁLTÁK IRAK ÉS LIBANON OLAJJEGYZE-
MÉNYÉT, amely az olaj szállításával kapcsolatos minden kérdést szabá-
lyoz. Libanon vállalja, hogy nem zavarja az olaj útját. Korábban a
két ország között vita robbant ki az IPC tulajdonában volt berende-
zések, közöttük a csővezeték és egy olajfinomító libanoni lefoglalá-
sa miatt.

◆ GYORSAN NÖVEKSZIK A LENGYEL—CSEHSZLOVÁK ÁRUFOR-
GALOM. Az idén a kereskedelem 15 százalékos növekedése számí-
tanak. Jelenleg csehszlovák exportfelesleg mutatkozik, de ezt 1973
második felétől a Csehszlovákiába irányuló lengyel kivitel gyors ütemű
növelésével kívánják ellensúlyozni.

◆ A TESCO 50 SZÁZALEKKAL AKARJA NÖVELNI AZ IDÉN TÖKÉS
EXPORTJÁT. Tavaly 4,3 millió dollár értékben adott el dollár vi-
szonylatban magyar terveket, illetőleg végzett szerelési munkát. Az
idén valószínűleg bővül az európai tőkésországokban végzendő sze-
relési munkák köre.

◆ CSÖKKEN AZ USA KŐOLAJ- ÉS FÖLDGÁZTERMELÉSE. A föld-
gázellátás 1972-ben 4,6 százalékkal esett vissza, a napi kőolaj terme-
lése pedig az idén maximális erőfeszítések esetén is csak 10,3 millió
barrel lehet, 350 ezerrel kevesebb az 1971. évinél.

CSEHSZLOVÁKIÁBAN ALACSONYABB LESZ A NAGYKERESKEDELMI ÁRSZINT

A kiskereskedelmi árszint érintetlenül hagyásával 1976. január 1-ig komp-
lex módon átalakítják a nagykereske-
delmi árak jelenlegi rendszerét — erről
hozott döntést a csehszlovák kormány.
Az intézkedés fő célja, hogy a gazda-
ságszervezési rendszer most folyó töké-
letesítésének keretében ilyen módon is
előmozdítsák a termelés gazdaságo-
sabbá és hatékonyabbá tételét, foko-
zzák az anyagi érdekeltséget, és a nagy-
kereskedelmi árrendszer közelségét a
többi KGST-országok árrendszeréhez.

A jelenlegi Csehszlovák árrendszer-
ben ugyanis a korábbi években elkö-
vetett hibák következtében fogyaté-
kosságok tapasztalhatók. Egyebek kö-
zött 1967. január 1-én megalapozatlanul,
megfelelő előkészületek nélkül látak
hozza a nagykereskedelmi árak
rendszerének átalakításához, majd
1968—69-ben, amikor lényegében meg-
szűnt a tervirányítás, az egész árrend-
szer deformálódott. Az 1969-ben beve-

zetett általános ármoratórium jelentős
mértékben gátat emelt az árrendszer
aránytalanságai további elmélyülése
elő, de a nagykereskedelmi árak köré-
ben bizonyos fokig konzerválta a ko-
rábbi kedvezőtlen helyzetet.

Az 1976. január 1-vel hatályba lépő
intézkedés értelmében leszállítják a
nagykereskedelmi árszintet a legdina-
mikusabban fejlődő ágazatokban, így
a gépiparban, a kohóiparban, a vegyi-
iparban és a közlekedési cikkekkel
elláttó iparokban, valamint részle-
gesen az építőiparban. A közlekedés-
ben csökkentik a gépkocsival történő
teherszállítás tarifáját. Mindezek ered-
ményeképpen alacsonyabb lesz az ál-
talanos kereskedelmi árszint az ipar-
ban, az építőiparban, a közlekedésben,
és a szállításban, bár a tüzelőanyag- és
az energiatermelésben a nagykereske-
delmi árak emelésével számolnak.
(MTI)

Friderichs a keleti kereskedelem új lehetőségeiről

NYUGATNÉMET—OSZTRÁK KERESKEDELEMPOLITIKAI ESZMECSERE

Az NSZK gazdasági minisztere az
osztrák kereskedelmi kamara meghívá-
sára látogatást tett Ausztriában. Meg-
beszélést folytatott az osztrák kereske-
delmi miniszterrel, a pénzügyminiszter-
rel és több más vezető személyiséggel.
A tanácskozások eredményeiről sajtóér-
tekezleten számolt be.

Dr. Friderichs elmondotta: a két or-
szág nézetei teljesen azonosok abban
a tekintetben, hogy a nemzetközi ke-
reskedelem szabadságát minél nagyobb
mértékben biztosítani kell, s a protek-
cionista áramlatokat, kivált azokat,
amelyek az utóbbi időben kaptak erőre,
meg kell fékezni. A kereskedelem-
politikával összefüggő kérdések, mon-
dotta — amelyekről a két kormány
egyformán gondolkodik —, fontos sze-
repet kapnak majd a GATT következő,
Tokióban tartandó értekezletén.

A kétoldalú témákról szólva kifejtet-
te; Ausztria helyesen cselekedett, mi-
dön a schillinget felértékelte, bár az
NSZK-nak az az érdeke, hogy az im-
port olcsóbb legyen. Megvitatták az
osztrák kereskedelmi passzívum témá-
ját, ami az NSZK-nak is fejtőerést okoz,
annál is inkább, mert azt a számottevő
idegenforgalom sem tudja kiegyensú-
lyozni. Nyugatnémet részről ügyetlen
majd arra, hogy az osztrák cégek jobb
lehetőséghez jussanak a nyugatnémet
piac feltárására. Ebben az összefüggés-
ben gondolnak a kooperációra is, fő-
leg a „termék-kiegészítések” vonatko-
zásában. Ezzel szemben mindkét fél el-
vetette a dirigista intézkedések gondo-
latát.

A nyugatnémet gazdasági miniszter
megállapította: mindkét ország fokozza
erőfeszítéseit, hogy legalábbis meg-
fékezze az árak növekedésének ütemét.
A legutóbbi valutaválság megoldása
fölöttébb biztató — állította, majd hoz-
záfüzte —: nézete szerint a semleges
országok nem csatlakozhatnak a gaz-
dasági és pénzügyi unió keretében ter-
vezett közös alaphoz.

A szocialista kereskedelemnek nagy
a távlati jelentősége, — hangoztatta
Dr. Friderichs. Ha a politika a jelenlegi
vágányokon halad tovább, az árucere
növekedésére lehet számítani. Külön-
sen megnövekszik a hagyományos áru-
forgalomban képest a kooperációk je-
lentősége, már csak azért is, mert az
áruforgalom nehézkes fizetési mérleg-
problémákat idéz elő, amelyek a ko-
operációk esetében eleve messzemenően

kiküszöbölhetők. Túl ezen a kooperá-
ciók rendszere mindkét partner szá-
mára távlati előnyök ígér.

Friderichs megjegyezte: foglalkoztak
a keleti piacokért folyó versennyel, kö-
zelebbről azzal, hogy sem az NSZK-ban,
sem Ausztriában nem folyósítanak ál-
lami hitelt a keleti kereskedelem le-
bonyolításához, ugyanakkor más orszá-
gok különböző szubvenciókkal merőben
eltörzött hitelhezteret teremtettek.

A keleti kereskedelem témájával fog-
lalkozva a nyugatnémet gazdasági mi-
niszter kitért a vendégmunkások prob-
lemájára, amit — úgymond — most az
NSZK-ban újból átgondolnak. Szemé-
lyes nézete szerint az helyes, ha a ven-
dégmunkások beözönlésének elősegítése
helyett külföldre terelik át a termelést,
elsősorban azokba az országokba, ahon-
nan a vendégmunkások jönnek. A téma
azonban jelentőséget nyer majd a ke-
leti kereskedelemmel kapcsolatban is.
Példaként megemlítette egy német vál-
lalat és egy szocialista ország tárgyalá-
sát, ami arra irányul, hogy a nyugat-
német cég egy termelési ágazatot foko-
zatosan megszüntet, és azt az említett
szocialista országba telepíti át. A fel-
szabadult kapacitást pedig új termék
bevezetésére használja majd fel. (APA)

Csehszlovák—kínai kereskedelmi megállapodás

Tegnap Prágában aláírták az 1973. évi
csehszlovák—kínai árucere-forgalmi és
fizetési megállapodást, amelynek érte-
lmében a tavalyihoz képest 11 százalé-
kal növekszik a kölcsönös árucere. A
két ország áruforgalma 1971-ben 426
millió korona volt.

A most aláírt megállapodás szerint
Csehszlovákia elsősorban Tátra teher-
gépkocsikat, szerszámgepeket, autódar-
ukat, Diesel-motorokat, gördülő anya-
gokat, hengerelt árut, 110 megawattos
turbogenerátorokat, gépkocsi- és más
pótalkatrészeket szállít Kínának.

A Kínai Népköztársaság pedig sertés-
húst és hústermékeket, rizst, gyümölcs-
konzerveket, gyantát, szinesfémeket,
irodai berendezéseket, textilárakat,
sportfelszereléseket és egyéb anyagokat
szállít Csehszlovákiába. (Reuter, MTI)

Nixon gazdasági üzenete a kongresszushoz

Nixon elnök csütörtökön a kongresszus előtt felolvasta gazdasági üzenetét, amelyben foglalkozott a kormány inflációellenes politikájával, adóreformjával, a dollár leértékelése után kialakult helyzettel, és kitért a közelgő világereskedelmi tárgyalásokra is.

Az elnök először is szigorú rendszabályokat helyezett kilátásba azokkal szemben, akik szembeszegülnek az infláció letörésére irányuló erőfeszítésekkel. Majd felhívta a figyelmet rá, hogy az országnak a jövedelemadók 15 százalékos emelkedése után kialakult helyzetet kell kezelnie, és kitért a közelgő világereskedelmi tárgyalásokra is.

Az árak és bérek emelkedését lefogó önkéntesen alapuló gazdaságpolitika nem változik, csak érvényre juttatását módosítják. Az elnök új adóprogramot javasol a kongresszusnak, amely az 1969-es és az 1971-es adóreformok eredményeit fogja továbbfejleszteni. A költségvetési kiadások szigorú korlátozását sürgette, és kérte, hogy a kongresszus maximálja ezeket a következő három pénzügyi évben.

A dollár 10 százalékos leértékelése utalva leszögezte: annak okát az 1972. évi súlyosan nagy kereskedelmileg deficit adta. Ezzel kapcsolatban az első és legfontosabb követelmény a rugalmas nemzetközi pénzügyi rendszer, amelyre már tavaly szeptemberben megkötötték az amerikai javaslatokat. A második követelmény, hogy a szabadabb világereskedelemben nagyobb súlyt szerepelhessenek az amerikai termékek. A rövidesen a törvényhozás elé kerülő kereskedelmi törvényjavaslat — mint ismeretes — felhatalmazza az elnököt, illetve kereskedelmi megbízottját vámcsoökkentési tárgyalások folytatására, de ha kell, ellenintézkedésként esetleg vámSOROMPOK emelésére is.

Az elnöki üzenettel egyidőben adták ki Reiersen, a Crocker International Bank vezető közgazdásza mezőgazdasági előrejelzését. Rámutatott, hogy nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy 1974-ben beállhat a gazdaság recessziója az Egyesült Államokban. Reiersen véleménye szerint az Egyesült Államok ma csak a mezőgazdaságban és a legfejlettebb technológiát igénylő iparágakban (az elektromos és az elektronikus berendezések gyártásánál, az irodagépek és számítógépek, valamint az utasszállító repülőgépek termelésénél) versenyképes igazán.

Meglehetősen kedvezőtlen tényezőnek ítélte az amerikai kereskedelem szempontjából, hogy egyrészt az amerikai üzleti körök nem tartják oly anynyira elsődleges követelménynek az exportot, mint például a nyugatnémet vagy japán partnereik, másfelől viszont az USA egyre erősebben rá van utalva a külföldi ipari termékeknek és alapanyagoknak importjára.

Végül a Crocker International szakértője kifejtette: Nixon és a kongresszus rossz viszonya útját állja annak, hogy a kormány mielőbb megkapja a felhatalmazást a vámcsoökkentési tárgyalások folytatására. Hasonlóan gátló tényező, hogy a protecionista irányzatú törvényhozás feltételezhetően minden kereskedelmi törvényhez a világereskedelmi tárgyalásra induló küldöttség stratégiájával ellentétes záradékot kíván csatolni. (Reuter)

Nixon külön tanácsadója Londonban

Londonban tárgyal Peterson, Nixon elnök kereskedelmi kérdésekkel foglalkozó külön tanácsadója és Ortoli, a brüsszeli bizottság elnöke. Peterson, aki nyugat-európai körökön van, elsősorban a Közös Piac és az Egyesült Államok közötti viszony különböző kérdéseit vitatta meg Douglas Home külügyminiszterrel, Walker kereskedelmi és iparügyi államminiszterrel, valamint a Bank of England kormányzójával. Nixon külön tanácsadója tárgyalat Carrington hadügyminiszterrel is a különböző NATO-programok finanszírozási problémáiról, a költségek megosztásának kérdéseiről, valamint a kereskedelmi és pénzügyi helyzetnek a hadügyi költségvetésre gyakorolt behatásáról. Az elnöki tanácsadó nyugat-európai körútjának utolsó állomása Brüsszel lesz, ahova vasárnap érkezik.

Ortoli, a brüsszeli bizottság elnöke januári megválasztása óta először tárgyal Londonban, felkereste Heath miniszterelnököt és a kormány több tagját. Tárgyalásain napirendre került a Közös Piac és az USA közötti viszony, az EGK gazdasági és valutauniójának témája, valamint a Közös Piac regionális és iparfejlesztési politikája. (Reuter)

Lengyel vélemény az EGK kereskedelem politikájáról

Az Európai Gazdasági Közösség tagországainak külkereskedelmi tevékenységét korlátozza a szervezett politikája — mondta Trepczynski lengyel külügyminiszter-helyettes a párizsi Figaronak adott nyilatkozatában. Rámutatott, hogy a Közös Piac, a KGST-vel ellentétben a „tömbök közötti” érintkezés elve alapján alakította ki gazdasági kapcsolatainak koncepcióit. Ezeknek az országoknak a külkereskedelmét ma sok tekintetben korlátozzák a közösségi politika elvei és a diszkriminatív vámkorlátok, amelyeket a közösségen kívüli országokból érkező árucikkekre állapítottak meg. A lengyel külügyminiszter-helyettes a következőkben kifejtette azt a meggyőződését, hogy napjainkban létrehozható a kelet- és nyugat-európai országok közötti „diverzifikált és harmonikus” kapcsolatok. (Reuter)

A Continental Can az EGK-bizottság ellen

A közös piaci törvényszék jóváhagyta az amerikai Continental Can fellebbezési kérelmét, amelyet a brüsszeli bizottsággal való vita miatt terjesztett be. A bizottság arra kötelezte az amerikai cég Europemballage nevű leányvállalatát, adja el kapacitása egy részét a szabad verseny biztosítása érdekében. Brüsszel szerint a vállalat uraldó helyzetbe jutott a nyugat-európai piacon. A bíróság a brüsszeli bizottság álláspontját homályosnak és ellentmondásosnak tartja. Brüsszel — mondja a határozat —, nem írja pontosan körül azt a piacot, amelyen a Continental Can állítólag uraldó helyzetbe jutott, és nem részletezi az érintett termékek körét sem. Az ügynek az kölcsönöz külön jelentőséget, hogy a bizottság először élt a római alapszerződés adta jogával, hogy a szabad verseny veszélyeztetésére való hivatkozással megakadályozza az amerikai vállalat terjeszkedését Nyugat-Európában. Az ügy mindazonáltal még nyitott, mert a bíróság döntéséig nyitva hagyta az utat a bizottság újabb akciója előtt, feltéve, hogy eljárását világosabban megindokolja. (Reuter)

Nemzetközi bőráruvásár az NSZK-ban

Kölni tudósítónktól: Február 24. és március 1. között rendezik meg Offenbachban a nemzetközi bőráruvásárt. Ezen előreláthatólag 453 kiállító vesz részt. Nyugatnémet piaci körökben a vásár alkalmával kielégítő, de nem túlméretezett megrendelésekre számítanak, annak ellenére, hogy már most nyilvánvaló az árak emelkedő tendenciájának fennmaradása.

Az NSZK bőráru- és bőrindiparának forgalma tavaly 1,39 milliárd márka volt. 4,5 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Tekintve, hogy az árak időközben 6,2 százalékkal emelkedtek, a forgalom mennyiségileg tulajdonképpen 1,7 százalékkal csökkent.

A kivétel értéke 1972 első 15 hónapjában 174 millió márka volt, 4,6 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi (Az export mennyisége ugyanakkor — hasonlóan az általános forgalomhoz — csökkent). Az import értéke 36,9 százalékkal 226 millió márkára emelkedett. A dollár leértékelése és más árfolyamok módosítása előreláthatólag korlátozni fogja az Egyesült Államokba és egyéb piacokra irányuló nyugatnémet kivitel.

Zsákutcában a japán–kínai olajtárgyalások

A kínai nyersolaj importjára vonatkozó kínai–japán tárgyalások félbeszakadtak, mert a már egy hónapja Pekingben tartózkodó japán delegáció nem tudott megegyezni az árban. A japán kőolajfinomítók szövetsége szerint Kína barrelenként 3,80 dollárt kért, s ez jóval magasabb a hasonló minőségű indonéziai nyersolaj áránál, ami jelenleg barrelenként 2,96 dollár. Indonézia ugyan áremelésre készül, de a valószínű 3,30 dolláros ár még mindig olcsóbb a kínainál. Ennek ellenére, hogy a megbeszélések eddig nem vezettek sikerre, az érdekeltek japán cégek rövidesen közös vállalatot hoznak létre a kínai nyersolajimport lebonyolítására. (Kyodo)

Jugoszláv–finn gazdasági tárgyalások

Belgrádban tartózkodik Linnamo finn külkereskedelmi miniszter. Néhány napos látogatásának az a célja, hogy hozzájáruljon a viszonylag jelentéktelen jugoszláv–finn kereskedelmi forgalom fellendítéséhez. Jugoszlávia 1972-ben hivatalos adatok szerint csak 1,5 millió dollár értékű árut szállított Finnországba (a hajóktól eltekintve), és ugyanennyi volt Finnországból származó importja is. Ami a hajókat illeti, 1967 és 1971 között a jugoszláv gyárak öt teherhajót szállítottak Finnországnak mintegy 20 millió dollár értékben. A pulai Ulanik hajógyárnak az idei évre 7 millió dolláros megrendelése van. (Tanjug)

Az EGK pénzügyi együttműködése és a valutaválság

Az április 1-én felállítandó pénzügyi kooperációs alap a Közös Piac integrációs terveinek egyik kulcsfontosságú része — mondotta Haferkamp, a brüsszeli bizottság gazdasági és pénzügyi kérdésekkel megbízott tagja. Haferkamp az EGK gazdasági és szociális bizottságában kifejtette, hogy az alapnak meg kell szereznie a gazdasági és valutaunió második szakaszában. A gazdasági és pénzügyi bizottság egyhangúlag elfogadta egyik albizottságának jelentését, amely szerint a kooperációs alapnak a valutaunió „húzóerejévé” kell válnia. Az alap többre hivatott — mondja a jelentés — a havi államközi elszámolások koordinálásánál és a rövid lejáratú pénzügyi támogatásnál. Az alapnak a jövőbeni közösségi központi bankrendszer első lépcsőfokává kell válnia, hatáskörét ki kell terjeszteni olyan bel- és külgazdasági területekre is, amelyek-

nél jelenleg még a nemzeti központi bankok a felelősek.

Haferkamp a jelentést kommentálva elmondotta: az alapot nem kell a közösségi gazdasági és valutapolitika fő tényezőjének tekinteni. Ennek ellenére úgy véli, hogy különösen a mostani valutaválság miatt gyorsítani kell az együttműködést. A miniszteri tanács a nemzetközi valutafelügyelőkkel kapcsolatban felhívta a brüsszeli bizottságot, dolgozzon ki olyan álláspontot, amely hozzájárul ahhoz, hogy a Közös Piac „egységes nyelven” beszéljen a nemzetközi valutatárgyalásokon — mondotta Haferkamp. Sok felszólaló mindazonáltal pesszimizmussal állapította meg, hogy jelenleg három tagfállam leheteti valutáját, három tart fenn két-két satornás pénzügyet, és csak három tartja magát a közös piaci valuták egymás közti forgalmában érvényes szűkített árfolyamigazodási sávhoz. (Reuter)

Drágulás világszerte

ILO-JELENTÉS AZ ÁRAKRÓL ÉS BÉREKRŐL

Az árak világszerte emelkednek, de a bérek növekedése még mindig nagyobb arányú a drágulásnál — írja a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) most nyilvánosságra hozott évkönyve. Az összeállítást szerint a fogyasztói árak emelkedése tavaly a világ 87 országában meghaladta az 5 százalékot. A drágulás mindenhol az élelmiszerek körében volt a legnagyobb. A felsorolt országok között szerepel Anglia, az USA, Franciaország, Hollandia és Norvégia, tehát azok az országok is, amelyekben határozott inflációellenes intézkedések születtek.

Az áremelkedések üteme 26 országban meghaladta a 10 százalékot. Ezek sorában említi az ILO évkönyve Brazíliát, Dél-Koreát és Dél-Vietnámot. A drágulás a legnagyobb Chilében volt, ahol a fogyasztói árak majdnem a duplájára emelkedtek.

Az infláció a nominálbérek növekményének nagy részét semlegesítette, de a reálbérek még így is majdnem mindenhol emelkedtek. Ez a növekedés 5 és 10 százalék közötti volt 11 országban, többek között az USA-ban, Franciaországban, Olaszországban, Svédországban és Angliában. A legnagyobb arányú reálbér-emelkedés Japánban történt, ahol tavaly meghaladta a 10 százalékot.

Néhány országban, például Izraelben, Malawiban, Mexikóban és Jugoszláviában az árak emelkedése meghaladta a nominálbérek növekedését, s így a reálbér valamelyest visszaesett. Az ILO által felsorolt példák között szerepel,

hogy a fülöp-szigeteki ipari munkások vásárlóereje 5,5 százalékkal csökkent, az argentin ipari munkásság béreinek növekedése 10 százalékkal maradt el az inflációs ráta mögött. Az árakat tavaly Csádban, Csehszlovákiában, az EAK-ban, Nigériában, Etiópiában, Líbiában, Szomáliában és Ugandában sikerült csökkenteni általában 1–2 százalékkal.

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet szakértői szerint 1972 a fejlett országokban kedvezőbben végződött, mint ahogy elkezdődött. A foglalkoztatottak száma az USA-ban 2,6 millió fővel nőtt, a munkanélküliek száma csökkent, elsősorban a fehérek körében. Angliában a munkanélküliség május után kezdett el mérséklődni és novemberig az év eleji 1 millióról 807 ezerre apadt. Japánban és Kanadában kis mértékben nőtt a munkanélküliség száma, Ghanában, Hollandiában és Dél-Afrikában több mint 30 százalékkal. Ausztráliában pedig 100 százalékkal több volt tavaly az állásatlan, mint 1971-ben. Más részről Svájcban a munkaerőhiány még akuttabb lett, az országban 900 ezer külföldi vendégmunkás dolgozik, munkanélküli nincs, a betöltetlen állások száma 4000. A fejlett országokban egyre inkább hagyják ott a mezőgazdaságot. Japánban például 540 ezer ember menekült el a mezőgazdaságból, Olaszországban az agrárszektor 370 ezer munkást veszített tavaly. Az Egyesült Államokban viszont 250 ezer fővel gyarapodott a mezőgazdasági munkásság. (Reuter)

Izland: gondok és lehetőségek

A tavaly Nagy-Britannia és Izland között kitört „halászati háború” még nem fejeződött be, a kis északi ország nem hajlandó engedni az angol nyomásnak, és továbbra is 50 mérföldben szabja meg a parti felségterületét. Az ország lakosságának csaknem egésze a halászatból él, a külkereskedelen is a halkivitellel épül, hiszen ez a szektor adja az exportbevételek 90 százalékát. A jövőben azonban a gazdasági vezetés legfontosabb feladata a termelési szerkezet diverzifikálása és a halászat jóformán monokulturális szerepének csökkentése. Ehhez külföldi tőkére és új piacokra van szükség.

A 103 négyzetkilométer területű és mindössze 210 ezer lakosú északi ország gazdaságát erősen meghatározza fekvése és az időjárási viszonyok. A szigetország körül elterülő vizek igen gazdagok halban, és egy-egy év jó, vagy rossz fogása lényegében meghatározza a gazdaság helyzetét és a munkanélküliség számát. A jó fogások következtében 1968 óta egyenletesen fejlődik az izlandi nemzetgazdaság. A GNP 1972-ben 5,8 százalékkal nőtt, idén pedig előbecsések szerint 6 százalékkal növekszik. A több éve tartó egyenletes konjunktúra egyetlen szépséghibája a nagyfokú infláció, amely tavaly elérte a 14 százalékot.

Izland ásványi kincsekben igen szegény ország, elsősorban perlit található a szigeten nagyobb mennyiségben. Legfontosabb természeti kincse az olcsó elektromos áram és a hőenergia. Tavaly a villamosenergia-termelés elérte a 35 millió kilowattórát. A gejzírek adta melegvíz és gőz csővezetékben jut el a háztartásokba. Az izlandi „mezőgazdaság” is a hőenergián alapul, ugyanis a mostoha természeti körülmények csak meglehetősen egyszerűen lehetnek lehetségesek. A meglehetősen egyszerűen lehetségesek. A meglehetősen egyszerűen lehetségesek. A meglehetősen egyszerűen lehetségesek.

56 millió dollár körül van, ami kontinentális méretekben természetesen igen alacsony. Tavaly a bőr-, gumi- és papíripar termelési értéke 1,2, 0,5, illetve 2,3 millió dollár volt.

Az izlandi kormány — hogy csökkentse az ország gazdaságának a halászatból való nagyfokú függését — igen kedvező feltételeket biztosít a külföldi tőkének, amely az utóbbi években egyre nagyobb mértékben áramlik az országba. Az olcsó nyersanyagok és a hőenergia nagy profitokat biztosít a befektetőnek, ugyanakkor hozzájárul az iparosítási program megvalósításához és a gazdasági szerkezet diverzifikálásához.

Az Izland partjai körül elterülő halászapadok a világ egyik leggazdagabb halfogását biztosítják az országban. Elsősorban tőkehalat és heringet fognak nagyobb mennyiségben. (A világ tőkehal-fogászatának felét Izland adja.) A kifogott halat konzerv, mélyhűtött hal, halolaj és halliszt formájában exportálják. A halászat és a halfeldolgozóipar teszi lehetővé tehát az országban a különböző gépipari cikkek, élelmiszerek behozatalát.

Az ország exportstruktúrája igen szűk: hal és halkészítmények, alumínium, textil és finomkerámia, a fő kiviteli cikkek. Sokkal szélesebb a behozott áruk ciklistája: közlekedési eszközök — beleértve a hajókat és a repülőgépeket is —, gépipari berendezések, gépek, alapanyagok, élelmiszerek stb.

Figyelemre méltóan fejlődnek Izland és a szocialista országok kereskedelmi kapcsolatai. Izland teljes kőolajszükségletének csaknem egészét a Szovjetunióból szerzi be. Hazánk a szocialista perlitkészítőknek kiaknázásában és feldolgozásában vesz részt. A szocialista demokraták kormány a jövőben is feltétlenül tovább kívánja bővíteni a kereskedelmi kapcsolatokat a szocialista világgal, amely részt vesz az izlandi ipar megteremtésében és a természeti kincsek kiaknázásában.

Gonda György—Lőrincze Péter

SEGÍTÜNK MEGOLDANI RAKTÁROZÁSI GONDJAIT

kölcsönzünk:

48 m²-es

TAKARÓ PONYVÁT,

24 és 48 m²-es

FÓLIA TAKARÓT,

12 és 26 m²-es

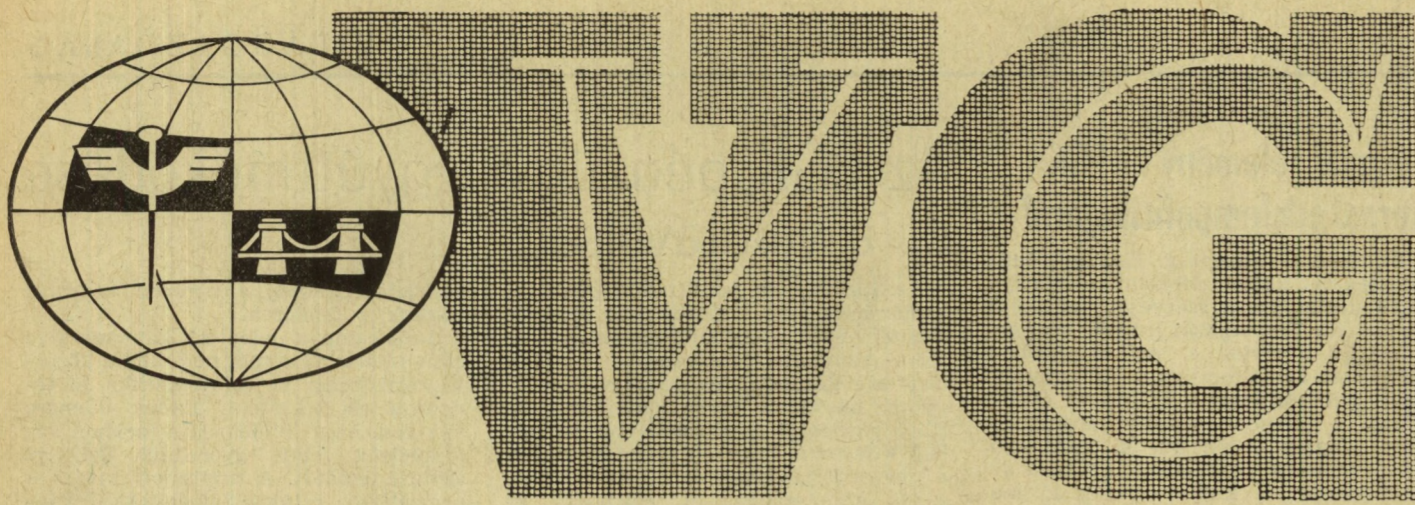
SÁTRAKAT

IPARCIKK KÖLCSÖNZŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ VÁLLALAT

Budapest XV., Ifjúgárda u. 113–115.

Telefon: 680-635.

VILÁGGAZDASÁG

1973. FEBRUÁR 24., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 39. (1041.) SZAM

Fokozódik az aranyláz

A LEÉRTÉKELT DOLLÁR TÁMOGATÁSRA SZORUL

A nyugati pénzügyvilágot, úgy látszik, sehogy sem lehet meggyőzni arról, hogy a dollár leértékelése stabilizálja a valutahelyzetet. Tegnap pánikszerűvé vált az „aranyláz” és a leértékelt dollár — devalválása óta először — megint a központi bankok támogatására szorult újszólóval valamennyi nyugati központban. A leginkább elterjedt aggodalom az, hogy a **Közös Piac részánja** magát a „közös lebegtetésre”, aminek előkészítéseként átmenetileg teljesen fel kellene szabadítani a valuták árfolyamát, tehát gyakorlatilag semmivel volna az elméletben még mindig rögzített árfolyamokon alapuló tőkés valutarendszer. Délutánra egy kissé csillapodott a spekulációs izgalom, a dollárjegyzések feltápaszkodtak az alsó intervenciók pontról, az arany ára pedig hirtelen visszaesett. Lehet, hogy ez a bizalom helyreállításának előjele, és szerepe volt benne a Tizek valutaszakértőinek, akik párizsi értekezletükön fogadkoztak: „minden áron” meg kell védeni a dollár devalválása után kialakult paritásokat. Valószínűbb azonban, hogy csak úgynevezett technikai enyhülésről van szó: a hét végén vissza kell fizetni a felvett rövid lejáratú hiteleket, ezért válik átmenetileg keresettebbé a dollár, amely a viharok ellenére is változatlanul a nemzetközi forgalom uralkodó pénzneme.

A nyugat-európai központokból tegnap beérkezett hírgyűnkéségi jelentések „kaotikus, lázas, pánikszerű, hisztérikus” és más hasonló jelzőkkel festik a piacok tegnapi hangulatát. Az amerikai valuta jegyzései már kora reggel a mélypontra estek, London kivételével valamennyi devizapiacra szűkséggé vált a központi bankok beavatkozása, nemcsak Frankfurtban vagy Stockholmban, ahol a hatóságok kötelesek a dollár árfolyamát az új ingadozási sávon belül kitartani, hanem Zürichben és Milánóban is, ahol elméletben szabadon lebeg az árfolyam. A dollár gyengülésének a hátterében a piaci megfigyelők többsége még mindig az olasz központi bank elnökének tegnapi előtti nyilatkozatát látja. (Carli kijelentéseit lapunk más helyen ismertettük).

Carli szavait visszhangozták tegnap a **Közös Piac** más — a **Reuter**-jelentés-

ben meg nem nevezett — pénzügyi tisztviselői is. Minthogy a dollár a még rögzített árfolyamú valutákkal szemben a mélypontra zuhan, feltehetőleg erősödik a nyomás az árfolyamok általános felszabadítása érdekében — mondják. Az egyetlen megoldásnak az „összehangolt lebegés” tűnik. Ezt azonban az egyes valutaárfolyamok külön-külön felszabadításának, az „egynéi lebegtetésnek” kell megelőznie, hogy a **Közös Piac** hatóságai időt nyerjenek az összehangolás rendkívül nagy technikai nehézségeinek áthidalására.

A **Bundesbank**nak nem teljesült az a reménye, hogy a dollár visszaarámlása gyorsuló ütemben folytatódik. Ehelyett a 2,8350 márkás alsó intervenciók árfolyamon ismét vásárolni kényszerült — körülbelül 10 milliárd, tehát viszonylag nem nagy összeget. A Reuter valuta-index tanúsága szerint dében a dollár

a tíz vezető tőkés valutával szemben a devalválás óta a leggyengébb volt. Átlagos diszázsiója **10,52 százalékra** nőtt a devalválás előtti közép árfolyamhoz viszonyítva, tehát ezúttal először került alacsonyabbra 10 százalék alá. Az átlagot azonban erősen javítja a lebegő font sterling, amellyel szemben a dollárnak több mint ötszázalékos az ázsiója. Ha a fonttól eltekintünk, **13 százalék** körül a dollár átlagos leértékelődése. Délután enyhült a dolláreladási nyomás, így a negyedik oldalon köztölt táblázatban olvasható záróárfolyamok valamivel kedvezőbb helyzetet tükröznek.

Az aranypiacokon rohamos volt az áremelkedés. Londonban a napi árrögzítést végző szakértők délelőtt óvatosan **89 dolláros** unciankénti árat állapítottak meg, de hamarosan már **95,50** dollár kellett ajánlani annak, aki áruhoz akar jutni. A délutáni árrögzítésnél már ismét **85** dollárban állapították meg a piacon uralkodó árszintet. A kőtésekkel elért legmagasabb napi árhoz képest több mint tízdolláros esés a kereslet csillapodásának és a spekuláció nyereségrealizáló eladásainak tulajdonítható, s összefüggésbe hozzák a dollár délutáni megszilárdulásával.

Az aranyár emelkedésének hátteréről terjedő különféle híresztelések és magyarázatok közül érdemes megemlíteni, hogy a piaci megfigyelők szerint a spekulációs keresletben megnőtt a franciák részesedése, akik a baloldali koalíció választási győzelmétől tartva igyekeznek tőkájüket aranyba menekíteni. Ami az aranypiac áruellátását illeti, a **Reuter**-iroda kommentátora cáfolja azokat a híreszteléseket, hogy a Szovjetunió visszatartja az aranyat a piacról. A szakértők szerint a Szovjetunió továbbra is rendszeresen értékesíti aranyát a nyugati piacokon, de nem olyan jelentős mennyiségben, hogy ez a jelenlegi spekulációs láz csillapításában szerepet játszhatna.

Az **OECD** III. munkacsoportja — amely a szervezet tíz legzárabb tagállamának fő valutaszakértőit tömöríti — meg sem említtette az aranyat tegnap befejezett párizsi ülésükön. Legalábbis ezt állította **Emminger**, a csoport elnöke, az ülés után tartott sajtóértekezletén. A tanácskozás, mint mondta, abban állapodtak meg, hogy a legújabb kialakult paritásokat mindenáron meg kell védeni. Egyhangúlag arra az álláspontra helyezkedtek az értekezlet résztvevői, hogy a legújabb dollárdevalválás és a többi valuták paritásának azt követő átrendezése volt a leghelyesebb válasz arra, ami „elsősorban dollárvalóság”. A munkacsoportnak az a véleménye — fejtette ki Emminger —, hogy az árfolyamok struktúrája hamarosan megszilárdul. Igaz, hogy ennek a struktúrának részét alkotják a szabadon lebegő árfolyamok is, de a lebegés „az egyensúly irányában hat”.

A munkacsoport tárgyalta az egyes országok valutapolitikai intézkedéseinek összehangolásáról is. Ezzel kapcsolatban Emminger megjegyezte: kiderült, hogy a kamatszint nem játszik jelentős szerepet a mostanéhoz hasonló bizalmi válságban. Ennek bizonyítéka, hogy Nyugat-Németországba és Svájcba a nullás, sőt negatív kamatok ellenére is folytatódott a tőkebeáramlás.

— sP —

A transzferábilis rubel jövője

Szovjet lap a KGST pénzügyi feladatairól

Pénzügyi szakemberek már tanulmányozzák a transzferábilis rubel stabil aránytartalmának és tartós, reális árfolyamának lehetőségeit és feltételeit — írja a **Mirovaja Ekonomika i Mezsdunarodnoje Otnosenyje** című szovjet folyóirat. A szocialista országok kollektív valutájával foglalkozó írás abból indul ki, hogy egyre növekszik a transzferábilis rubelben lebonyolított forgalom. A jelenlegi ötéves tervben a KGST-országok egymás közötti árucseréformája teljes kereskedelmük 65—87 százalékát teszi ki és 1975-re 64 százalékra lesz nagyobb az 1970. évinél.

A transzferábilis rubel a szocialista országok kapcsolataiban betölti a felhalmozási eszköz funkcióját, a sokoldalú elszámolási rendszer ugyanis megköveteli a tartalékok kollektív valutában való felhalmozását. Segítségével észrevehetően meggyorsulnak az elszámolások. A transzferábilis rubel ezenkívül hitelezésre is szolgál. A KGST Nemzetközi Gazdasági Együttműködés Bankja évente 1,5—2,8 milliárd rubel rövid lejáratú hitelt nyújt tagállamainak ebben a valutában. A Nemzetközi Beruházási Bank tevékenységének a

kibontakozásával fokozódik hitel-funkciója is. Sőt újabban transzferábilis rubelben egyre inkább nyújtanak közép és hosszú lejáratú hiteleket is.

A Komplex Program szerint a transzferábilis rubel szerepe túlnő a szocialista közösség határain kívül. Felhasználható ugyanis a harmadik országokkal folytatott elszámolásokban, és a KGST világgazdasági jelentőségének megfelelő helyet érdemel a konvertibilis valuták között. E célból tanulmányozzák aranytartalmát és reális árfolyamának lehetőségeit.

A szovjet folyóirat hangsúlyozza a nemzetközi valuták jelentőségét is. Erősíteni kell az egyes tagállamok valutáit a nemzetközi szakosodás, a termelési kooperációja és a tudományos-műszaki együttműködés továbbfejlesztése érdekében. A nemzeti valuták szerepének növelése azonban megköveteli, hogy közgazdaságilag megalapozott és kölcsönösen egyeztetett árfolyamokat állapítsanak meg, vagy olyan koefficiensseket hozzanak létre, amelyek kifejezik az egyes valuták viszonyát a transzferábilis rubelhez és egymáshoz.

KÖZÖS LEBEGTETÉST SÜRGET AZ OLASZ KÖZPONTI BANK

A pénzügyi nyugtalanság folytatódása feltartóztatja a nyugat-európai integrációs folyamatot — mondotta **Carli**, az olasz központi bank kormányzója. A pénzügyi szakember szerint a jelenlegi helyzetben nehéz elképzelni, mint a közös piaci valuták közös lebegtetését. Ennek bevezetése előtt szerinte különféle intézkedéseket kellene hozni. A lebegtetésnek a gyengébb tagállamokra gyakorolt hatását árfolyamkiigazításokkal kellene mérsékelni. Egyidejűleg a tagállamoknak össze kellene hangolnuk pénzügyi és gazdasági politikáikat.

A tőkepiacok egységesítését sürgető feladatnak nevezte. Az ilyen piac lehetővé tenné, hogy a vállalatok finanszírozási szükségleteiket a **Közös Piac**on belül elégítsék ki, korlátozva kap-

csolataikat a meglévő euródollárpiaccal. Csak így lehet megakadályozni, hogy az európai nem okozzon károkat a tagállamok gazdaságának.

A nemzetközi valutareformról kifejtette, hogy a reformlépések még mindig a régi aranymitoszról tanúszkodnak, amely szerint a korlátozott mennyiségben rendelkezésre álló pénz, éppen ritkasága miatt szabályozza és kiegyensúlyozza a különböző nemzetgazdaságokat. A tapasztalat megmutatja, hogy a ritka pénznek, mint a világgazdasági szabályozójának mitosza megdőlt. **Eppen ezért haszontalan** ilyen vagy olyan formában újjáépíteni a meglévő működésképtelen mechanizmust. Ebből a szempontból csekély a különbség az arany és az SDR között, — mondotta. (Reuter)

NAPRÓL NAPRA

- ◆ **KÉPVISELETI IRODÁT NYITOTT A CRÉDIT LYONNAIS FRANCIA BANK MOSZKVÁBAN.** Ez a második nyugat-európai pénzügyi intézmény, amely irodát nyithat a szovjet fővárosban. A bank elnöke a szovjet-francia gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok elmélyülését várja az eseménytől. A kilátásban levő szovjet-francia kereskedelmi szerződéseket és együttműködési terveket több százmillió dollárra becsüli.
- ◆ **RUGALMAS NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI RENDSZER MEGTEREMTÉSÉT SÜRGETTE NIXON,** a kongresszushoz intézett gazdasági üzenetében. Az elnök egyben nagyobb részt követelt az amerikai termékeknek a világkereskedelemben. Az infláció megelőzésére hivatott, az önkéntes megtartóztatáson alapuló gazdaságpolitikán nem kíván változtatni. Az elnök kérte a kongresszust, legyen takarékos a költségvetési kiadások megszavazásakor.
- ◆ **A KÖZÖS PIAC TÖRVÉNYSZÉKE ELFOGADTA A CONTINENTAL CAN FELLEBBEZÉSÉT.** Az amerikai vállalatot korábban a brüsszeli bizottság arra kötelezte, hogy uralkodó nyugat-európai piaci helyzete miatt adja el üzemének egy részét. A bírósági végzés hatálytalanította a bizottság határozatát.
- ◆ **A GHANAI KORMÁNY MEGINDÍTOTTA AZ ÖNELLÁTÁSI KAMPÁNY MÁSODIK SZAKASZÁT.** Ennek célja, hogy az esős évszak beköszöntésekor 2,5 millió acre-rel, azaz 40 százalékkal növelje az ország termőterületét.

Exportlehetőségeink Iránban

Az iráni magyar kereskedelemről érdeklődtünk a teheráni magyar kereskedelmi kirendeltség vezetőjétől, **Vladika Vilmóstól.** Az első kérdések természetesen a magyar exportra vonatkoztak, annak fejlődésére és összetételére. A tanácsos az alábbiakban ismertette a két ország közötti kereskedelmet.

— 1969—1971 között a magyar export kétszeresére emelkedett, s a múlt évi stagnálás után az idén előreláthatólag el fogja érni az 195 millió devizafortintot. Ami a kivitel összetételét illeti, a múlt évben még 68 százalék volt az alapanyag és az alkatrész exportja, 13 százalék jutott a gépekre és végül 19 százalék ipari fogyasztási cikkre. Élelmiszert Iránban nem szállítunk. Az előbb a gépxportot illetően a „még” szócskát azért hangsúlyoztam, mert a folyamatban levő tárgyalások és a megkötött szerződések alapján azt várjuk, hogy a gépipar részesedése, amely 1969-ben még mindössze 5 százalék volt, az idén a megnövekedett volumenben is mintegy 40 százalékot jelent.

— Eddig — mint a számok mutatják — az alapanyag és alkatrész szállítása volt a döntő. Hengerlőanyag, alumínium-tömbök, alumínium félkésztermékek, alumínium felkészítéssel ellátott alkatrészek, s mivel ezekből a cikkek közül nagy mennyiségű befogadására alkalmas a piac, ezek a tételek voltak a legfontosabbak. Az alapanyag-export továbbra is jelentős lesz, de, mint említettem, — és ez döntő — gépxportunk már az idén igen erősen növekedni fog. Számításaink szerint értéke el fogja érni a 18 millió dollárt. A múltban ugyanis — egy nagyobb BUDA-VOX-szállítást kivéve — általában kisebb tételek érkeztek (szerszámok, textilipari gépek, villamosgépek), most azonban néhány nagyobb üzletkötés van folyamatban. Szállítunk geodéziai műszereket, komplett gyáripari berendezéseket, s igen jelentős tételnek ígérkezik a vasúti kocsik szállítása is. Mintegy 400 darab vagont viszünk ki, s ez már önmagában is meghaladja a 4,5 millió dollárt. Szólhatnánk még a vasúti ábronsokról, ipari kemencékről, cipőipari gépekről, erősen növekszik a villamos gépek szállítása stb. A feladatunk most természetesen az, hogy tartani tudjuk a gépipar mintegy 40 százalékos részesedését. A külkereskedelmi vállalatokkal együtt azt szeretnénk biztosítani, hogy mindig legyen egy-egy olyan tétel vagy persze, ha lehet, folyamatos szállítás, amely a volument biztosítja. Erre meg is van a lehető-

ségünk, s néhány tárgyalásunk már olyan szakaszhoz érkezett, hogy a kövéljövőt is kedvezően ítéltethetjük meg. Előreláthatólag megbízást kapunk oktatási gépek szállítására szakmunkásképzés céljaira, szó van vágóhídelexportról, kábelekről, trafókról, mezőgazdasági gépekről stb.

— Mint más országoknak, nekünk is fokozza lehetőségeinket, hogy az olajtermelés növekedése következtében Iránban a nemzeti jövedelem gyorsan emelkedik, s ez a gépiport növelésével jár együtt. Az 1973—1978-ig terjedő ötéves terv során a terv szerinti Iránban 32 milliárd rial értékben kívánunk beruházni, és ez kedvező számunkra, hiszen szinte minden iparág részére nagy mozgási lehetőséget nyújt. Vonatkozik ez — és erről még nem beszéltünk — az ipari közösségekkel is, hiszen már eddig is több jelentősebb tétel sikerült elhelyezni az iráni piacon, sőt, ha van árualapunk, még élelmiszert is lehet ide szállítani. Persze a verseny itt is élesedik, s bár az iráni piac a nyugat-európainál rugalmasabb, az itt megkívánt minőségi igényeket ki kell elégíteni. Ezeknek a követelményeknek pedig mi meg tudunk felelni.

— Ami most már az importot illeti, annak értéke a múlt évben 106 millió devizafortint volt. Az anyag rész 46 százalékot tett ki, ipari késztermék 10 százalék volt, s mezőgazdasági jellegű 44 százalék. Véleményem szerint a magyar cégek találhatnának még olyan cikkekkel, amelyeket érdemes Iránból importálni, mert esetleg így kedvezőbb feltételekkel vásárolhatnánk meg, mint néhány fejlett tőkésországban. Talán érdemes lenne megvizsgálni a kooperációs lehetőségeket is. Egy közös fondona alapításáról régóta folyik már a vita.

— Mindent összevéve úgy vélem, hogy jó piacfeltárási munkával s rugalmas magatartással szállításainkat meg fokozni lehet — fejtette be **Vladika Vilmó**s kereskedelmi tanácsos —, s ez számunkra azért is fontos, mert Irán jó piaca lehet a magyar gépipari termékeknek.

A. I.

Francia bankiroda Moszkvában

A **Crédit Lyonnais** francia bank megnyitotta képviselői irodáját a szovjet fővárosban. Ezzel a francia pénzintézet a nyugat-európai pénzügyi intézmény, amely fiókot nyithatott Moszkvában.

A képviselői irodája megnyitása alkalmával **Bloch-Laine**, a **Crédit Lyonnais** Moszkvában tartózkodó elnöke elmondta: a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok jelentős fejlődését várják a bank irodájától. Az elmúlt tíz évben a **Crédit Lyonnais** több nagy kereskedelmi megállapodás finanszírozásában vett részt, és ezzel nagymértékben elősegítette a két ország árucseréformájának bővülését. Példaként említette a szovjet földgázvezeték építéséhez szállított francia termékeket, valamint a francia exporthozjárulást a Szovjetunió könnyűiparának és autóiiparának fejlesztéséhez. Az elnök a továbbiakban megjegyezte — írja a **moszkvai tudósítók** —, hogy a bank jelenleg néhány közös nagy beruházás finanszírozásának lehetőségét tanulmányozza. Külön kiemelte Franciaország érdekltségét a szovjet szinesfémlelőhelyek kiaknázásában.

A képviselői iroda megnyitása arra is jó alkalmat teremt, hogy a francia bank kifejlessze kapcsolatait a KGST két pénzintézetével, a Nemzetközi Beruházási Bankkal és a Nemzetközi Együttműködési Bankkal.

Egyik korábbi sajtóértekezletén — írja a **Reuter**-iroda — **Bloch-Laine** több száz millió dollárra becsülte a kiállásban levő szovjet-francia kereskedelmi szerződések és együttműködési programok értékét. A szóban forgó konkrét lehetőségek között említette meg Franciaország részvételét a Szovjetunió tőlispont létesítményeinek kiépítésében.

Egymilliárd dolláros szovjet-japán áruforgalom

A Szovjetunió és Japán árucseréformája tavaly első ízben meghaladta az egymilliárd dollárt — jelenti a **Reuter**-iroda. A távol-keleti szigetország ezzel harmadik éve egyfolytában a Szovjetunió legjelentősebb tőkés kereskedelmi partnere volt.

Tokióban befejeződött a szovjet-japán kereskedelmi konzultatív találkozó — írja a **TASZSZ** hírgyűnkés jelentése. A négynapos tárgyalásokon a küldöttségek eszmecsere folytattak a tavalyi kereskedelem eredményeiről és az idei évről vonatkozó elképzelésekről.

Eximbank-hitel Lengyelországnak

Az amerikai **Export—Import Bank** 8,91 millió dolláros hitelt nyújt Lengyelországnak két hűtél-dologzó üzem amerikai berendezéseinek megvételére. A washingtoni Eximbank ezenkívül garantálja a **First National Bank of Chicago** ugyanilyen nagyságú kölcsönét.

A hitelt a varsói **Bank Handlowy** veszi fel, a berendezéseket pedig a **Polimer-Cekop** külkereskedelmi vállalat vásárolja. A két üzem felállításának teljes költségeit 30 millió dollárra becsülik. (Reuter)

A VILÁGSAJTÓBÓL

Magyar Kereskedelmi Kamara

Magyar gazdasági napok Dániában

Tudósítónktól:

Hétfőn délután a koppenhágai tőzsde patinás épületében, amely a Dán Kereskedelmi Kamara székháza, ünnepélyes keretek között megkezdődött a magyar gazdasági napok négynapos rendezvényorozata. A hazánk gazdaságát, iparát és mezőgazdaságát bemutató előadásorozatát a Magyar Kereskedelmi Kamara és a MTE SZ rendezte együttműködve (kamara), a dán ipartanáccsal és a mérnökszövetséggel. A dán fővárosba érkezett magyar küldöttséget **Udvardi Sándor** külkereskedelmi miniszterhelyettes vezeti. Négy nap alatt tizenkét előadás hangzik el, amelyekből a dán gazdasági szakértők és üzletemberek képet kapnak a magyar népgazdaság helyzetéről, külkereskedelmünk szerkezetéről, az árucserre-forgalommal kapcsolatos pénzügyi kérdésekről, kooperációs kapcsolatainkról, valamint azokról a szakterületekről, ahol üzleti, illetve kooperációs lehetőség kínálkozik a két ország számára.

Bár a dán gazdasági sajtó első számú témája a friss közös piaci tagságból eredő lehetőségek és gondok sokoldalú elemzése és a dollárleértékelésnek az ország gazdaságára gyakorolt hatása, az elmúlt egy hét alatt mind több a magyar nemzetgazdasággal, a két ország kereskedelmi forgalmával és a kapcsolatok további bővítésének szükségességével foglalkozó cikk. Gazdaságirányítási rendszerünk, elért eredményeink viszonylag jól ismertek dán gazdasági körökben. A múlt héten rendezett sajtókonferencia is hozzájárult a hazánkról szóló ismeretek bővítéséhez. A legnagyobb dán gazdasági napilap, a **Boersen**, külön magyar mellékletet jelentett meg, amelyben a dán olvasók — magyar gazdasági szakemberek tollából — széles körű tájékoztatást kaptak Magyarország külkereskedelméről, valamint az iparról és mezőgazdaságról.

A hétfői ünnepélyes megnyitót megelőző díszbejelenést megjelent **K. B. Andersen** külügyminiszter is, aki dán részről a magyar gazdasági napok fővédnöke. A tőzsde nagytermében csaknem kétszáz résztvevő előtt **Dan Björner**, a dán kereskedelmi kamara elnöke és **Sós Iván**, a Magyar Kereskedelmi Kamara alelnöke nyitotta meg az előadásorozatát. Az első bevezető előadást **Udvardi Sándor** külkereskedelmi miniszterhelyettes tartotta „Magyarország részvétele a világkereskedelemben és a dán-magyar gazdasági kapcsolatok” címmel. A miniszterhelyettes ismertette gazdaságunk fejlődését, eredményeit, és beszélt a gazdaságfejlesztés főbb irányiról. Tájékoztatta a hallgatóságok külkereskedelmünk áruszerkezetéről, viszonylati megoszlásáról, szerepekről a nemzetközi együttműködésben és munkamegosztásban.

Dánia közös piaci tagságával kapcsolatosan elmondotta, hogy meglegedésel olvassuk vezető dán politikuskok nyilatkozatait, miszerint Dánia a jövőben tovább kívánja bővíteni kapcsolatait a szocialista országokkal. A magyar-dán gazdasági kapcsolatokról szólva elmondotta, hogy tavaly a Nyugat-Európába irányuló magyar export 1,6 százaléka került Dániába, míg a

gospodareze

A piaci egyensúly fenntartása érdekében továbbra is igen fontos feladat a termelés növelése, különösen a fogyasztási cikkek területén. Ennek céljából felszínre kell hozni azokat a beruházásokkal kapcsolatos tartalmakat, amelyek a beruházási átfutási idő lerövidítésében, a beruházások hatékonyságának növelésében rejlenek.

Az öt évvel ezelőtti vizsgálatok azt mutatták, hogy a vállalatok nem törekedtek a beruházások hatékonyságának növelésére: az összeruházásokon belül nem növekedett a korszerűsítő célú termelőberuházások részaránya. Ez a helyzet 1965 és 1971 között sem változott: a hatékonyságot közvetve mutató kihasználtsági fok ebben az időszakban az iparban az épületeknél 33,8 százalékról 30,3 százalékra csökkent, a gépeknél 51 százalékon stagnált. Ez arra is rávilágít, hogy az állásfoglalásokon belül gyorsabban felújítják az épületeket, mint a gépeket, és ez a beruházások hatékonysága szempontjából rendkívül kedvezőtlen jelenség.

Bár igen nagy a beruházási hajlandóság, a vállalatok mégis vonakodnak a modernizáló beruházásoktól. Ez azért furcsa, mert ha a vállalat modernizáló beruházást kér, és ezt a kérelmet megfelelően meg is indokolja, akkor a beruházás minden további nélkül bekerül a tervbe. A vonakodás oka az, hogy

Modernizáló beruházások Lengyelországban

a kivitelezés ismert hiányosságai mellett (amelyeket még csak fokoznak a kivitelezési szükségmegoldások, a nem szabvány szerinti munkák) a termelővállalatok számára beruházás nem vonzó. További probléma, hogy a vállalatok tevékenységét éves viszonylatban értékelik, márpedig a korszerűsítő beruházások hatása csak hosszabb idő elteltével jelentkezik. Ez az állapot nem maradhat így, megkülönböztetett figyelmet kell szentelni a korszerűsítő beruházásoknak; a vállalatoknak az esetleg nagyobb költségeket a gépek jobb kihasználásával, a termelékenység növelésével kell ellensúlyozniuk.

Már elő van készítve a minisztertanács rendelete, amely ennek problémáinak megoldását célozza. A rendelet gazdasági preferenciákat állapít meg annak érdekében, hogy a vállalatok ne az új, építéssel együttjáró beruházásokra, hanem a már meglévő termelőkapacitások modernizálására törekedjenek. Az egyik ilyen preferencia szerint például az építési-szerelési munkálatoknál elért megtakarításokkal a vállalat növelheti lakásfejlesztési és szociális alapját. A rendelet remélhetőleg olyan pótlólagos termelési forrásokat, tartalékokat szabadít fel, amelyek hozzájárulnak a lakosság növekvő vásárlóerejének kielégítéséhez. (1973. évi 4. szám)

Új jugoszlávrendelet a külföldi kooperációról

beépítendő részek exportját és importját. Persze, ahhoz, hogy a belső vállalat ezt az arányt vállalni tudja, műszaki színvonal tekintetében lépést kell tartania a külföldi partnerrel, a rendelet tehát műszaki fejlesztésre ösztönzi.

A szabályozás egyébként különbséget tesz az összeszerelés, mint a kooperáció egyik fajtája és a termelés nélküli importot jelentő szerelő munka között. Az utóbbit, valamint a funkcionálást a kooperációból kizárja. Az eddigi devizarendszer fogvatartósságaiból adódóan ugyanis egy gazdaságilag megengedhetetlen gyakorlat alakult ki, nevezetesen az elemek és résztermékek bevitelében, összeszerelésében és konfekcionálásában — nem pedig előállításában — való érdekelttség. Ez veszélyeztette a szobán forgó termelési ág fejlődését és hátráltatta magát a termelést is.

A kooperációs rendelettel egyidőben szabályozták az ipari tulajdon megszerzésének, illetve átengedésének, és a külföldi partnerekkel kötött üzleti-műszaki együttműködési szerződéseknél a módosításait és feltételeit. A szabályozás a korszerű technika és technológia, licenc-, szabadalom-, know-how-vásárlással kapcsolatos ipari tulajdonjog megszerzését és a fejlődés szolgálatába kívánja állítani azokon a területeken is, ahol egyébként nem folyik hosszú távú kooperáció a külfölddel.

A Szövetségi Végrehajtó Tanács egyébként nemrég határozatot hozott a belső munkaszervezetek (vállalatok) egymás közötti hosszú távú üzleti-műszaki és termelési kooperációjáról is. Ennek célja, hogy a vállalatok számára a külföldi kooperációban részt vevő vállalatokhoz való csatlakozást hozzáférhetővé, s ezáltal országban belüli nagy integrációk, önfinanszírozási, kölcsönös finanszírozási és devizafinanszírozási rendszerek létrejöttét lehetővé tegye. Lehetőségük nyílik vegyes vállalatok és közös képviselők külföldi felállítására is. (1973. február 12.)

Gazdasági kapcsolatok Kína és Japán között

kióban 25—26 millió tonnára becsülik. Leszámítva a hazai fogyasztást és a katonai célokra történő készletezést, a tokiói szakértők szerint marad exportálható többlet.

Japán már többször is vételi ajánlatot fordult Kínához, azóta, hogy 1971-ben a kínai politika irányt változtatott és első ízben jelentek meg tekintélyes japán gazdasági küldöttségek Pekingben. Múlt év augusztusában Nakaszono akkori iparügyi miniszter felajánlotta, hogy országa részt vállal a Pohaj-szoros víz alatti olajkutatóiban. A kínaiak, akik eleve elzárkóznak minden japán behatolási kísérlet elől, nem fogadták el sem a japán részvételt, sem a közös kínai-japán vállalat gondolatát, de első ízben vásároltak japán felszerelést a tenger alatti kutatófúráshoz.

Peking már 1971 vége óta többször jelet adta, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy Japán nyersanyag-szállítójává váljék, de csak a szigorú egyenlőség és a kölcsönös előnyök alapján. Kína azt is elismeri, hogy az eddiginél sokkal erősebb ütemben kell fejlesztenie hatalmas nyersanyaglelőhelyeit. Ezt tekintetbe véve, az ország csak hosszabb távon, 10, esetleg 20 év múlva válhatik Japán jelentős nyersanyag-szállítójává. Kivétel képes azonban a kőolaj, ha — mint lehetséges —, 3—5 év múlva hozama kellő bőséggel lesz ahhoz, hogy már Japán is érdeklő többletet eredményezzen. (1973. február 10.)

Privredni Pregled

A Jugoszláv Szövetségi Végrehajtó Tanács a napokban új rendelettel komplex módon szabályozta a jugoszláv és külföldi vállalatok közötti hosszú távú termelési kooperációt. Az új rendelkezésekhez az alapot jórészt maga az 1971—1975. évekre szóló terv adta.

A rendelet belső és külföldi vállalatok között csakis termelési kooperációt tesz lehetővé és abból mindennemű kereskedelmi jellegű tranzakciót kizár. Az eddigi gyakorlattal szemben, amelyben hosszú távú kooperáció úgyszólván csak a fémfeldolgozó iparban volt lehetséges, ezúttal az a termelés minden ágában folytatható — különféle résztermékek, elemek, alkatrészek kölcsönös szállításának formájában is.

Új vonás, hogy a belső vállalatnak jogában áll a kooperációs termék szállításából származó devizajövedelmet megtartani, illetőleg a kapcsolatos importot belőle fedezni. A vállalatoknak kooperációval összefüggő devizaszámait a Nemzeti Bankban elkülönítetten kezelik. A kooperáló vállalat nem köteles az egész áruimportra letétet adni.

Vám- és egyéb kedvezményekkel kapcsolatos rendelkezéseket az alkalommal nem hozták, de a rövidesen kidolgozásra kerülő új vámtörvényben külön fejezet tér majd ki a kooperációs ügyletekre.

A már korábban kötött hosszú távú kooperációs szerződéseket illetően az érintett vállalatok hároméves határidőt kapnak arra, hogy ilyen szerződéseiket összhangba hozzák az új előírásokkal.

Eddig gyakori eset volt, hogy a jugoszláv fél a kooperációs ügyletekben, termelési programja folytán, alárendelt szerepet játszott, illetőleg tisztán csak szerelési feladatokat látott el. Az új rendelkezés egyrészt nagyobb egyenrangúságot biztosít számára — gazdasági és műszaki vonatkozásban egyaránt —, másrészt ösztökéli a korszerűbb technológiák alkalmazására, modernebb termelésre. Ugyanis 1:1 arányban írja elő a kooperációs termékek

Le Monde

Kína engedett Tokió kívánságának és hajlandó világgazdasági áron kőolajat szállítani Japánra. Bár a kezdeti 200 000 tonnás mennyiség nem jelentős, a japán forrásból származó hír mégis nagy figyelmet keltett, tekintve, hogy a távol-keleti szigetország a világ legnagyobb kőolajimportőre. Importszükséglete, becslések szerint, 1980-ban eléri az 500 millió tonnát. Mostanáig csaknem kizárólag a közel-keleti olajra volt utalva, melyet a hosszú és kockázatos tengeri úton kapott meg. Nagy ipari központjainak aggasztóan szennyezett levegője miatt alacsony kéntartalmú kőolajra van szüksége és éppen ezt a kevésbé szennyező olajat tudja szállítani Kína.

A hír más szempontból is jelentős. A kínai ajánlat azt bizonyítja, hogy Peking hajlandó nyersanyag többletének egy részét exportálni és e tekintetben Japán szállítójává válni. A perspektíva kétségtelenül vonzó: Kína segít megoldani Tokió súlyos nyersanyag-problémáit, cserében viszont a japán ipari felszerelések vásárlójává válik.

Egelőre nem ismeretes, hogy Kína mennyi olajat szánhat kivételre. Ez a mennyiség ez idő szerint bizonyára nem jelentős. Hivatalos kínai adatok szerint 1970-ben 20 millió, 1971-ben pedig 26 millió tonna kőolajat termelt az ország. Japán becslések szerint a termelés 1972-ben 40 millió tonna körül mozoghatott. A kínai olajfinomítók kapacitását To-

tőkés Európából származó behozatalunk 2,6 százaléka volt dán termék. A két ország gazdasága sok hasonlóságot mutat: kevés a nyersanyag, az energia, és ez mindkét országot arra készíti, hogy intenzíven kapcsolódjon be a világkereskedelemben. Magyarország néhány dán termék — precíziós, elektronikus műszerek, élelmiszerfeldolgozó-berendezések — tekintetében a skandináv ország tíz legnagyobb vásárlója közé tartozik. Sok fontos gépet és berendezést importáltunk Dániából a sertésprogram megvalósításához, de egyéb területeken — tejfeldolgozó üzemek, házigyárak — is fontos szerepe van a dán behozatalnak. A magyar kivitel legfontosabb tételei a hengertáru és a gyógyszer, illetve gyógyszeralapanyag. (Megjegyzendő, hogy az utóbbi években a dán szállítók erősebb ütemben növekedtek, mint a magyar kivitel. Tavaly a forgalom értéke 29,1 millió dollár volt, amelyből a magyar export 13,1 millió dollár.)

Államközi kapcsolataink jó keretet biztosítanak az árucserre-forgalom bővítéséhez és az együttműködés további lehetőségeinek felkutatásához — folytatta Udvardi Sándor. A két ország 1969-ben gazdasági vegyes bizottságot alakított, amely igen eredményes munkát végez. Felkutatja többek között a kooperációs lehetőségeket, és javaslatokat tesz az együttműködés kibővítésére és elmélyítésére. A bizottság jelentős segítséget kap munkájához a két kamarában működő nemzeti tagozatoktól és az INTERCOOPERATION Rt-től. Hazánk és Dánia eddig 14 kooperációs megállapodást kötött egymással, és jó néhány szerződést készítenek most elg. Az EFTA-országok közül Ausztria és Svédország után Dániával kötöttük a legtöbb kooperációs megállapodást — mondotta a miniszterhelyettes.

G. Gy.

Licencvásárlás a műszeriparban

Korunk egyik legnagyobb gondja a víz- és légszennyeződés elleni védekezés. A Mérésztudományi Központi Kutatólaboratórium 1961 óta foglalkozik olyan analitikai műszeresekkel kifejlesztésével, amely mér a vízek savasságát, oldott só- és oxigéntartalmát, és felderíti a nyomszennyeződések is. A műszerek természetesen nem tudják a bakt orvosolni, csak megelőzni, és lehetővé teszik a gyors beavatkozást. A saját kutatómunka mellett 1970-ben nyugatnémet licenct és know-how-t vásárolt a Mérésztudományi Laboratórium. Ennek célja, hogy a vízszennyezés mérésében elérjék a világszintet.

Erdemes egy pillanatra a licencvásárlásnál megállni. A műszeripar Magyarországon egyik legfiatalabb iparága. Minden fejlesztést lehetetlen saját erőből úgy megoldani, hogy termékei megfeleljenek a legmagasabb követelményeknek is. A műszeripar az átlagnál gyorsabban fejlődik, az erkölcsi kopás üteme rohamos, ezért a műszaki fejlesztést nem mindig célszerű saját erőből megvalósítani. Nem véletlen, hogy Japán például ma is több licenct vesz, mint elad, de különösen sokat

vásároltak öt-tíz évvel ezelőtt, amikor meggyorsították műszer- és elektronikai iparuk fejlődési ütemét. A másutt már hasznosított műszaki tapasztalatok átvétele még nem jelent tekintélyvesztést, mint ahogy azt egyes magyar iparvállalatok gondolják, s nem is költségesebb, mintha a fejlesztés saját erőből történik.

A műszeripar 1964 és 1968 között három esetben teremtett együttműködést tőkés cégekkel. 1968 óta a fejlődés meggyorsult, a licencvásárlások száma 1968—1971 között 16, s ennek nagy része később kooperációvá fejlődött. A műszeriparban a licencdíjak költsége a teljes eladási árbevételnek csupán 2,5—3 százalékát jelenti, ami a tőkés importhányaddal és a teljes honoratús fejlesztési hányaddal együtt is csak 10 és fél százalék.

Az MKKL által vásárolt AquAnal licencdíjának egy részét a magyar kutatóintézet motorkompenzátorokkal, analízatorégységekkel egyenlíti ki. Magyarország nem több mint tíz berendezést értékesítettek, s sikerült megoldani egyes nyugati alkatrészek honoratúsát is. Az első két évben a gyártott berendezések importhányada tíz százalék alá csökkent.

Az AquAnal automatikus analízatorból 1973-ban Romániába 10—15 darabot, Csehszlovákiába 10 darabot szállítanak, s megkezdik az exportot az NDK-ba, Lengyelországba és a Szovjetunióba is. A szállítások értéke körülbelül 200 ezer rubel. A szovjet rendelesek értékét még nem tisztázták, a március elején Moszkvában megtartandó vízminőségvédelmi műszertülfelállításon kerül rá a sor.

RÖVIDEN

E héten a csehszlovákiai Gottwaldovban tartja 18. ülést a KGST könnyűipari állandó bizottsága, amelyen magyar küldöttség is részt vesz. Jövőhagyják az 1976—1980. évi tekerőirányítási feladatainak munka-programját. Megvizsgálják termelési kapacitások közös létrehozásának lehetőségeit a bór-, cipőipar egyes területein, így például az alfa-cellulóz alapú talpbélés, szintetikus felső bőr gyártásában. Tárgyalnak a bútorigipari szakosítás kérdéseiről is.

TERVEZIK A KŐOLAJIPAR SZÁMÍTÓGÉPRENDSZERÉT

Az Országos Kőolaj- és Gázipari Trösztnél a több iparágat összefogó tröszt irányítás komplex számítógéprendszerének tervezését kezdték meg. A cél olyan rendszer kiépítése, amely a tröszt központjában létesítendő nagy számítóközponttal együttműködik, és megoldja a helyi, iparági feladatokat. Követelmény, hogy az OKGT számítóközpontja beilleszthető legyen a szocialista országok egységes számítástechnikai rendszerébe. Az elvi alapok és a pénzügyi, devizafeltételek tisztázása után a központi gépeknek a tervek szerint 1976-ban kellene megkezdeni a munkát.

Az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt mintegy másfél esztendővel ezelőtt hozta létre információs és számítástechnikai központját azért, hogy kidolgozzák a tröszt jövőendő számítógépes információrendszerét és számítástechnikai hálózatát.

Az elképzelések szerint ennek a számítógéprendszernek ki kell elégítenie a tröszt belső igényeit az operatív termelési feladatoktól a perspektívus tervezésig. Ugyanakkor ki kell dolgoznia azokat az információkat, amelyek segítségével a vezetés úgy tudja irányítani a tröszt tevékenységét, ahogy az legjobban megfelel a népgazdasági igényeinek.

A rendszernek el kell végeznie a számításokat a geofizikai kutatással, a fúrással, az olaj felszínre hozatalával, az elosztással, a vezetékrendszerek tervezésével kapcsolatban. A hazai termelésen túl fel kell dolgoznia a jelentős import — Barátság olajvezetékek és az emelkedő földgázimport — adatait. El kell végeznie a tröszt gépjárműk és a tervezőintézetnek számítási munkáit is.

A rendszerhez tartozik egy kisebb gép, amely a kőolajfeldolgozás területén végez számításokat. Ez a vállalat szervezés szerint a tröszt irányítása szempontjából fontos adatokat átadja a központi számítógépeknek.

Az alapelvek tisztázása után hozzáfogtak a rendszer gyakorlati kialakításához. Alapvető feladat olyan — önálló — vállalat szervezete kialakítása a tröszt egységeinél, amelyik beilleszkedik a gépi rendszer jövőendő gondolat-körébe. Az olajipar komplex számítógép-parkjának beszerzését meghatározóak a területi lehetőségek, a pénzügyi, a devizakeretek. Gazdasági és pénzügyi

VILÁGGAZDASÁG

A KONJUNKTÚRA- ÉS PIACKUTATÓ INTÉZET ÉS A MAGYAR KERESKEDELMI KAMARA LAPJA

Megjelenik hetenként ötször 4 oldalon, pénteken 4 oldal melléklettel. A szerkesztő bizottság elnöke: **HAVAS JÁNOSNÉ**

Főszerkesztő: **GYULAI ISTVAN**
Szerkesztőség: Bp., V. Dorottya u. 6. IV. em.
Levelem: 1397 Budapest, Pf. 534.
Telefon: 183-860

Kiadja a Híropiaadó Vállalat
Feltételek: Budapest, Csallány Ferenc igazgató
Kiadóhivatal: Bp., 1085 Blaha Lujza tér 1-3.
Levelem: 1959 Budapest
Telefon: 343-100

Előfizethető minden magyar postahivatalnál
Előfizetési díj egy évre 2400 Ft
Terjeszti a Magyar Posta
12-180-0-02 Zrínyi Nyomda, Budapest
Feltételek: Bolgár Imre

INDEX: 25 008

Drágulás a nemesfémipiacokon

A dollár újabb leértékelése azonnali reakciót váltott ki az ipari nemes fémek piacán is. A nagytermelők és kereskedők (Rustenburger, Johnson Matthey, Engelhard stb.) február 15-i érveléssel a platina troy unciánkénti árát 150 dollárra, a palladiumét 75 dollárra, a rhodiumét és iridiumét 220 dollárra emelték. A platina előző ára 130 dollár, a palladiumé 68 dollár volt.

A dél-afrikai Rustenburg platinányák elnöke, Robinson, bejelentette, hogy a vállalat új bányát nyit évi 225 ezer unciát kapacitással, s ezzel a teljes kapacitást 1 525 000 unciára fogja növelni. A bővítések az év végén elkészülnek.

Robinson beszámolójában megemlítette, hogy a platina iránti növekvő ke-

reslet részben a vezető ipari országokban megjavult gazdasági helyzetre vezethető vissza, fő oka azonban a japánok fogyasztásának állandó emelkedése. A felhasználók és a spekulánsok még abban is reménykednek, hogy az autópálya környezetszennyeződés elleni harc során jelentős mennyiségű platinát igényel majd. Ez azt eredményezi, hogy a felhasználók, de a spekulánsok is növelni igyekeznek a készleteiket.

A Rustenburg-konzern állandóan tárgyal a vezető autógyárakkal a platinaszállítások alakulásáról a jövőben. Ha megfelelő biztonságot nyújtó megrendelések érkeznek be, és indokolják a termelés fejlesztését, a vállalat kapacitását az eddiginél nagyobb mértékben tudja emelni. (Reuter)

KÍNA RÉZVÁSÁRLÁSAI

A londoni fémtőzsdén úgy tudják, hogy Kína 20 ezer tonna körüli mennyiségű rezet akar vásárolni márciusi és áprilisi szállításra. Vélemények szerint a kínai vásárlások a közel jövőben várható áruhiányra és a távlatilag növekvő keresletre vezethetők vissza.

A kínaiat a dél-amerikai és zambiai, de főként a chilei réztermelés problémái miatt általában csökken. Ismeretes, hogy Chilében minőségi és mennyiségi termelési gondok merültek fel, és ez az ország európai eladásaiiban jelentkezik. Új körülmény azonban, hogy a hiányosságok a Kínába irányuló szállít-

tásokat is érintik. Tőzsdei hírek szerint Chile New Yorkban jó minőségű huzaltuskó iránt érdeklődött, hogy kötelezettségeit teljesíteni tudja.

A zambiai részszállítások nehézségei ismeretesek, nincs kizárva, hogy rövidesen vis major bejelentésre kerül sor. Kisebbségi mértékű szállítási nehézségek mutatkoztak Peru és Bolívia részszállításánál is.

Egyes szakmai források úgy vélik, hogy Kína rézfogyasztása idén 70-100 ezer tonnával is emelkedhet túlküzdve az ország gazdasági fejlődését. (Reuter)

A fémek londoni szabadpiaca

A szabadpiacon erősen éreztette hatását a nemzetközi valutaváltság, a világ nagy tőzsdéinek bezárása miatt valószínűleg leállt a forgalom. A dollár 10 százalékos leértékelése után a kereskedők előbb felmérték a helyzetet, s a tényleges tevékenység csak a hét vége felé indult meg, minden szektorban magasabb árszintet.

A kadmium öntecs libránként 3,35-3,45 dollárra, a rúd 3,40-3,50 dollárra emelkedett. A szakértők szerint most már elkerülhető a 3,25 dolláros termelői ár felemelése (ezt már a dollár leértékelése előtt tervezték).

A bizmut libránként 4,15-4,25 dollárra drágult (egy héttel korábban 3,98-4,03 volt), a nikkel ára pedig — minőségtől és szállítási feltételektől függően — az egy héttel korábbi 1,43-1,50 dollárról 1,47-1,57 dollárra emelkedett.

A szelénpiacon is megdrágult a korábban hanyatló irányzat, a kereskedelmi minősítés libránkénti ára jelenleg 9,25-9,45 dollár (előző héten 8,85-8,95). Továbbra is élénk az érdeklődés az indium iránt, amelyet troy unciánként már 1,55-1,65 dollárral jegyeznek. A Szovjetunió — a megerősödött belföldi kereslet következtében — egy időre valószínűleg visszavonul az eladástól.

Emelkedett a higany dollárára, és ennek következtében a font sterlingben kifejezett ár palackonként 120-125 font sterling lett az előző heti 115-

118 font helyett. India januárban vásárolt 2 ezer palackot, és március 5-re újabb versenytárgyalást írt ki 2200 palack megvásárlására. Anglia decemberi és januári higanybevitelében jelentős szerep jutott a szovjet szállításoknak.

Az antimon ára elérte a tonnánkénti 630-645 font sterlinget — ilyen magas utólagos 1970 decemberében volt. Várható, hogy rövid időn belül felemelik a termelői árát, annál is inkább, mert a legnagyobb szállító, Kína is felértékelte valutáját. Az élénk fogyasztói kereslet következtében néhány száz tonna cserélt gazdát.

Az alumínium csak keveset drágult: a 99,5 százalékos tisztaságú fém ára az előző heti 189-193 font sterlingről 191-196 fontra emelkedett. A kereslet élénk, az utánpótlás elég hiányos. Várható, hogy ára a közeljövőben még feljebb megy.

A wolframérc árát is felfelé igazították ki, metrikus tonna egységenként 15,75-16,75 font sterling között mozog. (A tavaly november óta változatlan ár 15,70-16,50 font volt.)

A nemesfémek piacán a platina és a palladium drágult: az előbbi 60-64 fonttal, az utóbbit 27-29 font sterlinggel jegyzik troy unciánként. A platina ármozgása a New York-i tőzsde, illetve a valutapárhuzamok változásait követi. A szovjet kínálat elég szóróanyag. A palladium iránt egyre erősebb a kereslet, a Szovjetunió által kért ár pedig meghaladja a 31 font sterlinget. (Reuter)

Áremelkedést várnak az ezüstpiacokon

Az ezüst árának alakulásáról a legutóbbi napokban két szakmabeli forrás is nyilatkozott. Az amerikai ezüst-felhasználók szövetségének alelnöke elmondta, hogy 1972-ben az átlagár 1,68 dollár volt, vagyis 13 centtel több, mint egy évvel korábban. Az év közepe táján a bizonytalan és nem szerencsés ár-ellenőrzés bevezetése következtében hirtelen megindult a spekuláció, amely teljesen figyelmen kívül hagyta a termelés és fogyasztás közötti akkor kialakult arányokat. Az ár ideiglenes emelkedése a spekuláció magatartásától függ. Ha nyereségrealizáló eladásokra kerül sor,

ez valószínűleg a kétdolláros árszint körül következik majd be, és esetleg 1,5 dollárig esnek le az árak. Átlagban 1,70-es ezüstárral lehet számítani.

Az USA elsődleges ezüsttermelését az alelnök 38-41 millió unciára becsüli, míg a fogyasztás 146-150 millióra tehető. A két mennyiség közötti különbséget, mint rendszeren, a másodiklagos fém kitermeléséből fedezik.

A Handy and Harman cégnek a tavalyi ezüstpiacról készített beszámolója a következő néhány évre ugyancsak emelkedő árrányzatot vár. Ipari célokra ugyan lesz elegendő ezüst, mert a spekulációs és egyéb készletek igen nagyok.

Az ipar nemcsak a készletekre támaszkodhat. A régi 900-as finomságú érmék még körülbelül 2 milliárd unciát tartalmaznak, és bár ez a mennyiség teljes mértékben becsleslen alapul, még annak 10 vagy 15 százaléka is — ha piacra kerül — jelentős többletforrást képez.

A cég egyébként a világ ezüst-felhasználását (szocialista államok nélkül) az 1972. évre az előző évinél 9 százalékkal magasabbnak, összesen 22,5 millió unciára becsüli. Ezen belül az ipari fogyasztás 382 millióval 6 százalékos, az érmekészítéshez felhasznált mennyiség pedig 40,5 millió unciával 48 százalékos emelkedést ért el. (Reuter)

ALUMINIUMFINOMÍTÓ ÉPÜL VENEZUELÁBAN JAPAN SEGÍTSÉGGEL

A japán Showa Denko Kaisha cég végzi el a gazdaságosságra vonatkozó számításokat Venezuela új alumínium-finomítójához. Az évi 300 ezer tonna készterméket kibocsátó üzem a Caroni folyón épülő vízi erőműtől nyerné az energiát. Venezuela három évvel ezelőtt kérte fel Japánt az együttműködésre, s a terv nagyon jól megfelel a japán elképzeléseknek, annak ugyanis, hogy az elektromos energia magas ára és a környezet szennyeződése miatt az ország határain kívül építsenek alumíniumkombinátókat. (Reuter)

Kínai wolframérc Japánnak

A japán wolfram-molibdén ipari szövetség közölte: alpmegállapodást kötött Kínával wolframérc szállítására.

A szállítások mennyiségét és értékét meghatározó részletes tárgyalásokat az év második felében tartják. Japán szeretné, ha már 1974-ben megkapná az első kínai szállítmányokat.

A távol-keleti szigetország ideai wolframérc-szükséglete 3900 tonna, s ennek 80 százalékát külföldről fedezi. (Reuter)

A BELGA ACÉLPIAC

A dollár paritásának kiigazítása nyomán teljesen leállt az árak jegyzése a belga acélpiacon. A kereslet mindenfajta termék iránt igen élénk, de a kötések egyáltalán nem jöttek létre.

Szakmai köröknek az a véleménye, hogy az acélpiacon bekövetkező áremelkedések messze meghaladják a dollár leértékelésének mértékét. (Reuter)

AZ AUSZTRÁLIAI VASÉRC ÉS A LEÉRTÉKELT DOLLÁR

Lang Hancock, az ausztráliai ércbányászat egyik vezetője úgy nyilatkozott, hogy az USA-dollár 10 százalékos leértékelése következtében a nyugat-ausztráliai vasércbánya eddigi profijtja eltűnik, Ausztrália ugyanis úgy döntött, hogy a leértékelésben nem követi az Egyesült Államokat.

Az USA-dollár új árfolyama tonnánként 80 ausztrál centt vesztéséhez vezet, és a többszöri devalvációk folytán ma már körülbelül 2 ausztrál dollár a kiesés a múltéhoz képest. Régebben egy tonna vasérc ára 7 és 8 ausztrál dollár között mozgott, míg ugyanez ma csak 5-6 dollárba kerül. Ez a különbség minden hasznot felelmez.

Hancock azt állítja, hogy a nagy vállalatoknak most nehézségük támad a felvett kölcsönök visszafizetésénél, és Ausztrália számára sem marad más hátra, mint az, hogy leértékeli valutáját. (Reuter)

NÖVEKEDŐ ALUMINIUM-FOGYASZTÁST VÁRUNK AZ USA-BAN

Az Alcoa konzern szerint az alumíniumipari ideai kiszállítása 8 százalékkal lesz magasabb a tavalyinál. Maga a konzern az 1971. évi 1,33 millió helyett tavaly 1,65 millió tonnás eredményt ért el, tehát 24,5 százalékkal többet. Az elsődleges alumíniumfém termelése ezzel szemben 1,43 millió tonnáról 1,39 millióra csökkent. A konzern elnöke szerint 1970 óta folyamatosan visszafogják a termelést, hogy az egyensúlyt a kereslettel helyreállítsák. A folyó év első heteiben néhány leállított kapacitást újból üzembe állítottak, a teljes belföldi gyártás kihatással most körülbelül 92 százalék. (Reuter)

AZ ANGOL ACÉLIPAR NAGYOBB KÍNÁI ÜZLETRE SZÁMIT

A BSC úgy látja, hogy Kínába irányuló exportja idén meghaladja az 5 millió font sterlinget, szemben a tavalyi közel 4 millióval. Kínába sokféle acélterméket szállítanak: durva lemezt, hengerhuzalt, finom lemezt, dinamólemezt és minőségi acélokat is.

A BSC a Pekingben március végén megnyíló angol ipari kiállítás alkalmából kereskedelmi és műszaki szakemberekből álló delegációt küld Kínába. (Reuter)

AZ ÚJ-KALEDÓNIAI NIKKELOLVASZTÓ TERVE

A kanadai INCO hosszabb ideje tárgyal a francia kormánnyal az Új-Kaledóniában létesítendő hatalmas nikkolvasztóról. A konzern most elkészítette az olvasztó megvalósításának pontos ütemtervét is.

Ezek szerint a nikkol olvasztás 1977 második felében indulhat meg. A részletes tervek készítését idén kezdik, az építkezést pedig 1974-ben. Az üzem évente 45 millió liba nikkelfémet és 3 millió liba kobaltot állít elő, a helyszínen rendelkezésre álló lateritből. Az eddig már elkötött 29 millió dolláron felül további 275 millió dollár beruházásra van szükség. (Reuter)

NÖVEKSZIK INDIA RÉZTERMELESE

Az indiai Khetriben hatalmas rézkohó és finomító üzem létesül. Építése természetesen halad, és az első termékeket előreláthatólag 1974-ben hozza piacra. Az új vállalat vezérigazgatója szerint az ország teljes réztermelése 1977-1978 körül a jelenlegi alig 10 ezer tonnáról 50 ezer tonnára, 1983-1984-ben pedig már 75 ezer tonnára nő. Ugyanakkor az időben a felhasználás 110 ezer tonna körül mozog majd, ezért 35 ezer tonnát importból kell fedezni.

A vezérigazgató elmondta, hogy a khetri kombinát kapacitása évi 31 ezer tonna, de kisebb változtatásokkal 50 ezer tonnára fokozható. Közölte azt is, hogy a legutóbb felfedezett rézérckészletek 40 millió tonna körüli tartalékokat jelentenek, és alkalmasak felszíni bányászásra. Ez a munka azonban csak hat-hét év múlva indul meg. Addig rézkonzentrátumot kell behozni, vagy más belföldi forrást kell hasznosítani.

Az új kombinát réz mellett kénsavat, valamint évi 200 ezer tonna szuperfoszfát műtrágyát is gyárt majd. (Reuter)

Nagyszabású tervek a vasércbányászat fejlesztésére Dél-Afrikában

Dél-Afrika még ebben az évben világvizonylatban is jelentős vasérc-exportorré akar válni. Az évtizedek óta legnagyobb ipari fejlesztési tervezethez most járult hozzá az ország kormánya.

A Sishen-Saldanha néven ismertté vált tervezet köztökeivel egyelőre 460 millió randra becsülik. Ezzel a beruhá- zással a Kimberleytől északnyugatra fekvő Sishen melletti értelek kiépítését tervezik, továbbá egy 900 kilométeres ércszállító vasút létesítését a Fokváros melletti Saldanha-öböl. Itt létesül a déli félteké legmagasabb ércátrakó kikötője amely 300 ezer tonna

befogadó képességű teherhajók fogadására is alkalmas. Az egész tervezet állítólag 1976 végéig valósul meg.

Saldanhában ezenkívül új vállalatokat létesítenek az acélnemesítés és feldolgozás elvégzésére. Nagy európai cégek részvételével nemzetközi konzorcium összehozására gondolkodnak. Ebben a tárgybán a vállalkozást kézben tartó South African Iron and Steel Industrial Corp. már folytatott előzetes megbeszéléseket a nyugatnémet Thyssen és Klöckner konzernekkel, valamint az angol BSC, az osztrák VÖEST, illetve az olasz cégek megbízottaival. (DPA)

A KRUPP-CÉG NÖVELTE ACÉLTERMELEST

A Krupp vállalat bejelentette, hogy tavaly 8,2 százalékkal 3,9 millió tonnára növelte acéltermelését. A nyersvas-kibocsátás 9,5 százalékkal, 2,8 millió tonnára emelkedett. A cég egyik kiadványa szerint a nyugatnémet acélipari idei kilátásai kedvezőek. A dokumentum szerint a magasabb termelési költségeket csak a külföldi versenyképesség növelésével lehet ellensúlyozni.

A Rajna-Vesztfália-i gazdaságkutató intézet megállapítja, hogy a következő hónapokban fokozódik az acéltermékek belföldi kereslete. Növekszik a fogyasztás és a készletfelhalmozás is. Az exportlehetőségek már korábban javultak. (Reuter)

TÖBB SPECIÁLIS ACÉL FRANCIAORSZÁGBAN

A francia acélművek 1972-ben 2 millió 660 ezer metrikus tonna különleges és finomacél-öntecset állítottak elő az előző évi 2 millió 361 ezer tonnával szemben.

A hengerelt fél- és késztermékek mennyisége 1 millió 747 ezer tonnáról 1 millió 900 ezer tonnára emelkedett.

Különleges acélből tavaly 25 százalékkal többet exportáltak, és csak 16 százalékkal többet importáltak. Ezért az ország speciálacél-mérlege aktív, állítja a francia acélművek szövetsége, amely azonban a behozatalra és kivitelre vonatkozó konkrét adatokat nem tett közzé. A termelés és az export növekedése főként a múlt év második felében volt jelentős, és a jelek szerint idén folytatódik. (Reuter)

KITÜNŐ ÉVET ZÁRT A BELGA ACÉLIPAR

Rekordszintet ért el a belga acéltermelés 1972-ben: 14,53 millió metrikus tonnát állítottak elő szemben az 1971. évi 12,37 millió tonnával. Decemberben 1,34 millió tonna acélt gyártottak az országban szemben a novemberi 1,29 millió és az 1971 decemberi 770,429 tonnával. (Reuter)

REKORDOT DÖNTÖTT AZ AMERIKAI ACÉLKERESKEDELMEN DEFICIT

Az Egyesült Államok acélkereskedelmének deficitje tavaly 2,2 milliárd dollár volt, 130 millió dollárral nagyobb az 1971. évinél — jelentették be Washingtonban. A bevitt acél mennyisége ugyan 3,4 százalékkal 17 681 000 tonnára csökkent, a tonnánkénti átlagár viszont az egy évvel korábbi 144,02 dollárról tavaly 158 dollárra emelkedett.

Az egész esztendőben bevételből fedezték az ország acélszükségletének 16,6 százalékát; az év második felében az import aránya 18,4 százalékra ugrott. (Reuter)

ÚJ RÉZOLVASZTÓ AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

Az Anaconda Co. bejelentette, hogy Arizonában 58 millió dollár befektetéssel új rézolvastót épít, ahol rézoxid-ércet dolgoznak fel. Az olvasztó, amely két évig épül, naponta 10 ezer tonna ércet használ fel és évente 30 ezer tonna elektrolitikus rezet termel. (Reuter)

Fémtőzsdék jegyzései

FEJELTŐSÍTÉS: 9 ÉS 17 ÓRA KÖZÖTT AZ ÁRFOLYAMMAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEKBEN A 380-193 TELEFONSZÁMON

REUTER NYERSANYAG-ÁRINDEX (BÁZIS: 1931. IX. 18.) FEBRUÁR 19. = 825,0

Áru	Egység	1973. II. 10-17.		1972. II. 10-17.	
		legmagasabb	legalacsonyabb	legmagasabb	legalacsonyabb
LONDON, EZUST,					
.999 finomságú, hivatalos raktári ár	penny/troy uncia				
Hét napra		91,3	89,2	58,8	57,3
Három hónapra		93,7	91,6	59,6	58,1
Hat hónapra		96,0	93,9	60,5	59,0
Egy évre		100,1	98,0	62,3	60,8
LONDON, FÉMTŐZSDE, DÉLI					
RÉZ, huzaltuskó azonnali	Font/tonna	506,50	497,00	429,00	423,00
3 hónapra		519,50	509,50	436,00	429,50
6 hónapra		1652	1606	1415	1407
1 évig		1677	1630	1418	1412
OLÓM, azonnali		138,50	136,50	115,00	111,25
3 hónapra		142,00	139,50	115,00	112,00
6 hónapra		176,50	167,50	150,75	148,25
1 évig		180,30	172,75	151,50	149,50
EZUST, azonnali	penny/troy uncia	91,3	89,2	59,0	57,3
3 hónapra		93,7	91,4	59,8	58,0
6 hónapra		96,7	94,2	61,1	59,1
LONDON, FÉMEK					
RÉZHULLADÉK, NO. 1	Font/tonna	467	452	397	383
fényeshuzal		64,00	56,50	41,00	38,00
PLATINA, szabadpiaci ár	Font/troy uncia	129	115	77	75
HIGANY, 99,99%, cif	Font/76 lb-s palack	500	495	—	—
BRONZ WOLFRAMÉRC, 65%, WÖ 3, cif	Font/tonna	16,75	15,70	17,50	16,00
KADMÍUM, 99,95%	Font/tonna	3,25	3,25	86,50	67,00
ALUMINIUM, 99,9%	Font/tonna	235,00	235,00	—	—
hornyolt huzaltuskó	Font/tonna	230,00	230,00	—	—
ALUMINIUM, szabadpiaci	Font/tonna	196,00	189,00	166,00	165,00
ANTIMÓN, 99%	Font/tonna	645,00	600,00	450,00	425,00
különböző származású helyről	Font/tonna	1457,26	1457,26	1246,50	1246,50
NIKKEL, 99,5%, hivatalos ár	Dollár/libra	1,57	1,43	1,35	1,27
NIKKEL, szabadpiaci ár					
NSZK FÉMÁRAK					
ALUMINIUM t8mb, 99,5%	DM/100 kg	216,00	216,00	216,00	216,00
ON, 99,9%	DM/100 kg	1317,00	1273,00	1241,00	1222,00
PALLADIUM, 99,9%, ipari cétra	DM/g	7,75	7,00	4,20	4,20
PLATINA, 99,9%, ipari cétra	DM/g	15,80	14,65	13,20	13,20
RÉZ, 99,5%	DM/100 kg	388,25	371,75	367,00	357,25
OLÓM, 99,94% (kőből)	DM/100 kg	112,00	107,25	103,50	100,25
EZUST, 999, ipari cétra	DM/kg	222,20	209,70	162,60	152,90
ACÉLTERMEKEK					
Európai kontinentális exportár, fob					
Buga	dollár-tonna	—	—	—	—
Baton		155	150	100	100
Rúdacél		154	150	111	110
Idomacél		165	158	124	124
Hengerhuzal		—	—	123	120
Abronszocél		—	—	—	—
Csészalag		—	—	—	—
Durvalemez		—	—	—	—
Készlemez		—	—	120	119
Meleg hengerelt finomlemez		—	—	118	116
Meleg tekercs		—	—	—	—
Hidegen hengerelt finomlemez		193	193	130	126
Horganyzott lemez		—	—	180	180
Fényes huzal		—	—	—	—
Fekete huzal		—	—	—	—
Horganyzott huzal		—	—	—	—
Csokavos, NO. 1 („Iron Age”)		50,17	49,17	35,33	35,33
STRAITS ÖN					
Ab gyár, azonnali	Font/tonna	1683,75	1639,10	1411,19	1402,94

Gondok és eredmények a dán iparban

Dánia ez év január elsejétől a Közös Piac teljes jogú tagja, de az ország ipari körei ma sem csillapuló heveséssel bírálják a csatlakozást. A Kilencek ipari árszínvonalát alacsonyabbnak tartják, ezért a hazai ipart jelentős veszteségek érik. Az ellenpárt arra hívatkozik, hogy a dán mezőgazdaság árszínvonalát alacsonyabbnak tartják tagországnál, és az évente jelentkező több milliárd koronás bevételtől lemondva elégedő arra, hogy kárpótolja az ipar károsodását. Mindez persze sovány vigasz a 400 ezer főt foglalkoztató ipari szektor számára, de a csatlakozás tényén már nem lehet változtatni, az iparnak tehát új módszereket kell találnia, hogy növelje versenyképességét és csökkentse árszínvonalát. Ez azonban a magas bérek következtében nem könnyű feladat.

Dániát még ma is sokan mezőgazdasági országnak tartják számon, de hogy ez mennyire nem állja meg a helyét, arra jellemző, hogy tavaly az ország exportjának közel 70 százaléka volt ipari termék. Az ötvenes években a kivitel 66 százalékát még a mezőgazdaság adta.

A nyersanyagban szegény, de igen magas szakképzettségű munkásgárdával rendelkező Dánia ipari fejlődése tulajdonképpen az ötvenes évek végén vált gyors üteművé. A hatvanas években az ipari export értéke évente átlagban 15 százalékkal növekedett. (Előrebecslések szerint az ipari export mennyiségben 17, értékben pedig 13 százalékkal lesz nagyobb, mint 1972-ben.)

A dán ipar a világ egyik legjobban specializált ipara. Mindössze néhány — elsősorban munkaigényes — iparág fejlődött ki, ezek viszont a világszínvonalat képviselik. Különösen fejlett az elektronika, a vegyipar, az élelmiszeripar, a gyógyszeripar és a mezőgazdasági gépgyártás. Világszerte jól ismert a dán textilipar és a hajóépítés. A dán ipari üzemek a kis méretet jellemzik. A gyárak 92 százalékának 100-nál kevesebb dolgozója van, csak néhány gyár foglalkoztat 3—4 ezer munkást, és egyedül a Danfoss gyárnak van 10 ezer alkalmazottja.

A külföldi tőke igen hamar felfedezte a dán iparban rejlő nagy lehetőségeket. Tavaly a Dániában eszközölt közvetlen ipari beruházások egyharmada külföldi eredetű volt. Sok tőkét fektettek be a part menti és a grönlandi olaj kutatására is. Az összes külföldi beruházások egyharmada az USA-ból származik. Az Egyesült Államok 1966—71 között 726 millió, Nagy-Britannia 285 millió, az EFTA 240 millió, a Közös Piac tagállamai pedig mindössze 93 millió dollárt fektettek be a dán iparba. Dán gazdasági körökben arra számítanak, hogy a közös piaci tagság további lendületet ad a nyugat-európai tőkebeáramlás növekedésének. Fokozottan számítanak a külföldi tőkre azért is, mert a hazai bankoknak nagy gondot jelent az évi 4 százalékos ipari növekedést finanszírozni. Az utóbbi években jelentősen emelkedett Dánia licenccs és know-how-exportja, valamint a külfölddel kötött kooperációs szerződések száma. Örvendek, hogy egyre több a szocialista országok és az északi ország között megkötött kooperációs megállapodás. Hazánk és Dánia között 14

kooperációs megállapodás van érvényben és így, a volt EFTA-országok közül Ausztria és Svédország után Dániával kötöttük a legtöbb ilyen jellegű szerződést.

Erdemes röviden áttekinteni a dán ipar legfontosabb ágazatait és a külkereskedelemben betöltött szerepüket. A gépipari termelésnek kétharmada exportra kerül. Az elmúlt tíz évben a gépipari kivitel megháromszorozódott, és tavaly az iparág exportjának értéke 8 milliárd korona volt, amely azonos a mezőgazdasági kivittel értékével. Az elmúlt három évben viszont csökkent a gépipari beruházások növekedési üteme, ami azzal magyarázható, hogy a közös piaci tagságot illetően a népszavazás előtt nagy bizonytalanság uralkodott, és az időlegesen bevezetett importpótadó erősen sújtotta az importigényes gépipari ágazatot. Várhatóan ez évben ugrásszerűen növekszik a beruházás, különösen a mezőgazdasági gépgyártás területén, amely azon kevés ágazatok közé tartozik, ahol az export meghaladja az importot. (Dánia, egyébként évek óta krónikus külkereskedelmi mérleg-hiánnyal küzd, idén a deficit 2,5—3 milliárd korona között várható.) A közös piaci tagság hozzájárul a mezőgazdasági gépkivitel növeléséhez, hiszen ezek a gépek és berendezések igen magas technikai színvonalon állnak. Hasonlóan jó konjunktúra ígérkezik az élelmiszeripari berendezéseknek: Dánia jelentős mennyiségben exportál komplett tejüzemeket, cukorfinomítókat, sajtgyárakat, vágóhidakat, sórgyárakat és halfeldolgozó berendezéseket.

Az elektronikai iparagát öt év alatt sikerült elfejelesztetni a világszínvonalra. Ez az erősen exportorientált ágazat termelésének 70 százalékát — 1,5 milliárd korona — külföldön helyezi el. Az elkövetkező években további prosperitás várható, mert a számítások szerint a termelés évi 13,2, az export pedig 17,6 százalékkal növekszik. Rontja a várható eredményeket, hogy az iparág bevitele 1972 és 1976 közötti évi 16 százalékkal nő.

A dán hajóépítőipar hosszú múltra tekint vissza. Tavaly 39 nagyhajó készült el 1,6 millió bruttó regisztertonna befogadóképességgel, az idén 73 hajót bocsátanak vízre 4 millió BRT raktérral. Az Odense-i Lindo gyár megkezdte a 330 ezer BRT-s tankhajók gyártását külföldi megrendelésre. Jelentős a hajófelszerelések, elsősorban a motorok kivitele, melyeket a világhírű Burmeister és Wain cégek készítenek.

A specializált és magas műszaki színvonalon álló dán ipar a magas árszínvonal miatt átmenetileg értékesítési nehézségekkel találja szembe magát a nyugat-európai integráció piacán, amely kivitelének csak egyötödét veszi fel. A dán ipari körök várhatóan mindent el fognak követni, hogy a régi piacok megtartása mellett növeljék a Közös Piac részesedését is. Mindez pedig csak akkor érhető el, ha az északi országok a jövőben mind több, új, a világszínvonalat képviselő termékkel jelentkeznek. Ezt diktálja az ország gazdaságának nagyfokú függése a külkereskedelemtől, és a külkereskedelmi mérleg hiányának növekedése is.

Gonda György—Lőrincze Péter

A VG JELENTI

- Japán és olasz bankok 20 millió dolláros kölcsönt nyújtanak Osztráknak. A nyugat-afrikai ország az összegből nagyszabású útépítési programot valósít meg.
- Drágulnak az újságok Görögországban. Az importált papír áremelkedése miatt az eddig 2,5 drachmába kerülő újságok árát 3 drachmára emelték.
- Az amerikai szenátus megvonta minden hitelt az indokina háborútól. A törvény értelmében semmilyen módon nem finanszírozható a kongresszus hozzájárulása nélkül amerikai csapatok haditevékenysége Vietnámban, Laoszban és Kambodzsában.
- Kanada ideiglenesen korlátozza a benzín és a fűtőolaj exportját. Az intézkedés megszüntetését az olajminőség problémáinak világpiaci helyzetétől és a belföldi finomítói kapacitás alakulásától teszik függővé.
- Kínai hajózási küldöttséget várnak Japánba. A delegáció június végén érkezik Tokióba és körutat tesz a japán kikötőkben. Tárgyalásokat folytat ezen kívül a japán kormánytal hajózási megállapodás megkötéséről.
- Hágában megkezdődött az európai közlekedésiügyi miniszterek 37. értekezlete. A konferencián többek között megvitatták azt a javaslatot, hogy egész Európában tegyék kötelezővé a biztonsági öv használatát.
- Rekorddeficittel zárult a japán külkereskedelmi mérleg. Májusban 400 millió dollárt meghaladó volt a passzívum. Huszonhét hónap óta első ízben fordult elő, hogy az USA-val szemben is — 8 millió dolláros — hiány mutatkozott.
- Szófiában megkezdődött a bolgár-csehszlovák gazdasági vegyes bizottság gépipari tagozatának ülése. Ezen megvitatták az 1976—1980 közötti kölcsönös gépszállítási terveket, és egyeztetik az 1990-ig szóló távlati terveket.

A Moszkvics Angliában

A múlt hónapban rekordszámban kelték el a Moszkvics személygépkocsik a nagy választékot kínáló angol piacon. A Moszkvicsot tíz éve árusítják Nagy-Britanniában. Májusban 1078 talált gazdára, az év első öt hónapjában 5726 kocsit értékesítettek, jóval többet, mint a megelőző év hasonló időszakában. Arra számítanak, hogy az idén 20 ezer Moszkvics gépkocsit vásárolnak meg az olcsó üzemű járművekre vágyó angolok. Nagy-Britanniában az 1500 köbcentiméteres űrtartalmú motorral felszerelt típusokat árusítják. A Moszkvics-gyár angoliai vezérkivelete szerint az elmúlt idők alkatrészellátási gondjain már sikerül túljutni. (MTI)

Befejeződött a kubai cukorkampanyó

Kuba 1972—73. évi cukornád termelésének betakarítása és feldolgozása hivatalosan is befejeződött. Tegenap abbahagyta a munkát az utolsó cukorkamalom is. A termelt mennyiségről hivatalos adatok még nem állnak rendelkezésre, de a szakértők magánbecslései 5,5 millió tonnára teszik az eredményt, ami tekintélyes javulás a múlt évi, igen gyenge terméshez képest (a tavalyi termés eredményét hivatalosan nem közölték, de megbízható becslések szerint alig érte el a 4 millió tonnát), a kubai vezetők által kitűzött céltől, a 6 millió tonnától azonban még elmarad. Mint a *Granma* című kubai lap írja: „Az idei termelés még nem érte el a maximumot, de a kampanyó a szerveztség és hatékonyság szempontjából erős javulást mutatott. Az eredmények kielégítőnek mondhatók.”

Alig ért véget az idei kampanyó, máris megkezdődött a jövő évi aratás előkészítése. Felújítják a cukorkalmokat és a legtöbb termőterületen már megindult az új termés előkészítése. (Reuter)

Kuvait és a Gulf Oil tanácskozása

A kuvaiti nemzetgyűlés követelésére újra tárgyalások kezdődnek a nagy nyugati olajtársaságok és a kuvaiti hatóságok között. Az olajszükség ugyan is ez év január 8-án olyan megállapodást kötött az angol *British Petroleum*, valamint az amerikai *Gulf Oil* konzernnel, amelynek értelmében az olaj és az olajból származó jövedelmek 25 százaléka nemzeti tulajdonba kerül. A kuvaiti kormányt azóta belső erőik arra ösztönzik, hogy a részesedését 51 százalékra emelje. Valószínűleg a kérdésről foglalkozott tanácskozásán a kuvaiti király herceg és az amerikai *Gulf Oil* elnöke. A tárgyalásról közleményt azonban nem adtak ki. (Reuter)

Javaslat az Európai Parlament erősítésére

A brüsszeli bizottság jóváhagyta az Európai Parlament erősítésére vonatkozó terveket. *Cheysson*, a bizottság új francia tagja szerint a tervek kiterjesztik a parlament költségvetés-ellenőrzési jogát.

A brüsszeli bizottság indítványai értelmében: bevezetnék az úgynevezett második olvasást. Ez lehetővé tenné, hogy a parlament utasítsa a miniszteri tanácsot, tárgyalja újra a már elfogadott javaslatokat. Olyan határozatokról van szó, amelyeknek nagy a költésékihatásuk, és megvalósításuk több költségvetési évre is kiható.

A brit csatlakozással erősödött azoknak a tábora, akik a parlament szerepének növelése mellett kardoskodnak. A parlamenten belül is egyre erőteljesebben követelik, hogy legyen szigorúbb a közös pénzek felhasználásának ellenőrzése. (Reuter)

A svéd exporttanács munkájáról

Stockholmi tudósítónktól: Svédország ipari termelésének átlagosan mintegy 40 százalékát értékesítik külföldön. Egyes iparágakban ez az arány még magasabb, a bányászathoz és a cellulóziparhoz például 80—90 százalék, a papírparban 60 százalék. Az utóbbi időben előtérbe került a műszaki cikkek és a technológiák exportjának összekapcsolása.

A svéd kivitel ösztönzésére életre hívott exporttanács úgynevezett iparág-csomagterveket készít, és a gazdaság különböző ágazatainak képviselői számára piaceltérő utakat szervez. Ilyen módon eddig Ausztráliába, Iránba, Kanadába — legutóbb — Dél-Amerikába látogatott svéd szakdelegáció. A napokban kerül sor a svéd bányászati képviselőinek kooperációs tanácskozására, ahol az ágazat exportterveit egyégesen dolgozzák ki. Korábban teljes fűrésztelpek kivételére állítottak össze ilyen programot.

Az exporttanács további terveiben a következő témák szerepelnek: bányászati szimpozionok rendezése Kínában, építőipari delegáció küldése Kanadába, papír- és cellulózipari szakemberek utaztatása az Egyesült Államokba, orvosi felszerelések gyártásában és eladásában érdekelt üzletemberek útja az NSZK-ba, és fűtésteknikai delegáció küldése Angliába. A kollektív szállítási rendszerek témájában is ágazati delegációk szándékoznak összeállítani.

Hatvan nap bizonytalanság

AZ AMERIKAI ÁRBEFAGYASZTÁS VISSZHANGJA

Meglehetősen vegyes és óvatos fogadtatásban részesült Nixon elnök gazdasági csomagterve, amelyben a nagy- és kiskereskedelmi árakat 60 napra befagyasztotta. Számosan örömmel üdvözölték az intézkedést, de elmarasztaló bírálatok is elhangzottak, mondván, az intézkedés vagy túl későn született vagy pedig nem elég erőlyes. Két évben belül most másodsorú rendelt el Nixon elnök árbebefagyasztást, hogy gátat szabjon az évi szinten már 9 százalékos inflációnak, és hogy visszaverje a dollár elleni támadásokat, amelyek az elmúlt másfél év során már kétszer az amerikai valuta leértékelését erőszakolták ki.

Az elnöki intézkedés — mint arról a VILÁGGAZDASÁG tegnap beszámolt — nem érinti a béreket, de ehhez feltételül a szakszervezetek mértékleteségét kérte. A „freeze” az összes fogyasztói árat érinti, a farmereknek azonban szabad a kezük, termékeik árát a következő 60 napban is emelhetik. A június első hetében érvényes árak szintjén kell maradniuk a fogyasztói áraknak, de néhány élelmiszertermék esetében ezt már tegnap sem tudták betartani. A *Reuter* egy háziaszszonyt idézve elmondja, hogy például a csirke ára egy hét alatt 45-ről 65 centre emelkedett libránként és ezen a 65 centes szinten állapodott meg. Az idézett háziasszony még megemlítette a marhahúst, a tojást, amelyek szintén csak a megugrott áron kaphatók.

A közgazdászok körében sem egyöntű az intézkedés visszhangja. A helyeslők azt mondják, hogy Nixon olyan helyzetben hozta döntését, amikor alternatíváként a dollár elleni ismételt támadás, a FED pénzügypolitikájának további szigorítása, az érték- és árutörszdek helyzetének rosszabbodása állt előtte. *Okun*, az elnök gazdasági tanácsadó testületének korábbi elnöke is az intézkedés üdvözölő közé tartozik, de megjegyzi, hogy a második fázis politikájának mérséklése eredetileg inkább szükséges volt, mint a harmadik fázis kialakítása és bevezetése. Véleménye szerint az árbebefagyasztás nem veszélyezteti a gazdaságot, de több hiányt eredményezhet, mint az 1971-es hasonló akció. *Okun* némileg csalódással vette tudomásul, hogy Nixon nem nyúlt olyan pénzügyi eszközökhöz, mint például a hadikiadások jelentős csökkentése. *Santow*, a Lehman Brothrs vezető közgazdásza azon a véleményen van, hogy ha vállalati jövedelmek kimutatását nézik, akkor csak nagyon kevés olyan céget találunk, amelyek az áremelésekkel megértették a harmadik fázis előírásait. Ugyanakkor *ostja Shultz* pénzügyminiszter azon megállapítást, hogy nagyon sok vállalat az árbebefagyasztásra számítva már jó előre emelte árait. Szerinte a helyzet kulcsa most a FED kezében van, amely eddig egyedül harcolt az infláció ellen szigorú monetáris politikájával. Most „úgy érezheti”, hogy némi segítséget kap e harcában.

Greenspan, a *Townsend Greenspan* and *Co.* elnöke annak a félelmének adott kifejezést, hogy az amerikai gazdaság rálepett arra az útra, amely a többé-kevésbé állandó központi ellenőrzéshez vezet. Ezt, mint „súlyos veszélyt” értékelte. *Deming*, a *New York-i Chemical Bank* közgazdásza hasonlóan vélekedik e veszélyről, ugyanakkor hozzátéve, hogy 60 nap kevesek közé tartozik, akik szükségesnek tartják a jövedelempolitika valamilyen formájának a bevezetését.

A *Wall Street* szakértői általánosságban azt várják, hogy az elnöki bejelentés pánikserű vásárlási lázat kelt a *New York-i* tőzsdéken. A pánik oka szerintük az a bizonytalanság, hogy mi következik a 60 napos szünet után. Nixon ugyan megígérte, hogy ezt a két hónapot a negyedik fázis stratégiájának kialakítására használja majd fel, de az még mindenki számára nyitott kérdés, hogy ez a stratégia milyen irányt vesz. A *Wall Street* egyik vezető személyisége úgy vélekedik, hogy ez a bizonytalanság a beruházások szüneteltetését vagy elhalasztását vonja majd maga után, és hozzátéve, hogy ezt egyetlen gazdaság sem szereti. A big business egy másik ismert képviselője egyszé-

rűn a fogyasztónak tett gesztusként értékelte az árbebefagyasztást, nem hiszi, hogy túl nagy jelentősége lenne a rendkívül magas árak szempontjából. Nem ritka az olyan megnyilatkozás sem, hogy nem tartanak meglepőnek a piac stabilizálódását, a gazdaságban a javulás jegyeinek felszínre kerülését, de mindíg hozzátéve, „ki kell várni a 60 napot!”

A *Kansas City Federal Reserve Bank* válasza a leszámítolási kamatláb fél százalékos emelése volt. Evvel tizenkettedikként csatlakozott azokhoz a kerületi bankokhoz, amelyek 6,5 százalékra emelték a kamatlábat. A *Goodrich* gumiabroncsokat gyártó konzern az elnöki beszédet követően közölte: visszavonja a hét elején bejelentett 5 százalékos áremelést. Más vállalatok reménykednek abban, hogy érvényben tarthatják újkeletű drágításait. A *General Motors* elnöke „sajnálatsnak” nevezte azt a tényt, hogy Nixon általános árbebefagyasztást határozott el, és nem szelektíven, az iparágakat külön-külön mérlegelve döntött. A GM elnöke ezt avval támasztotta alá, hogy például saját cége az új modellekkel csak a 60 napos freeze után jelenik meg a piacon, szerződéseket is csak akkor köt ezekre, tehát mindenképpen kikéri az árbebefagyasztás hatását. A *chicagói Sears, Roebuck and Co.* elnöke úgy vélekedik, hogy ez a két hónap nem old meg semmit, viszont további problémákat jelent a szabadpiaci gazdálkodásra való visszatérésnél. Ő is a szelektív bánásmódot tartotta volna célszerűnek.

A szenátorok általában azt tartják, hogy a hatvan nap elteltével Nixonék még a második fázisnál is szigorúbb intézkedéseket léptetnek életbe. A nagy olajvállalatoknak határozott fejtörést okoz az árbebefagyasztás, mert a fogyasztóra semmiképpen sem háríthatják át az olaj világpiaci árának emelkedését. A legnagyobb kérdés számukra, hogy nyers, tehát feldolgozás előtti állapotban vegyék meg külföldön a szénhidrogéneket, vagy pedig felhasználásra készen. Nyomásukra esetleg változtatnak azon, hogy a továbbfeldolgozók felszámított árat sem szabad emelni.

Egyébként mára várják Nixonnak azt az intézkedését, hogy kormányhivatali hív életbe az energiaproblémák tanulmányozására, és hogy határozott lépéseket tesz az energiahiány megszüntetésére — jelentették be a *Fehér Házban*.

A londoni pénzpiacon a dollár helyzetén nem változtatott Nixon régen várt gazdasági döntése. Londonban, Frankfurtban, Zürichben és Párizsban a pénzemberek úgy vélik, hogy a hatvan napos árbebefagyasztás nem lesz elegendő az infláció megfékezésére. Sőt úgy vélik, hogy a dollár pozíciójának erősítésére közvetlen beavatkozások kell sürgetniük a Nixon-kormányt.

A brüsszeli bizottság „óvatosan” fogadta Nixon bejelentését, lehetségesnek tartják, hogy valamelyest erősíti a dollár iránti bizalmat, esetleg a nemzetközi monetáris helyzetre is kedvező hatást. Zürichben „gyenge kompromisszumként” értékelik az árbebefagyasztást, veszélyesnek tartják, hogy kihagyják belőle a primér mezőgazdasági termékeket. Kétségnek tartják, hogy a nixon „csomag” befolyásolhatja a dollár helyzetét. Párizsban a mezőgazdasági export korlátozásának lehetősége kellett izgalmat, attól tartanak, hogy ez már előre emelni fogja az illető cikkek világpiaci árát, sőt az azok helyettesítésére alkalmas termékekét is. (Reuter)

A KOOPERÁCIÓ A JUGOSZLÁV—OSZTRÁK GAZDASÁGI KAPCSOLATOKBAN

Az év első négy hónapjában — jugoszláv statisztikák szerint — a Jugoszláviába irányuló osztrák export 37 százalékkal nőtt és elérte az 59,3 millió dollárt. A jugoszláv kivitel viszont csak 20,5 százalékkal emelkedett, 20,3 millió dollárra. Az arány tehát 1:3 az osztrákok javára, pedig a múlt évben már javult valamit a mérleg és 2,3 dollár értékű osztrák exporttermékek 1 dollár értékű, Jugoszlávia által szállított termék felel meg.

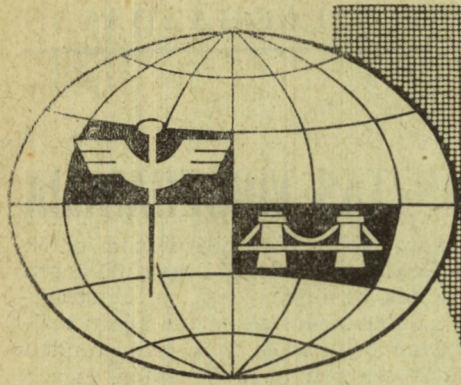
Jugoszláviában nem szeretnék tovább növelni a kereskedelmi mérleg passzívumát, ezért szorgalmazzák igen erőteljesen az osztrák és jugoszláv vállalatok kooperációját, mint az egyensúly helyreállításának egyik igen fontos eszközt. Ezt a nézetet szándékoznak kétoldalú gazdasági-technikai és ipari együttműködési vegyes bizottság jövő héten tartandó ülésén előadni.

A két ország vállalatai között az elmúlt két évben létrejött kooperációs szerződések száma nem haladja meg a negyvenet, holott a jugoszláv cégek más nyugati vállalatokkal ennél jóval nagyobb számban kötnek együttműködési szerződéseket. A jugoszlávok azért is tulajdonítanak oly nagy jelentőséget

a kooperációknak, mert a vámcsoökkentés, amelyet Ausztria a jugoszláv termékekkel — mint fejlődő ország áruikkal — szemben alkalmazott, a Jugoszlávia és az EKG megállapodása után túlhaladtává vált. A kooperációs kapcsolatok továbbfejlesztésének viszont a jugoszlávok szerint lényeges feltétele az, hogy a kooperációs vállalkozásban gyártott termékekre vámkedvezményeket nyújtsanak. (Mint a VILÁGGAZDASÁG június 13-i száma jelentette, az osztrák kormány foglalkozik ennek a kérdésnek a rendezésével.) (APA)

Bern szabad kezét kéri az infláció ellen

A svájci gazdaság további egészséges fejlődése érdekében állami beavatkozásra van szükség — jelentette ki a berni parlament felsőházában *Brugger* gazdaságiügyi miniszter. Hozzátette még, hogy a kormány nem vállalja a felelősséget a bekövetkező eseményekért, ha nem kap szabad kezét az infláció megfékezésére. (Reuter)

VILÁGGAZDASÁG

VILÁGGAZDASÁG

1973. JÚNIUS 16., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 114. (1116.) SZÁM

A szovjet—amerikai csúcs előtt

Két újabb vállalati megállapodás

Leonyid Brezsnyev repülőgépének a történelmi jelentőségű csúcstalálkozóra való indulását mára, a reggeli órákra tűzték ki. A szovjet—amerikai tanácskozások közeledtével felülkölő vállalatközi kapcsolatok újabb érdekes megállapodásokat eredményeztek, az egyikben szovjet—amerikai—francia együttműködésről van szó, olajfinomító építésére, a másikat a Szovjetunió Tudományos—Technológiai Bizottsága kötötte az ITT vállalattal.

A Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Állami Tudományos és Technológiai Bizottság műszaki együttműködési megállapodást kötött az *International Telephone and Telegraph Corporation*nal — jelentette be New Yorkban az amerikai vállalat a *Reuter* jelentése szerint. A megállapodás értelmében tudományos és műszaki információ cseréjéről van szó, a távközlés, az elektronika, az elektromechanika komponensek és az ágazathoz tartozó fogyasztói cikkek terén. Az öt éves megállapodás értelmében vonatkozó összeget a vállalat nem közzéte, mert az egyes kutatási feladatokra vonatkozólag külön-külön szerződéseket kötnek a megállapodás keretében.

Párizsi *Reuter*-jelentés szerint a *Technasport* szovjet külkereskedelmi szervezet, az amerikai *North Atlantic Oil* és a francia *Carbonaphtha* képviselői szerződést terveztek dolgoztatni ki, amely szerint közösen építenek olajfinomítót a Karib-tenger térségében. A hatalmas létesítmény 1976-tól kezdődően évi 6 millió tonna nyersolajat dolgozna fel, és mintegy 200 millió dolláros beruházást képviselne. Helyét még nem

jelölték ki, lehetséges, hogy Venezuelában, Puerto Ricóban, vagy esetleg az Egyesült Államok területén építik fel. A finomító termelését elsősorban az amerikai piacon szándékoznak értékesíteni.

Moszkvai tudósítónk jelenti:

Leonyid Brezsnyev a jártánál hamarabb, már ma reggel indul az Egyesült Államokba. Útjára — ugyanúgy, mint néhány héttel az NSZK-beli tárgyalásokra — elkíséri *Gromiko* külügyminiszter és *Patolicsev* külkereskedelmi miniszter is, megerősítve, hogy a kereskedelmi-gazdasági kapcsolatok megvitatása a központi kérdések között szerepel. Természetesen látványos eredményeket nem várnak, gazdasági területen sem. De az a tény, hogy ez a kérdés szóba kerül, mindenesetre újabb impulzust adhat a kapcsolatok fejlődéséhez. Az ilyen ösztönzések azonban — hangoztatják a moszkvai megfigyelők —, csak akkor teljesedhetnek ki, a szovjet—amerikai kapcsolatok csak akkor töltethetők be hivatásukat a nemzetközi kereskedelemben, ha minden diszkriminációtól mentesek lesznek.

A Szovjetunió és Japán dúsitott uránium szállításáról tárgyal

A Szovjetunió jóval vonzóbb árakon tudna szállítani urániumot Japánnak, mint bármely ország — mondotta a moszkvai útról visszatért japán energiaügyi küldöttség vezetője. Azt is közölte, hogy a Szovjetunió javaslatot tett atomenergetikai kooperációs egyezmény megkötésére. A tárgyalásokon az az ajánlat is elhangzott, hogy a Szovjetunió hasonló feltételekkel dúsitana urániumot Japán számára, mint az Egyesült Államok. Japán jelenleg kizárólag Amerikából szerzi be a dúsitott urániumot. A küldöttség vezetője rövidesen tájékoztatja *Tanaka* miniszterterelőt. (*Reuter*)

Angol bankvezér Moszkvában

Londoni tudósítónkól:

Újabb jele a szovjet piac iránti fokozódó angol érdeklődésnek, hogy lord *Seebohm*, a *Barclays Bank* elnökhelyettese Moszkvában folytat tárgyalásokat. Miután nyugatnémet és amerikai bankok sorozatosan kérték és kaptak engedélyt arra, hogy Moszkvában fiókokat nyissanak, a City-körökben ismételten hallottam a közelmúltban csodálkozó hangokat arról, hogy a londoni bankok nem vesznek részt ebben a versenyfutásban.

A múlt héten meg nem erősített hírek kezdtek keringeni arról, hogy a *Barclays* lesz az első bank, amely moszkvai fiókját létesítését kezdeményezi. Ezt a meg nem erősített hírt valószínűsíti most lord *Seebohm* útja.

Ismét mélyponton a dollár — hanyatlak a lira

Nixon elnök újabb stabilizációs programja megrendítette a dollár helyzetét a nyugat-európai devizapiacokon. A hivatalos középárfolyam Frankfurtban 2,57 márkára süllyedt. A tegnapi árfolyamvesztésnek rendkívül ideges üzletmenet mellett 5 pfennig volt. A dollár elsősorban az NSZK-ban gyengélkedett, a nyugatnémet valuta pedig változatlanul a legerősebb a közös piaci pénzek között. A lebegő márká felértékelődése a dollárhoz képest már meghaladja a 8,7 százalékot.

A dollár hanyatlásával párhuzamosan ismét felment az arany ára. Egy uncia aranyat tegnap 2,25 dollárral többért adtak, mint egy nappal korábban, 120 dollárért.

Az amerikai valuta csak a lírával szemben erősödött meg. A líra árfolyamvesztése egyébként az utóbbi hetek politikai bizonytalansága miatt meggyorsult. Devalválódása az év eleje óta már elérte a 25 százalékot. Olasz üzleti körök szerint a fejlemény több tényezőre, így a kormányválságra, az infláció folytatódására, és a központi bank állítólágos lemondásáról szóló hírekre vezethető vissza. A líra gyengélkedése — vélik a megfigyelők — újabb tőkekiáramlást okozhat. A valutapiaci fejlemények közé tartozik még, az izlandi korona árfolyamának felszabadítása is. A központi bank főtitkára szerint a

korona lebegését keretek között akarják tartani, hogy az izlandi valuta árfolyama a dollár és a közös piaci valuták árfolyama között alakuljon ki.

Nincs szó arról, hogy a schilling ismét felértékeljen — mondta *Androsch* osztrák pénzügyminiszter a sajtónak adott nyilatkozatában. A schilling újabb felértékeléséről szóló híreknek az adott tápot, hogy *Androsch* június 29-én ismét találkozik svájci és nyugatnémet kollégájával. Az osztrák pénzügyminiszter azonban úgy nyilatkozott, hogy az *Osztrák Nemzeti Bank* felemelheti a schillingrátát a napi intervenció szintre, hogy szilárdan tartsa az osztrák valutát Ausztria legnagyobb kereskedelmi partnereinek pénzével szemben — és ez egyet is jelent a schilling felértékelésével. *Androsch* ezzel kapcsolatban annyit tett még hozzá fenti kijelentéséhez, hogy az osztrák valuta felértékeléséről csak elvben volt szó, az intézkedést, mint túlságosan korait elutasították.

Az osztrák állam 800 millió schilling értékű államkölcsonnt bocsát ki június 14—19-e között. Eredetileg arról volt szó, hogy az államkölcsonn összege 1 milliárd schilling lesz, ezt azonban a tőkepiac túlfűtöttsége miatt lejjebb szállították. Erre az évré 12 százalékos hitelexpanzió a megengedett. (*Reuter*)

2000 kilowattos rádióadó a Szovjetunióból

Moszkvai tudósítónktól:

Dr. Csanádi György közlekedés- és postaügyi miniszter, valamint *Ivan Arhipov*, a *Külgazdasági Kapcsolatok Állami Bizottságának* első elnökhelyettese tegnap kormányközi megállapodást írt alá Moszkvában. Ennek értelmében a Szovjetunió 1976 elsejéig egy 2000 kilowattos rádióadót szállít Magyarországra. (Összehasonlításképpen a Kossuth-adó teljesítménye 300 kilowatt.) A mintegy 50 millió forint értékű szovjet adó beállításával a vételi lehetőségek az ország valamennyi pontján tökéletesek lesznek — mondotta a magyar miniszter.

Magyarország és a Szovjetunió között az elmúlt néhány nap során két nagy jelentőségű megállapodást írtak alá. Ezek alapján a Szovjetunió nagy értékű gépszállításokkal vesz részt a magyar népgazdaság fejlesztésében — mondotta tudósítónknak *Iván Arhipov*. A *Dr. Csanádi György*vel aláírt megállapodás hozzájárul ahhoz, hogy a szovjet tervezők és gyártók a műszaki színvonal emelésére törekedjenek, mert a magyar technikai igények kielégítése arra készíti a rádiópart, hogy olyan adót készítsen, amelyet eddig még a Szovjetunióban sem állítottak elő. A bonyolult feladat megoldása — folytatta *Arhipov* — azt is jelentheti, hogy a szovjet belső igényeket is magasabb szinten lehet kielégíteni, egyszersmind utat nyitnak a más országokba irányuló export előtt is.

A május végén aláírt golyóscsapágyipari megállapodást úgy értékelem, hogy az nem csak a két ország érdekeit, de az egész szocialista gazdasági közösség előnyét szolgálja. A golyóscsapágy-igények kielégítésében már eddig is gondok voltak, és a fejlődés ezek csak nagyobbá válnak. A magyarországi gyárak rekonstrukciója után azonban a termelés 10 millió darabbal bővül és eléri az évi 25 millió darabot. Említésre méltó, hogy e csapágyak minősége és főbb műszaki paraméterei lényegesen jobbakk lesznek, mint a korábban előállított termékeké. Ez a fejlesztés lényegesen megkönnyíti majd a magyar és a szovjet igények kielégítésén túl a többi ország szükségleteinek fedezését is — mondotta befejezősül *Arhipov*.

Belga—luxemburgi

küldöttség látogatása

Belga—luxemburgi küldöttség utazik a jövő héten Budapestre a magyar—belga—luxemburgi gazdasági, ipari és műszaki vegyes bizottság soron következő ülészkárára. Az ülészkákon a három ország gazdasági és műszaki együttműködésének időszerű kérdéseit tárgyalják meg a múlt év nyarán megkötött hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodásnak megfelelően.

A bizottság legutóbbi tanácskozását tavaly ősszel Brüsszelben tartották. A belga—luxemburgi küldöttséget a budapesti ülészkákon *Edouard Decastiaux-Hugo*, a külügy- és külkereskedelmi minisztérium nagykövete vezeti. (*MTI*)

Argentína államosítja a külföldi bankokat

Argentína kormánya ki akarja sajátítani a külföldi kézbe került argentinai bankokat és az argentinai bankok külföldi tulajdonban levő részvényeit. *Morales*, a jegybank elnöke bejelentette, hogy ilyen értelmű törvényjavaslatot terjesztene a kongresszus elé.

A tervezett intézkedés az amerikai *Morgan Guaranty Trust*, *Chase Manhattan* és *First National City*, a nyugatnémet *Dresdner Bank* és a spanyol *Banco de Santander* pénzügyintézeteket érinti. A külföldi bankok argentinai kirendeltségeit nem bántják. *Morales* nem részletezte, de a megfigyelők valószínűleg tartják, hogy az állam, legalábbis az átvett részvényekért a részvények piaci árának megfelelő kártérítést ad. (*Reuter*)

NAPRÓL NAPRA

- ◆ **NEM ERŐSÍTETTE MEG A DOLLÁR HELYZETÉT** Nixon elnök új stabilizációs programja a nyugat-európai devizapiacokon. Az intézkedés egyébként rendkívül vegyes visszhangot keltett Amerikán belül és kívül egyaránt. A legnagyobb kérdés, hogy mi lesz a hatvannapos bizonytalanság után.
- ◆ **A KÜLKERESKEDELMI EGYENSÚLY HELYREÁLLÍTÁSÁNAK** egyik fontos eszközeként szorgalmazza Jugoszláviában az osztrák vállalatokkal kialakítandó termelési együttműködéseket. A két ország vállalatai között eddig a felszázát sem érte el a kooperációs szerződések száma, pedig a jugoszláv cégek más nyugati országok vállalataival igen sűrűn kötnek együttműködési megállapodásokat.
- ◆ **KIELEGÍTŐEK A KUBAI CUKORNÁDARATÁS EREDMÉNYEI** — írja a *Granma* és megállapítja, hogy a betakarítási kampány szervezettsége és hatékonysága szempontjából igen erős javulást mutatott. Már megkezdődött a jövő évi aratás előkészítése, a cukormalmok felújítása és a termőterületek feljavítása.
- ◆ **SPÁNYOLORSZÁGBAN A NARANCSTERMÉS** idén olyan nagy lesz, hogy a termelőknek rendkívül komoly elhelyezési gondokkal kell számolniuk. Hagyományos felvevőpiacikon, Nyugat-Európában egyre veszélyesebb ellenfelek az észak-afrikai termelők, ezért mind nagyobb érdeklődéssel tekintenek a kelet-európai és az Európán kívüli országok kínálta eladási lehetőségekre.

Indiai delegáció Budapestén

A KERESKEDELEMFEJLESZTÉS EGYIK ÚTJA: A KOOPERÁCIÓ

Budapestén tartózkodik D. P. Csattopadhjaja indiai kereskedelmi miniszter, B. K. Sanyal külügyi és R. Tirumali kereskedelmi államtitkár. Az indiai delegáció néhány napos magyarországi tartózkodása során találkozik a kormány tagjaival, a magyar gazdasági élet vezetőivel és megtekint néhány magyar ipari üzemet is. Pénteken délelőtt dr. Bíró József külkereskedelmi miniszterrel megbeszélést folytattak a két ország gazdasági kapcsolatáról. Ezután az indiai kereskedelmi miniszter meglátogatta a Székesfehérvári Könnyűféműveket.

Magyarország és India között a kereskedelmi forgalmat az 1960 óta aláírt hosszú lejáratú árucserre-forgalmi és fizetési megállapodások szabályozzák. Ezek tartalmazzák a legnagyobb kedvezmény elvét és egyben biztosítják, hogy a létrejött üzletkötésekre az export-, illetve importengedélyeket kiadják. 1960-ban kötötték a kliring-megállapodást is, s azóta a forgalom ötszörösére növekedett. 1960-ban a kétoldalú kereskedelem mindössze 13 millió dollár volt, 1972-ben pedig elérte az 58 millió dollárt. Az árucserre a két ország között kiegyensúlyozott, noha az évenkénti kereskedelmi mérleg hol India, hol Magyarország számára többletet mutat. A múlt évben a kereskedelmi és a fizetési mérleg magyar aktívummal zárult, s ez jelzi, hogy a jövőben a jelenleginél nagyobb mértékben növelni kell importunkat.

A magyar—indiai árucserre-forgalom az elmúlt években a következőképpen alakult: 1960-ban importunk 6,4 millió, exportunk 7 millió dollár volt. 1965-ben már a behozatalunk 20 millió dollárra, a kivitelünk pedig 17 millió dollárra nőtt. 1971-ben az indiai export 22 millió dollár, a magyar export pedig 21 millió dollár volt. A múlt évben az indiai eladások értéke meghaladta a 27 millió dollárt, a magyar kivitel értéke pedig a 31 millió dollárt. (Az eddigi adatok szerint az idén a forgalmunk a tavalyi szinten marad.) A magyar export az elmúlt években változott. Míg 1960-ban 35 féle termék szerepelt kivitelünkben, 1972-ben már 85 féle. Eladásainkban fontos tételt képviselnek a különféle hengereitáruk, a vegyi cikkek, a gyógyszer-alapanyagok és a vasúti abroncsok. Lényegében ezek a termékek alkotják exportunk 80 százalékát. Bár az utóbbi időben gépipari eladásaink is nőttek — ezzel azonban még nem lehetünk elégedettek.

Importunkban jelentős tétel a földidara-fehérvetaktakarmány, a frissítő vasérc, a jutaárak, a félkészborók, a csillám, a kávé és a bors. A fogyasztási cikkek részaránya is megnőtt. Az 1968. évi 6 százalékról a múlt évben a termékek részesedése már 10 százalékra növekedett. Az indiai ipar az utóbbi években egyre szűbb kivitelű és jobb minőségű textiláruval, kézműipari cikkekkel és jó néhány fogyasztási cikkekkel jelent meg a világpiacon. Ma már Indiából vásárolunk különféle szerelvényeket, klimatikai berendezéseket és vasúti tehervagonokat is. Új termékként hoztuk be irodai számológépeket, pneumatikus műszereket. Az eddigi piackutatás azt jelzi, hogy Indiában gyors ütemben fejlődik a szerszám-gépészet, a járműipar, a textilipar, a gyógyszeripar és a vegyipar, de ezek közül ma már magas színvonalú ter-

méket gyárt számos iparág. Ezeknek egy részére a magyar piac is igényt tarthat. Importunk választéka is bővült az elmúlt években, 1960-ban csupán 16-féle indiai árut vásároltunk, a múlt évben pedig már 75-féle. A fejlődés és iparosodó Indiából további termékekre is szükségünk van.

Világosan látni kell, hogy a hagyományos külkereskedelmi módszerekkel, csupán az egyszerű adásvétellel a két ország közötti forgalmat jelentősen növelni nem lehet. A kereskedelem bővítésének egyik alapvető feltétele az új együttműködési lehetőségek felkutatása, egymás ipari kapacitásának jobb megismerése és hasznosítása, valamint harmadik piaci együttműködés. A gazdasági kapcsolatokban éppen a kereskedelem növelése érdekében egyre nagyobb szerepet kapnak a kooperációk. Ha az elmúlt éveket nézzük, számos iparágban született is néhány együttműködési szerződés. Így például közösen hoztuk létre gyógyszer-alapanyaggyártó, árammérő gyártó, zománcozott vegyipari készülék gyártó, lámpagyártó, B₁₂-vitamint előállító üzemet. Hosszú múltra tekint vissza az alumíniumiparban létrejött együttműködés. Ennek keretében Magyarország főmővelője technológiával és tervekkel, szellemi és gépészeti exporttal járul hozzá az indiai állami alumíniumipar fejlődéséhez. Az idén áprilisban az Országos Terhivatal elnökhelyettese vezetésével Indiában járt magyar küldöttség is a távlati együttműködésről tárgyalt. Lehetőség mutatkozna az együttműködésre az alumíniumipar, a kohászat, a szénbányászat és vegyipar, a híradástechnikai berendezések, a közlekedési gépjáratás, a műszeripar, valamint a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén.

Várhatóan a jelenleg Budapestén tartózkodó indiai delegáció tárgyalásai is hozzájárulnak majd a kétoldalú kereskedelem bővítéséhez. Mindkét ország vállalatának a jelenleginél aktívabban kell közreműködni a piackutatásban, valamint a kooperációk létrehozásában. A magyar export további növelésének egyik alapvető feltétele az import emelése. Ehhez azonban szükséges lenne, hogy a külkereskedelmi, belkereskedelmi és iparvállalatok jobban megismerjék az új indiai termékeket, és ezzel párhuzamosan az indiai cégeknek is szélesebb körű piaci munkálkodást ismertetni kellene saját fejlesztési elgondolásukat. A vállalatokon kívül fontos szerep hárul a hatóságokra is, amelyek az export és az import ösztönzésével támogathatják a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztését.

M. E.

Kamatlábemelés Finnországban

A finn központi bank július 1-től az eddigi 7,75 százalékról 9,25 százalékra emeli a leszámítási kamatlábát. A 7,75 százalékos 1972 eleje óta volt érvényben. Az emelés célja a túlfűtött konjunktúra csillapítása és az idén várhatóan igen magas külkereskedelmi deficit csökkentése.

Az intézkedéssel egyidőben készpénzfizetési kötelezettséget léptettek életbe importra, elsősorban a fogyasztási cikkek importjára. Azok számára pedig, akik hosszú lejáratú hiteleket vesznek fel külföldön, kötelezővé teszik, hogy a kölcsön 20—25 százalékának megfelelő saját eszközzel rendelkezzenek. A finn gazdasági helyzet és kereskedelmi mérleg javítása érdekében hozott intézkedések természetesen be-

folyásolni fogják a központi bank hitelnyújtó tevékenységét is. Ez a tevékenység a következő hat hónap folyamán csökkenni fog. A bank úgy véli, hogy a jelenlegi feltételek nem segítik elő kellő mértékben az infláció mérséklődését.

Faggyejev, a KGST titkára és *Alholm*, moszkvai finn nagykövet kicserélte a Finnország és a KGST együttműködésére vonatkozó megállapodás ratifikációs okmányait. Mint ismeretes, az együttműködési megállapodást 1973. május 16-án írták alá, és az okmányeszerőlt számított 30 nap múlva lép életbe. (*Reuter*, *TASZSZ*, *MTI*)